

การศึกษาความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหาร
สถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาลำปาง เขต 1

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

กรกฎาคม 2562

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยพะเยา

การศึกษาความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหาร
สถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาลำปาง เขต 1

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
กรกฎาคม 2562
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยพะเยา

THE STUDY ON EDUCATIONAL LEADERSHIP DEVELOPMENT 4.0
OF THE INSTITUTION ADMINISTRATORS PATHAI GROUP
UNDER LAMPANG EDUCATIONAL
ARERVICE AREA OFFICE 1

An Independent Study in Partial Fulfillment of Requirements
for the Master of Education in Educational Administration

July 2019

Copyright of University of Phayao

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

เรื่อง

การศึกษาความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหาร
สถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาลำปาง เขต 1

ของ นวพร แก้ววิชัย

ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยพะเยา

..... อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. โสภกา อำนวยรัตน์)

..... คณบดีวิทยาลัยการศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. สมบัติ นพรัตน์)

เรื่อง:	การศึกษาความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหาร สถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลำปาง เขต 1
ผู้ศึกษาค้นคว้า:	นวพร แก้ววิชัย, การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง: กศ.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัย พะเยา, 2562
อาจารย์ที่ปรึกษา:	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. โสภา อำนวยรัตน์
คำสำคัญ	ผู้นำทางวิชาการ, การศึกษา 4.0

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา และเพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ คือ ผู้บริหารและครูผู้สอน กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 จังหวัดลำปาง จำนวน 97 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการนิเทศ

2. ผลการศึกษาแนวทางพัฒนาความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 โดยการสัมภาษณ์พบว่า ด้านการนิเทศ ผู้บริหารต้องชี้แจงให้ครูตระหนักให้มีความรู้เรื่องกรณีเทศ และนิเทศอย่างต่อเนื่อง ด้านการพัฒนาการเรียนการสอน ควรสนับสนุนให้ครูมีความรู้และให้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย ด้านการพัฒนาหลักสูตร ควรมีการสร้าง ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง ท้องถิ่น ความต้องการของผู้เรียน และทันต่อการเปลี่ยนแปลง ด้านการบริหารจัดการ ควรมุ่งบริหารจัดการโดยการกระจายอำนาจ เพื่อให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว เป็นระบบ และเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ด้านการวางแผนกลยุทธ์ ควรมีการวางแผนกลยุทธ์อย่างเป็นระบบ กำหนดเป้าหมายในการดำเนินงานขององค์กรในอนาคตที่ชัดเจน และสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ส่งเสริมให้ครูจัดสิ่งแวดล้อมทั้งในและนอกห้องเรียนให้มีความพร้อมและเหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาสื่อ อุปกรณ์และเทคโนโลยี ควรสนับสนุนให้ครูมีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีที่หลากหลาย เหมาะสมและทันสมัย ด้านการวัดและประเมินผล ควรสร้างความตระหนักให้ครูเห็นถึงความสำคัญของการวัดและประเมินผล กำหนดนโยบายและแผนการวัดและประเมินผลที่ชัดเจนและสอดคล้องกับหลักสูตร

Title: THE STUDY ON EDUCATIONAL LEADERSHIP DEVELOPMENT 4.0
OF THE INSTITUTION ADMINISTRATORS PATHAI GROUP
UNDER LAMPANG EDUCATIONAL
ARERVICE AREA OFFICE 1

Author: Nawaporn Kaewwichai, Independent Study: M.Ed. (Educational Administration), University of
Phayao, 2019

Advisor: Assistant Professor Dr. Sopa Umnuayrat

Keyword Educational Leadership, Development 4.0

ABSTRACT

This study aimed to study and develop educational leadership development of the institution administrators Pathai group under Lampang educational service area office 1 in education 4.0. The sample group was 97 administrators and teachers of Pathai group under Lampang educational service area office 1. The instruments were questionnaire with 1–5 Likert’s scale and semi–structured interview. Data analyses were frequency, percentage, mean, and standard deviation. The results show that

1) The overall of educational leadership development of the institution administrators Pathai group under Lampang educational service area office 1 in education 4.0 was at a high level. Promotion of academic atmosphere was at a high level where as supervision was at a lowest level.

2) The guidelines to improve educational leadership development of the institution administrators Pathai group under Lampang educational service area office 1 in education 4.0 are as followed. The knowledge of supervision should be informed and provided to the teachers. The teacher should be aware of the importance of supervision and it should be ongoing. For teaching and learning development, teacher should be encouraged to gain the knowledge and develop their teaching and learning in order to create a variety of activities in the classroom. Curriculum should be improved and developed and be consistent with the core curriculum, local context, learners ‘needs and up to date. Administration management should be decentralized so that the school can operate independently, quickly and systematically. The cooperation of departments should be focused on. Strategic planning should be systematically planned. It should have a goal and can be operated easily. Moreover, it should be consistent with the national strategic plan. For promotion of academic atmosphere, teachers should be encouraged to create a proper atmosphere both inside and outside the classroom for teaching and learning activities. Teacher should encourage to have a wide range of knowledge about current of media, equipment and technology. Teachers should be aware of the importance of measurement and evaluation. The measurement and evaluation should be clarity and consistent with curriculum.

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดีด้วยความกรุณาของอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โสภณ อำนวยรัตน์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ดูแลเอาใจใส่และให้ความช่วยเหลือในการตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขอันเป็นประโยชน์ในการวิจัยครั้งนี้ด้วยดีตลอดมา

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สันติ บุรณะชาติ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.น้ำฝน กันมา และ ดร.เอกฐลสิทธิ์ กอบก่า ที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความถูกต้อง ทั้งทางด้านภาษา เนื้อหา ระเบียบวิธี และเครื่องมือ ที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย ช่วยแนะนำ แก้ไขให้สมบูรณ์และสำเร็จได้ด้วยดี

ขอขอบคุณผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายผไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 1 ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ และอนุญาตให้คณะครู ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างได้ตอบแบบสอบถาม และได้ช่วยเก็บรวบรวมข้อมูล และจัดส่งคืนให้ผู้วิจัย ขอขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจ จนทำให้งานวิจัยแล้วเสร็จได้ด้วยดี

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ ประสิทธิ์ประสาทวิชา ครอบครวั และเพื่อน ๆ ที่ส่งเสริมสนับสนุนและกำลังใจให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

นวพร แก้ววิชัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย.....	9
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษา 4.0.....	10
แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นผู้นำทางวิชาการ.....	19
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลำปาง เขต 1.....	44
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	51
กรอบแนวคิดการวิจัย	59
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	60
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	60

เครื่องมือการวิจัย	62
การเก็บรวบรวมข้อมูล	64
การวิเคราะห์ข้อมูล	65
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	67
บทที่ 5 บทสรุป.....	99
สรุปผลการวิจัย	100
อภิปรายผลการวิจัย.....	106
ข้อเสนอแนะ.....	112
บรรณานุกรม	114
ภาคผนวก	120
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม.....	121
ภาคผนวก ข แบบสัมภาษณ์.....	132
ภาคผนวก ค ผลการตรวจค่าความสอดคล้องข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม เพื่อการวิจัย (Item Congruence Index: IOC)	137
ภาคผนวก ง ผลการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Try Out).....	140
ประวัติผู้วิจัย	143

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 แสดงการสังเคราะห์องค์ประกอบของความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษา.....	26
ตาราง 2 แสดงข้อมูลประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	61
ตาราง 3 แสดงจำนวนและค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (n=97).....	68
ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการ ในยุค การศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 โดยภาพรวม	70
ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการ ในยุค การศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ด้านการนิเทศ	71
ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการ ในยุค การศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ด้านการพัฒนา การเรียนการสอน.....	73
ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการ ในยุค การศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ด้านการพัฒนาหลักสูตร	75
ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการ ในยุค การศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ด้านการบริหารจัดการ	76
ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการ ในยุค การศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ด้านการวางแผน กลยุทธ์	78

ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการ ในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ.....	79
ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการ ในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ด้านการพัฒนาสื่อ อุปกรณ์และเทคโนโลยี	81
ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการ ในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ด้านการวัดและประเมินผล.....	82
ตาราง 13 แสดงความถี่ข้อเสนอแนะความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ด้านการนิเทศ	84
ตาราง 14 แสดงความถี่ข้อเสนอแนะความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ด้านการพัฒนาการเรียนการสอน.....	85
ตาราง 15 แสดงความถี่ข้อเสนอแนะความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ด้านการพัฒนาหลักสูตร	86
ตาราง 16 แสดงความถี่ข้อเสนอแนะความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ด้านการบริหารจัดการ.....	87
ตาราง 17 แสดงความถี่ข้อเสนอแนะความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ด้านการวางแผนกลยุทธ์	88
ตาราง 18 แสดงความถี่ข้อเสนอแนะความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ.....	89

ตาราง 19 แสดงความถี่ข้อเสนอแนะความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของ
 ผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
 ลำปาง เขต 1 ด้านการพัฒนาสื่อ อุปกรณ์และเทคโนโลยี90

ตาราง 20 แสดงความถี่ข้อเสนอแนะความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของ
 ผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
 ลำปาง เขต 1 ด้านการวัดและประเมินผล..... 91

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดการศึกษายุค 4.0	14
ภาพ 2 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย	59

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันกระแสของโลกในศตวรรษที่ 21 หรือ การเป็น “ไทยแลนด์ 4.0” ที่มุ่งเน้นในการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ ให้มีความทันสมัย มีรายได้มากขึ้น และก้าวพ้นจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง โดยจะต้องผลิตนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อเป็นฐานในการพัฒนาประเทศ และต้องสามารถติดต่อกับนานาประเทศได้ด้วย สิ่งเหล่านี้ได้เปลี่ยนแปลงความคิด และความเชื่อ รวมถึงการประพฤติปฏิบัติตัวของบุคคลในทุกระดับของสังคม ในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา รวมทั้งแผนงานและกรอบนโยบายการบริหารพัฒนาประเทศ อาทิ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 รวมถึงนโยบายและแผนการปฏิบัติงานขององค์กร หรือหน่วยงานต่าง ๆ ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาและความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ การเชื่อมโยงมิติด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมเข้าด้วยกันอย่างสมดุลมีคุณภาพ และยั่งยืน และให้ความสำคัญกับการพัฒนาคน หรือทรัพยากรมนุษย์ในการฟื้นฟูและพัฒนาประเทศ (สุวิธิตา จรุงเกียรติกุล, 2557, หน้า 1) กรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560–2579) กำหนดว่า “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาให้คนไทยมีความสุข และตอบสนองต่อการบรรลุ ซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติในการที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างรายได้ระดับสูง และสร้างความสุขของคนไทย สังคมมีความมั่นคง เสมอภาคและเป็นธรรม ประเทศสามารถแข่งขันได้ในระบบเศรษฐกิจ หรือการเป็น “ไทยแลนด์ 4.0” การศึกษาจึงเป็นกลไกการพัฒนาส่งเสริมและปลูกฝังแนวความคิดให้กับพลเมืองและเยาวชนของชาติ เป็นตัวแปรสำคัญของสมรรถนะและความสามารถในการแข่งขันระยะยาว (Long Term Competitiveness) ที่เป็นข้อต่อหลัก และบริบทที่สำคัญของการออกแบบภายใต้การขับเคลื่อนของการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้เพื่อการพัฒนา อันเชื่อมโยงกับมนุษย์ และสังคมในพลวัตการเปลี่ยนแปลงของการก้าวสู่ศตวรรษที่ 21 และการเป็นไทยแลนด์ 4.0 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, หน้า 8) การปฏิรูปการศึกษาจึงเป็นโจทย์สำคัญสำหรับทุกภาคส่วน และมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการดำเนินการปฏิรูปอย่างมีประสิทธิภาพ และจะสำเร็จได้ก็ต้องด้วยการบริหารจัดการที่มี

ประสิทธิภาพ พร้อมรับมือกับความท้าทายความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ซึ่งทักษะสำคัญสำหรับคนยุคศตวรรษที่ 21 และการเป็นไทยแลนด์ 4.0 ดังกล่าว จำเป็นต้องอาศัยการบริหารจัดการการทุนมนุษย์ (Human Capital) ที่มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 พ.ศ. (2560-2564) ที่กล่าวถึงเหตุผลความจำเป็นในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาฯ ข้อหนึ่งว่า การก้าวกระโดดของเทคโนโลยีที่นำไปสู่การเป็นสังคมดิจิทัล ซึ่งประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัล โดยได้มีการผลักดันนโยบายการปรับเปลี่ยนประเทศให้ก้าวสู่ไทยแลนด์ 4.0 ที่เน้นขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกภาคส่วนด้วยนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคมของประเทศให้ทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสร้างมูลค่าเพิ่มทางธุรกิจ แต่อย่างไรก็ตามได้พบว่า คนไทยส่วนใหญ่จะใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อความบันเทิงมากกว่าใช้ค้นคว้าองค์ความรู้ และใช้พัฒนาต่อยอดให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559, หน้า 3)

ดังนั้น เครื่องมือที่ถือว่าสำคัญที่สุดที่ใช้ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และปลูกฝังให้คนไทยได้รู้จักใช้เทคโนโลยีอย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ คือ “การศึกษา” การศึกษาจึงเป็นกลไกหนึ่งในการพัฒนา ส่งเสริม และปลูกฝังแนวความคิดให้กับพลเมือง และเยาวชนของชาติ ซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญในการขับเคลื่อนของการปฏิรูปการศึกษา และการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาอันเชื่อมโยงกับมนุษย์และสังคมในพลวัตการเปลี่ยนแปลงของการก้าวสู่ศตวรรษที่ 21 และ การเป็นไทยแลนด์ 4.0 การจัดการศึกษาสำหรับยุคการศึกษา 4.0 ต้องเป็นการเปลี่ยนแปลงทัศนคติจากกระบวนทัศน์แบบดั้งเดิมไปสู่กระบวนทัศน์ใหม่ มีความยืดหยุ่น มีความสร้างสรรค์ ทำทลายและซับซ้อน เป็นการจัดการศึกษาที่จะทำให้โลกเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เพื่อนำไปสู่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีความรู้ความสามารถมีทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 การศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ มีบทบาทโดยตรงต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพเหมาะสม และมีคุณสมบัติสอดคล้องกับความต้องการในการใช้กำลังคนของประเทศ การศึกษาเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญต่อการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, หน้า 1) ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 กำหนดให้สถานศึกษาเป็นหน่วยงานปฏิบัติที่มีความสำคัญที่สุด โดยเป็นองค์กรที่มีหน้าที่ให้บริการแก่เยาวชน และประชาชนในเขตบริการโดยตรง และระบุให้มีการปรับเปลี่ยนระบบการบริหารจัดการ บุคลากรทางการศึกษา ผู้เรียน และเทคโนโลยีการศึกษา ต้องพัฒนาสังคมให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และสถานศึกษาต้องเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ การที่สถานศึกษาจะพัฒนาศักยภาพผู้เรียน และให้บริการแก่เยาวชน รวมถึงเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้นั้น ผู้ที่มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์

ดังกล่าว คือ “ผู้บริหารสถานศึกษา” ผู้บริหารสถานศึกษาจึงถือว่าเป็นกลไกสำคัญและเป็นกุญแจแห่งความสำเร็จ เพราะนอกจากจะปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจของสถานศึกษาแล้ว ผู้บริหารสถานศึกษายังเป็นจุดเชื่อมของนโยบายกับการปฏิบัติที่ใกล้ชิดกับครู และผู้เรียนมากที่สุด โดยทั่วไปคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีคุณลักษณะที่ดี ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ดี มีปฏิภาณไหวพริบดี มีบุคลิกภาพดี มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักการปรับปรุงแก้ไข มีความสามารถในการพูดโน้มน้าวจิตใจ มีมนุษยสัมพันธ์ดี และมีประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษา เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้ทันสมัยเหมาะสม มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีนโยบายและทิศทางการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 (ชร สุนทรายุทธ, 2551, หน้า 325)

โดยสอดคล้องกับประเสริฐ เนียมแก้ว, นพรัตน์ ชัยเรือง และวีรวรรณ จงจิตรศิริจรัสกาล (2555, หน้า 183) ได้กล่าวถึงงานวิชาการไว้ว่า งานวิชาการเป็นงานที่สำคัญที่สุดของสถานศึกษา และงานวิชาการยังเป็นงานหลัก เป็นงานส่วนใหญ่ที่สุดของระบบ เป็นงานที่เป็นหัวใจของสถานศึกษางานวิชาการ จึงกลายเป็นงานที่เป็นศูนย์กลางของสถานศึกษาครอบคลุมสถานศึกษาทั้งระบบ ดังนั้น สถานศึกษาใดที่งานวิชาการก้าวหน้าหรือเป็นเลิศ สถานศึกษานั้นมักมีชื่อเสียง เป็นที่นิยม เป็นที่ยอมรับส่วนสถานศึกษาใดงานวิชาการล้าหลัง หรือไม่เป็นเลิศ สถานศึกษานั้นจะไม่เป็นที่นิยม และขาดความศรัทธา และอัศนีย์ สุกิจใจ (2560, หน้า 35) ได้กล่าวว่า การจัดการศึกษาทุกประเภท ทุกระดับ งานด้านวิชาการนับเป็นงานที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจุดมุ่งหมายของการบริหารวิชาการอยู่ที่การสร้างผู้เรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้ มีจริยธรรม และมีคุณสมบัติตามที่ต้องการ งานวิชาการเป็นงานหลัก เป็นงานที่มีความเกี่ยวข้องกับคุณภาพของผู้เรียนในเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ การบริหารงานวิชาการจะประกอบด้วย งานด้านการพัฒนาหลักสูตร งานการดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน การจัดทำรายงาน การจัดชั้นเรียน การจัดครูเข้าสอน การปรับปรุงการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาครูผู้สอนให้ก้าวหน้าต่อวิทยาการเทคโนโลยีใหม่ ๆ การจัดสื่อการเรียนการสอน การจัดห้องสมุด ซึ่งเป็นที่รวมของหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ รวมถึงวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นแหล่งวิทยาการการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยผู้นำโดยเฉพาะผู้นำทางการศึกษา เพราะผู้นำในองค์กรทางการศึกษาหรือผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นคนที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อองค์กรทางการศึกษา เพราะผู้นำทางการศึกษาหรือผู้บริหารการศึกษาจะต้องบริหารจัดการองค์กรทางการศึกษาให้ประสบความสำเร็จ และเป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์ ดังนั้นผู้นำจึงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่สุดต่อความสำเร็จ หรือความล้มเหลวขององค์กร ผู้นำเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลในการบังคับบัญชา มอบหมาย กำกับดูแลให้เป็นไปตามเป้าหมายขององค์กร และผู้นำจำเป็นต้อง

ติดต่อประสานงานกับบุคคลอื่นอยู่เสมอ การจัดการเรียนการสอนนั้นจึงจำเป็นต้องอาศัยผู้นำที่มีความรอบรู้ทางด้านวิชาการ ทั้งนี้ เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการย่อมสามารถบริหารปรับปรุง พัฒนาและส่งเสริมวิชาการให้ได้ผลดียิ่งขึ้น และชัชยนต์ เพาพาน (2559, บทคัดย่อ) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลไก และเป็นตัวแปรสำคัญในด้านการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมีอิทธิพลสูงสุดต่อคุณภาพของผลลัพธ์ที่เกิดจากการบริหาร ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีคุณลักษณะโดดเด่น เหมาะสม มีความรู้เชิงทฤษฎี ทักษะบทบาทหน้าที่ คุณธรรมและประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษายุคใหม่ เพื่อนำพาสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ สามารถตอบสนองต่อการแข่งขัน ที่ทันสมัย และเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลก ซึ่งจากที่กล่าวมาข้างต้นจึงชี้ให้เห็นว่า งานด้านวิชาการ มีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษายุค 4.0 ดังนั้น คุณลักษณะที่สำคัญที่สุดของผู้บริหารที่จะพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการจึงจะส่งผลให้ผู้เรียน และสถานศึกษาบรรลุผลสำเร็จในการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ แต่ ธีระรุญเจริญ (2556, หน้า 6) ได้กล่าวถึง วิกฤตผู้บริหารในยุคปัจจุบันซึ่งเป็นไปอย่างไร้ทิศทาง ผู้บริหารขาดภาวะผู้นำทางวิชาการ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ รวมทั้งจิตสำนึกจิตวิญญาณ และอุดมการณ์ในการเป็นผู้บริหารมืออาชีพอย่างแท้จริง ผลการประเมินวิทยฐานะที่ไม่เป็นไปตามสภาพจริง ส่วนวิกฤติของบริบทการจัดการศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารและการจัดการเรียนไม่เอื้อทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ประชาชนร้อยละ 65 ยอมรับให้มีการคอร์ปชั่นได้ทราบเท่าที่ตัวเองได้รับผลประโยชน์ ซึ่งเป็นค่านิยมที่อันตรายต่อประเทศอย่างยิ่ง การปฏิบัติจริงตรงข้ามกับนโยบาย การมีค่านิยมฟุ่มเฟือย ปรากฏการณ์เหล่านี้เป็นสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดีต่อการศึกษารเรียนรู้ เพราะจะเป็นการเรียนรู้ซึ่มลึกสู่ตนเองจนถึงเป็นเรื่องปกติ ปฏิบัติต่อเนื่องไปเรื่อย ๆ เป้าหมายการศึกษา “เก่ง ดี มีความสุข” จึงไม่สามารถบรรลุสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจัดการศึกษาได้ ซึ่งนับเป็นความท้าทายสำหรับผู้บริหารสถานศึกษายุคนี้ในการแสดงศักยภาพของความเป็นผู้นำในการนำพาองค์กรสถานศึกษาให้ผ่านพ้นวิกฤติ

ด้วยความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และเพื่อพัฒนาให้เกิดประโยชน์ในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพในยุคการศึกษา 4.0

คำถามการวิจัย

1. ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 จะอยู่ในระดับใด
2. แนวทางพัฒนาความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 จะมีแนวทางพัฒนาอย่างไรบ้าง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1
2. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร

ชั้นตอนที่ 1 การศึกษาระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนของสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 จังหวัดลำปาง จำนวน 11 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 11 คน และครูผู้สอน จำนวน 112 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 124 คน

ชั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางพัฒนาความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย ได้แก่ ผู้มีความรู้ความสามารถด้านการพัฒนาความเป็นผู้นำทางวิชาการหรือผู้มีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำทางวิชาการ จำนวน 5 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาระดับและแนวทางพัฒนาความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ตามกรอบแนวคิดจากการสังเคราะห์องค์ประกอบของ

ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 21 ด้านของนักการศึกษา จำนวน 12 ท่าน โดยผู้วิจัยได้คัดเลือกองค์ประกอบแต่ละด้านที่มีค่าความถี่ตั้งแต่ร้อยละ 30 ขึ้นไป จำนวน 8 ด้าน ได้แก่ ด้านการนิเทศ ด้านการพัฒนาการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการบริหารจัดการ ด้านการวางแผนกลยุทธ์ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ด้านการพัฒนาสื่อ อุปกรณ์และเทคโนโลยี และด้านการวัดและประเมินผล

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา คือ

1. ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายพาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1

2. แนวทางพัฒนาความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายพาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1

4. ขอบเขตด้านพื้นที่

สถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายพาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 จังหวัดลำปาง จำนวน 11 โรงเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **ความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา** หมายถึง คุณลักษณะ หรือพฤติกรรมที่แสดงออกทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในการนำความรู้ เทคนิค และวิธีการต่าง ๆ มาปรับใช้ในสถานศึกษา โดยการร่วมมือกับคณะครูและผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอนจนส่งผลให้ผู้เรียนบรรลุผลสำเร็จในการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยการกระทำที่ผู้บริหารแสดงออกที่มุ่งพัฒนาสถานศึกษาใน 8 ด้าน คือ ด้านการนิเทศ ด้านการพัฒนาการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการบริหารจัดการ ด้านการวางแผนกลยุทธ์ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ด้านการพัฒนาสื่อ อุปกรณ์และเทคโนโลยี และด้านการวัดและประเมินผล

2. **ด้านการนิเทศการสอน** หมายถึง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการเป็นผู้วางแผน ผู้แนะนำช่วยเหลือ ผู้พัฒนา โดยอาศัยหลักการนิเทศแบบกัลยาณมิตร และมีการนิเทศด้วยวิธีการที่หลากหลาย พร้อมทั้งนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนในการนิเทศให้เหมาะสมกับยุคการศึกษา 4.0 เพื่อช่วยเหลือปรับปรุงพัฒนาคุณภาพสอนของครูในสถานศึกษา มีการส่งเสริมและสนับสนุนการนิเทศ และนำผลการนิเทศ พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอันจะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน

3. ด้านการพัฒนาการเรียนการสอน หมายถึง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลาย ทั้งกระบวนการคิด การวิเคราะห์ การทำงานเป็นทีม การแสวงหาความรู้ด้วยตนเองรวมถึงให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงตามความถนัด ความสนใจและความแตกต่างระหว่างบุคคลเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน มีการจัดทำแผนการเรียน การจัดตารางสอน การจัดชั้นเรียน การจัดครูเข้าสอน การสอนซ่อมเสริม การเลือกตำราเรียน การจัดทำคู่มือครูด้านวิชาการ จัดทำคู่มือนักเรียน การปรับปรุงการเรียนการสอน และส่งเสริมการใช้นวัตกรรม และเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะที่เหมาะสมกับยุคการศึกษา 4.0

4. ด้านการพัฒนาหลักสูตร หมายถึง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารจัดการหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับที่ครบถ้วน โดยหลักสูตรมีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่งเสริมการเรียนรู้ นวัตกรรม เทคโนโลยี และการใช้ภาษาให้เหมาะสมกับหลักสูตรในยุคการศึกษา 4.0 และบริบทของชุมชน สามารถนำหลักสูตรไปใช้ได้จริงอย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยหลักการกระจายอำนาจ และความร่วมมือจากผู้ปกครอง และชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

5. ด้านการบริหารจัดการ หมายถึง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานในสถานศึกษาทั้งในด้านการวางแผน การจัดองค์กร การสั่งการ การมอบหมายงาน การควบคุม การตัดสินใจในการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ที่สอดคล้องกับยุคการศึกษา 4.0 โดยบริหารจัดการทรัพยากรของสถานศึกษาได้อย่างเกิดประโยชน์ คุ่มค่า และบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลครบถ้วน

6. ด้านการวางแผนกลยุทธ์ หมายถึง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการกำหนดเป้าหมายหรือทิศทางของสถานศึกษาในอนาคตตามบริบทที่เป็นจริงของสถานศึกษา และสอดคล้องกับสถานะของการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและสิ่งแวดล้อม โดยมีลำดับขั้นตอนในการวางแผนอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) กำหนดภารกิจหลัก หรือพันธกิจ (Mission) กำหนดเป้าประสงค์หรือจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนา (Goal) กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategy) และกำหนดแนวทางการพัฒนาหรือการปฏิบัติงานที่ชัดเจน อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายในการจัดการศึกษายุค 4.0

7. ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ หมายถึง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการกระตุ้นและพัฒนาในด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการที่ดีในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้และส่งผลต่อการดำเนินงานของบุคลากร มีปฏิสัมพันธ์ที่ดี

ต่อกัน ก่อให้เกิดความรัก ความผูกพัน และภูมิใจในสถานศึกษาของตน มีการกำหนดเป้าหมาย และมาตรฐานวิชาการ มีกิจกรรมทางวิชาการและกิจกรรมการเรียนรู้ มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ทันสมัยและน่าสนใจเพื่อเสริมสภาพการเรียนรู้ให้แก่บุคลากร เป็นแรงกระตุ้นให้ทำงานอย่างมีความสุข สร้างขวัญกำลังใจให้กับคณะครูและนักเรียน ซึ่งจะเป็นการเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ และส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษายุค 4.0

8. ด้านการพัฒนาสื่อ อุปกรณ์และเทคโนโลยี หมายถึง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริม สนับสนุนให้ครู นักเรียน และบุคลากร มีการสร้าง พัฒนา และจัดหาสื่อ อุปกรณ์และเทคโนโลยีที่มีความหลากหลายเหมาะสม ทันสมัย และเพียงพอเพื่อให้ได้เลือกใช้ในการปฏิบัติงาน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างได้ผล มีการผลิต จัดหาและพัฒนาอย่างมีขั้นตอน ตั้งแต่การสำรวจวิเคราะห์ปัญหา ส่งเสริมการผลิตสื่อ การจัดหาสื่อเทคโนโลยี ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการผลิตสื่อ และมีการประเมินคุณภาพสื่อ เพื่อให้ได้สื่อที่มีคุณภาพและส่งผลต่อการเรียนการสอนอย่างคุ้มค่าในยุคการศึกษา 4.0

9. ด้านการวัดประเมินผล หมายถึง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการวัดประเมินผล เป็นผู้อำนวยความสะดวกโดยการจัดหาวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นในการสอบที่สะดวก รวดเร็ว และทันสมัย มีการใช้เทคโนโลยีในการวัดและประเมินผล ส่งเสริมครูให้มีความรู้ทางการวัดและประเมินผล การจัดทำตารางสอบและระเบียบในการสอบ มีการประเมินผลการสอบเพื่อเป็นแนวทางในการนำไปพัฒนาในครั้งต่อไป

10. ระดับ หมายถึง ชีตความสามารถความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1

11. แนวทางพัฒนา หมายถึง วิธีการที่ควรต้องมีการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาให้มีประสิทธิภาพจากสภาพปัจจุบันที่เป็นอยู่ไปสู่การเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ตามองค์ประกอบของความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 8 ด้าน

12. การศึกษา 4.0 หมายถึง การจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับยุคประเทศไทย 4.0 เป็นการบริหารให้ครูมีคุณลักษณะและทักษะที่เหมาะสมกับประเทศไทย 4.0 และส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้ที่มีอยู่ทุกแห่งบนโลกนี้มาบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนานวัตกรรมต่างๆ มาตอบสนองความต้องการของสังคม

13. ผู้บริหาร หมายถึง ผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือผู้ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสถานศึกษาของสถานศึกษาเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ประจำปีการศึกษา 2561

14. สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1

หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 จำนวน 11 โรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนบ้านทุ่ง โรงเรียนบ้านบ่อห้อย โรงเรียนบ้านหลวงเหนือ โรงเรียนบ้านหลวงใต้ (วิจิตรานุกูล) โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 85 (บ้านห้วยตาก) โรงเรียนอนุบาลงาว (ภาณุนิยม) โรงเรียนบ้านแหง โรงเรียนบ้านหวด โรงเรียนบ้านสบพลึง โรงเรียนบ้านใหม่ และโรงเรียนบ้านแม่ตึบ

ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย

1. ผลการวิจัยจะทำให้ได้ผลระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1
2. ผลการวิจัยจะทำให้ได้แนวทางพัฒนาความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1
3. ผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 สามารถนำผลการวิจัยไปใช้กำหนดแนวทางพัฒนาส่งเสริมบทบาทหน้าที่ในการบริหารงานวิชาการและส่งเสริมความเป็นผู้นำทางวิชาการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เหมาะสมกับยุคการศึกษา 4.0
4. ผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้บริหารสังกัดอื่น ๆ สามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาบทบาทหน้าที่ในการบริหารงานวิชาการและส่งเสริมความเป็นผู้นำทางวิชาการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เหมาะสมกับยุคการศึกษา 4.0

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการศึกษาความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการวิจัย ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษา 4.0
2. แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำทางวิชาการ
 - 2.1 ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
 - 2.2 องค์ประกอบของความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
3. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษา 4.0

การจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 Thailand 4.0 ซึ่งถือเป็นนโยบายการขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน เพื่อให้ประเทศชาติก้าวพ้นปัญหาที่กำลังเผชิญในปัจจุบัน เรียกว่า สามกับดัก ลำดับแรก คือ ก้นดักของประเทศรายได้ปานกลาง ลำดับที่ 2 คือ ก้นดักความเหลื่อมล้ำ ลำดับที่ 3 คือ ก้นดักความไม่สมดุล เพื่อให้ผ่านพ้นปัญหาของประเทศดังกล่าวการปรับเปลี่ยนกระบวนการการเรียนรู้ในระบบการศึกษาของประเทศจึงเป็นประเด็นที่เร่งด่วนในการบ่มเพาะคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ซึ่งแผนการศึกษาแห่งชาติกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) ไว้ดังนี้ คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิต อย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, หน้า ฉ)

กระทรวงศึกษาธิการ (2559, หน้า 1) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญของการจัดการเรียนรู้ในยุค 4.0 ว่ามีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ ดังนี้

1. ลักษณะของกิจกรรมการเรียนรู้มีลักษณะ 7 ประการ ดังนี้

ประการที่ 1 เป็นกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่วนรวม

ประการที่ 2 เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ทำให้นักเรียนได้รับทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 คือทักษะคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา คิดสร้างสรรค์ การสร้างนวัตกรรม การเรียน และการทำงานเป็นทีม การมีภาวะผู้นำ การสื่อสาร การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การติดต่อสื่อสารทางไกล การใช้คอมพิวเตอร์ และปัญญาประดิษฐ์ การคิดคำนวณ

ประการที่ 3 เป็นกิจกรรมที่เน้นกระบวนการของการจัดการเรียนโดยยึดปัญหาเป็นฐานเพื่อการนำไปปฏิบัติ (Research based Learning) ส่งเสริมการวิเคราะห์ แก้ปัญหา การจัดการกิจกรรมการทำโครงการ และแก้ปัญหาโจทย์ในรูปแบบต่าง ๆ

ประการที่ 4 ส่งเสริมให้ได้แสวงหาโอกาสเข้าไปสู่การออกแบบ และลงมือปฏิบัติค้นหาคำตอบจากห้องทดลองหรือห้องปฏิบัติการ จัดให้มีกิจกรรมการเรียนนอกห้องเรียนสถานประกอบการ แพลงชาติ โรงงาน บริษัท ธุรกิจของรัฐหรือของเอกชน เพื่อค้นหาคำตอบจากสถานที่และสถานประกอบการจริง

ประการที่ 5 เป็นกิจกรรมการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ และกระตือรือร้นในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ทำให้นักเรียนและครูค้นพบความรู้ใหม่ สร้างสรรค์ความรู้ใหม่ และสร้างนวัตกรรมใหม่

ประการที่ 6 เรียนรู้ทั่วโลกและภูมิปัญญาหลักของไทย เป็นการศึกษาทางเลือกของสังคมไทยและของโลกที่มีความหลากหลาย

ประการที่ 7 เป็นกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีเป้าหมาย และเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับชีวิตวิถีชีวิตส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้ตลอดชีวิต และสามารถสร้างอาชีพได้

2. บทบาทของผู้สอนต้องแสดงออกถึงพฤติกรรม ดังนี้

2.1 เป็นผู้กระตุ้นให้เกิดการเป็นห้องเรียนแห่งความสงสัย อยากเรียนอยากรู้ อยากหาคำตอบต้อง ต้องสอนน้อยแต่ให้ผู้เรียนเรียนรู้มาก

2.2 ส่งเสริมกระบวนการวิจัยให้เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียน และช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรม

2.3 กระตุ้นกิจกรรมการเรียนรู้ เน้นการคิดสร้างสรรค์ให้นำองค์ความรู้ที่มีอยู่ทุกที่ มาบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ เพื่อสร้างและพัฒนานำไปสู่การผลิตนวัตกรรมขึ้นมาตอบสนองความต้องการของชุมชน และสังคมและประเทศ

2.4 กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการทำงานร่วมกัน

2.5 กระตุ้นให้ผู้เรียนใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ปัญหารายบุคคล แล้วแลกเปลี่ยนเรียนรู้แสดงความคิดเห็น

2.6 เปลี่ยนจากผู้ถ่ายทอดเป็นผู้ชี้แนะ

2.7 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการพัฒนาทักษะทางสังคม คุณธรรม จริยธรรม คารวธรรม การสร้างเสริมสุขภาพอนามัย การเป็นพลเมืองที่ดี และของประเทศและของโลก

2.8 กระตุ้นให้ผู้เรียนมีจิตสาธารณะยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

3. บทบาทของผู้เรียนแสดงออกถึงพฤติกรรม ดังนี้

3.1 ผู้เรียนแต่ละคนจะต้องไม่อยู่เฉยๆ กระตือรือร้น และต้องคิดค้นหาความรู้ คำตอบ อยู่ตลอดเวลา

3.2 แสดงถึงการร่วมกัน ลงมือปฏิบัติในกิจกรรมที่ใช้การวิเคราะห์ และแก้ไขปัญหา การร่วมกันระดมความคิดสร้างสรรค์แบบกลุ่ม

3.3 สามารถแสดงออกถึงความคิดนอกกรอบ

3.4 สามารถใช้ทักษะกระบวนการในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน

3.5 เกิดทักษะในการสร้างความรู้ด้วยตนเอง และการทำงานอย่างเป็นระบบ

3.6 ใช้ทักษะการสื่อสารการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำเสนอผลการเรียน มาอภิปรายผล แลกเปลี่ยนในชั้นเรียน

3.7 มีความสามารถในการสร้างสรรค์ และนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ หรือที่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน สังคมหรือประเทศชาติ

3.8 แสดงถึงคุณลักษณะที่มีจิตสาธารณะ และมีคุณธรรมจริยธรรมดีงาม

ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์ (2561, หน้า 4) กล่าวถึง แนวโน้มของการจัดการศึกษา ต้องมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. พัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ

ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสำคัญ ที่จะทำให้ประเทศไทยสามารถติดต่อสื่อสาร และทำการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสานความร่วมมือในการค้าขายกับนานาประเทศได้ ซึ่งที่ผ่านมา กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการยกระดับภาษาอังกฤษของประเทศผ่านโครงการสำคัญต่าง ๆ อาทิ การพัฒนาครูภาษาอังกฤษโดยผ่านกระบวนการ Boot Camp, จัดทำแอปพลิเคชัน Echo Hybrid, Echo English เป็นต้น

2. ส่งเสริมการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์และ วิทยาศาสตร์

การส่งเสริมการเรียนการสอน คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์มีการเริ่มไปบ้างแล้ว เรียกว่า STEM Education ซึ่งมีลักษณะที่นำเอาศาสตร์ทั้ง 4 ด้าน คือ วิทยาศาสตร์ (Science)

เทคโนโลยี (Technology) วิศวกรรมศาสตร์ (Engineering) และ คณิตศาสตร์ (Mathematics) มาบูรณาการรวมกันเพื่อแก้ไขปัญหา หรือสร้างสรรค์อะไรขึ้นมาตามโจทย์ที่ผู้เรียนนั้นสนใจ ซึ่งอาจจะมีการลดการบรรยายในห้องเรียนลง และเน้นการศึกษาแบบ STEM มากขึ้น

3. พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์

การสอนให้เด็กคิดวิเคราะห์ได้ ต้องเกิดจากการส่งเสริมให้เด็กได้เรียนสิ่งที่ตัวเองชอบ เด็กจึงจะศึกษาได้อย่างลึกซึ้ง ละเอียด และสามารถคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา มีมุมมองต่อสิ่งที่เรียนได้กว้างขึ้น และรู้สึกท้าทายต่อสิ่งยาก ๆ

4. การปรับหลักสูตรการเรียนการสอน

ในปีการศึกษา 2561 จากเดิมเรียน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ อาจจะปรับให้เรียนเป็นรายวิชาเฉพาะ โดยเนื้อหาหลักสูตรจะเปลี่ยนไปตามองค์ความรู้ในโลกยุคใหม่ พร้อมกับการเรียนเฉพาะเรื่องที่สำคัญ ๆ และเรียนให้รู้อย่างลึกซึ้ง

5. พัฒนาปรับปรุงตำราเรียนให้มีมาตรฐาน 5 ดาว

กระทรวงศึกษาธิการมีความพยายามที่จะสร้างตำราเรียน ให้มีมาตรฐาน เพราะตำราที่ดีจะช่วยส่งเสริมและกระตุ้นให้เด็กอยากรู้ อยากเห็น อยากตั้งคำถาม ดังนั้น ตำราเรียนต้องตอบสนองต่อผู้เรียนจริง ๆ ขณะนี้อยู่ระหว่างการจัดทำมาตรฐานตำราเรียน

6. การบริหารจัดการคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก

เริ่มดำเนินการในช่วงเปิดภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 259 แห่ง ซึ่งทุกอย่างต้องเกิดจากการยอมรับและตัดสินใจของคนในพื้นที่ ชุมชน พ่อแม่ และผู้ปกครอง ว่าเห็นด้วยหรือไม่

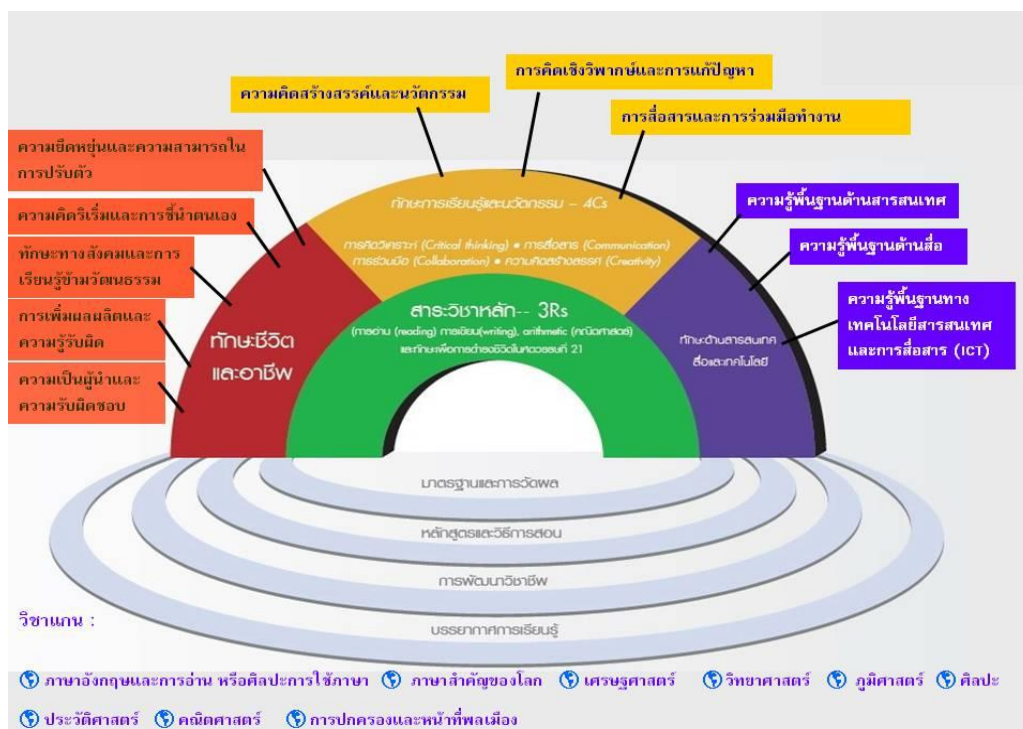
7. บทบาทของครู

ครูจะถูกเปลี่ยนบทบาทจาก ครูที่สอนหนังสือ เป็น พี่เลี้ยง หรือ ครูฝึก (Coach) โดยมีการเรียนแบบบูรณาการสหวิชาการ ให้เด็กมีการทำงานร่วมกันมากขึ้น พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ การสื่อสารต่อกัน

8. การใช้สื่อเทคโนโลยี

เทคโนโลยีสมัยใหม่ ทำให้โลกแคบลง ควรส่งเสริมให้เด็กสามารถเข้าถึง และหาข้อมูลความรู้เพิ่มเติมได้เองจาก สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อดิจิทัล สื่อจากอินเทอร์เน็ต สืบค้น และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สพฐ. (2558, หน้า 9) กล่าวถึงกรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้ สามารถสรุปเป็นแผนภาพ ดังต่อไปนี้

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดการศึกษายุค 4.0

จากภาพ กรอบความคิดการศึกษายุค 4.0 มีเป้าหมายไปที่ผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 โดยผู้เรียนจะใช้ความรู้ในสาระหลักไปบูรณาการสั่งสมประสบการณ์กับทักษะ 3 ทักษะ คือ ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรมทักษะสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี และทักษะชีวิตและอาชีพซึ่งการจัดการศึกษาจะใช้ระบบส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ดังต่อไปนี้ (สำนักบริหารงานกรมมัธยมศึกษาตอนปลาย สพฐ., 2558, หน้า 9)

ทักษะการเรียนรู้สาระเนื้อหา ได้แก่

1. พื้นฐานการเรียนรู้สาระวิชาหลัก

ทักษะการอ่าน (Reading) ทักษะการเขียน (Writing) และทักษะการคำนวณ (Arithmetic) และ 8C ประกอบด้วย

1.1 Critical Thinking and Problem Solving คือ การมีทักษะในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ และแก้ไขปัญหาได้

1.2 Creativity and Innovation คือ การคิดอย่างสร้างสรรค์ คิดเชิงนวัตกรรม

1.3 Collaboration Teamwork and Leadership คือ ความร่วมมือ ทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ

1.4 Communication Information and Media Literacy คือ ทักษะในการสื่อสาร และ การรู้เท่าทันสื่อ

1.5 Cross-cultural Understanding คือ ความเข้าใจความแตกต่างทางวัฒนธรรม การคิดข้ามวัฒนธรรม

1.6 Computing and ICT Literacy คือ ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ และการที่รู้เท่าทัน เทคโนโลยี ซึ่งเยาวชนในยุคปัจจุบันมีความสามารถด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีอย่างมาก หรือเป็น Native Digital ส่วนคนรุ่นเก่าหรือผู้สูงอายุเปรียบเสมือนเป็น Immigrant Digital ต้อง ไม่อายที่จะเรียนรู้แม้ว่าจะสูงอายุแล้วก็ตาม

1.7 Career and Learning Skills คือ ทักษะทางอาชีพและการเรียนรู้

1.8 Compassion คือ การมีคุณธรรม มีเมตตา กรุณา มีระเบียบวินัย

ทั้ง 8C ถือเป็นทักษะพื้นฐานที่มีความจำเป็นที่จะทำให้รู้และเข้าใจในสาระเนื้อหา ของ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่แสดงความเป็นสาระวิชาหลักของทักษะเพื่อดำรงชีวิตใน ศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ภาษาแม่และภาษาโลก ศิลปะ คณิตศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ประวัติศาสตร์ และรับความเป็นพลเมืองดี ซึ่งหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ จัดทำสาระเนื้อหาได้ครอบคลุมทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้

2. ความรู้เชิงบูรณาการ

ถึงแม้นักเรียนจะสอบวัดความรู้ความสามารถได้ตามเกณฑ์การจบหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานว่าด้วยระเบียบการวัดประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ แล้วก็ตาม คงไม่เพียงพอในโลกยุคศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีการสอดแทรกความรู้เชิงบูรณาการ เข้าไปในเนื้อหาสาระของกลุ่มสาระการเรียนรู้

2.1 ความรู้เกี่ยวกับโลก (Global Awareness) เป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นสำคัญต่อการสร้างความเป็นสังคมโลก การขับเคลื่อนเชิงวัฒนธรรม ศาสนาและวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ได้อย่างเหมาะสม

2.2 ความรู้ด้านการเงิน เศรษฐกิจธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ (Financial, Economic, Business and Entrepreneurial Literacy) เป็นการสร้างความรู้และวิธีการที่เหมาะสม สำหรับการสร้างตัวเลือกเชิงเศรษฐศาสตร์หรือเศรษฐกิจมีความเข้าใจในบทบาทในเชิง เศรษฐศาสตร์และมีทักษะเป็นผู้ประกอบการ

2.3 ความรู้ด้านการเป็นพลเมืองที่ดี (Civil Literacy) เป็นการสร้างประสิทธิภาพการ มีส่วนร่วมทางสังคมผ่านวิธีสร้างองค์ความรู้ และความเข้าใจในกระบวนการทางการเมืองการ

ปกครองที่ถูกต้องและนำวิถีแห่งประชาธิปไตยไปสู่สังคมในระดับต่างๆ เข้าใจต่อวิถีการปฏิบัติทางสังคมแห่งความเป็นพลเมืองทั้งระดับท้องถิ่นและสากล

2.4 ความรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy) เป็นการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ข้อมูลสารสนเทศ ภาวะสุขอนามัย และนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต

2.5 ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Literacy) เป็นการสร้างภูมิรู้ และเข้าใจในการอนุรักษ์ และป้องกันสภาพแวดล้อมมีส่วนอนุรักษ์ และป้องกันภาพแวดล้อม

ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในยุคศตวรรษที่ 21

3. ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ประกอบด้วย

3.1 การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ไขปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) เป็นการสร้างทักษะการคิดในแบบต่าง ๆ ดังนี้

3.1.1 แบบเป็นเหตุเป็นผลทั้งแบบอุปนัย และแบบอุปมาน

3.1.2 แบบใช้การคิดกระบวนการระบบโดยวิเคราะห์ปัจจัยย่อยมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างไรจนเกิดผลในภาพรวม

3.1.3 แบบใช้วิจารณญาณและการตัดสินใจที่สามารถวิเคราะห์และประเมินผลข้อมูลหลักฐานการโต้แย้งการกล่าวอ้างอิง และความน่าเชื่อถือ วิเคราะห์เปรียบเทียบ และประเมินความเห็นในประเด็นหลัก ๆ วิเคราะห์และเชื่อมโยงระหว่างสารสนเทศกับข้อโต้แย้ง แปลความหมายของสารสนเทศ และสรุปพื้นฐานของการวิเคราะห์และตีความ และทบทวนอย่างจริงจังในด้านความรู้และกระบวนการ

3.1.4 แบบแก้ปัญหาในรูปแบบของการฝึกแก้ปัญหาที่ไม่คุ้นเคยหลากหลาย ในแนวทางที่ยอมรับกันทั่วไป และแนวทางที่แตกต่างจากการยอมรับรูปแบบการตั้งคำถามสำคัญที่ช่วยทำความเข้าใจในมุมต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่ทางออกที่ดีกว่า

3.2 การสื่อสารและความร่วมมือ (Communication and Collaboration) ความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัล และเทคโนโลยีการสื่อสารทำให้โลกในศตวรรษที่ต้องการทักษะการสื่อสารและความร่วมมือที่กว้างขวางและลึกซึ้งดังนี้

3.2.1 ทักษะการสื่อสารอย่างชัดเจน ตั้งแต่การเรียบเรียงความคิด และมุมมองสื่อสารเข้าใจง่ายในหลายแบบทั้งการพูดเขียน และกริยาท่าทางการฟังอย่างมีประสิทธิภาพ นำไปถ่ายทอดสื่อสารความหมาย และความรู้แสดงคุณค่าทัศนคติ และความตั้งใจในการสื่อสารเพื่อบรรลุเป้าหมายในการทำงาน

3.2.2 ทักษะความร่วมมือกับผู้อื่น ตั้งแต่การทำงานให้ได้ผลราบรื่น การเคารพ และให้เกียรติผู้ร่วมงาน มีความยืดหยุ่นและช่วยเหลือประนีประนอมเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ร่วมกัน

3.3 ความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรมและนวัตกรรม (Creativity and Innovation) โดย ทักษะด้านนี้เป็นเรื่องของการจินตนาการแล้วนำมาสร้างขั้นตอน กระบวนการ โดยอ้างอิงจาก ทฤษฎีความรู้เพื่อนำไปสู่การค้นพบใหม่ทำให้เกิดเป็นนวัตกรรมที่ใช้ตอบสนองความต้องการใน การดำรงชีวิตที่ลงตัว ทักษะด้านนี้ได้แก่

3.3.1 การคิดสร้างสรรค์ ที่ใช้เทคนิคสร้างมุมมองอย่างหลากหลาย มีการสร้าง มุมมองที่แปลกใหม่อาจเป็นการปรับปรุงพัฒนาเพียงเล็กน้อย หรือทำขึ้นใหม่ที่แหวกแนว โดยสิ้นเชิง

3.3.2 การทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ ในการพัฒนาลงมือปฏิบัติ และ สื่อสารสื่อสารมุมมองใหม่กับผู้อื่นอยู่เสมอ มีการเปิดใจและตอบสนองมุมมองใหม่ ๆ รับฟัง ความคิดเห็นของผู้อื่น ประเมินผลจากกลุ่มคณะทำงานเพื่อปรับปรุงและพัฒนางาน

3.3.3 การประยุกต์สู่นวัตกรรม ที่มีการลงมือปฏิบัติตามความคิดสร้างสรรค์ที่ ได้ผลสำเร็จเป็นรูปธรรม

4. ทักษะชีวิตและการงานอาชีพ

การเรียนรู้ที่จะปรับตัวได้อย่างดีในสภาวะการเปลี่ยนแปลง หรือมีภัยคุกคามได้ อย่างชาญฉลาดถือเป็นเรื่องสำคัญในการดำรงชีวิตที่มีทักษะชีวิตในโลกศตวรรษที่ 21 และการ คิดสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ เพื่อตอบสนองการดำรงชีวิตเฉพาะบริบทสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน ไปนำมาสู่การเผยแพร่เทคนิควิธีการใช้ และพัฒนาทักษะใช้เกิดเป็นกลยุทธ์การขยายเกิด ผู้ประกอบการในอาชีพต่าง ๆ ซึ่งเป็นทักษะงานอาชีพที่ต้องมีการส่งเสริมให้เท่าทันในยุคการ เปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 จึงควรมีการพัฒนาสิ่งต่อไปนี้

4.1 ความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว

4.2 การริเริ่มสร้างสรรค์และกำกับดูแลตนเอง

4.3 ทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม

4.4 การเป็นผู้สร้างผลงานหรือผลผลิตและความรับผิดชอบเชื่อถือได้

4.5 ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ

5. ทักษะด้านสารสนเทศสื่อเทคโนโลยี ประกอบด้วย

5.1 การรู้เท่าทันสารสนเทศ (Information Literacy) คือ ทักษะการประเมินผลความ น่าเชื่อถือ และทักษะในการใช้อย่างสร้างสรรค์ จากการรับรู้คำบอกเล่าจากเพื่อน ผู้อื่นรวมถึง

คุณครู หรือแม้แต่สมมติฐานของคำตอบที่หาได้นั้นเป็นเพียงความคิดเห็นที่รอการพิสูจน์ และ ยืนยันคำตอบ

5.2 การรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) คือ การรับสารจากสื่อและการสื่อสารออกไป ในยุค Media คนในศตวรรษที่จะต้องมีความสามารถใช้เครื่องมือผลิตสื่อ การสื่อสารออกไป หรือแม้แต่ในการรับรู้ในรูปวิดีโอ (video) ออดิโอ (audio) เว็บไซต์ (website) และอื่น ๆ อีกมากมาย แต่การรับรู้สื่อเหล่านี้หากขาดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จะทำให้ตกอยู่ภายใต้การชักจูง ชวนเชื่อ จึงต้องสร้างทักษะการวิเคราะห์สื่อให้เท่าทันสื่อ และตรวจสอบแหล่งอ้างอิงเชื่อถือ และเท่าทัน

5.3 การรู้เท่าทันเทคโนโลยี (Information Communication and Technology Literacy) เป็นทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อการวิจัย จัดระบบและสื่อสารสารสนเทศ เพื่อใช้ในการเชื่อมโยง เครือข่ายอย่างถูกต้องเหมาะสม มากกว่าการเป็นสังคมก้มหน้าและความบันเทิง

6. คุณลักษณะ

ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการอ่าน การเขียน และคิดคำนวณเป็นตัวการที่จะทำให้คน ในศตวรรษที่ 21 ใช้เทคโนโลยีสื่อสารเป็นเครื่องมือในการสืบค้น รวบรวมความรู้ใช้กระบวนการ อย่างมีวิจารณญาณ ทำให้เกิดการเท่าทันสื่อสารสนเทศพิสูจน์ยืนยันสิ่งที่ตน และรู้ได้อย่าง ช่างฉลาด เกิดแรงบันดาลใจสร้างจินตนาการอยากผลิต พัฒนา สื่อนวัตกรรมขึ้นใช้ในการ ดำรงชีวิตในสังคม และเกิดคุณลักษณะ 10 คุณลักษณะ คือ เป็นนักคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา นักสร้างสรรค์และประสานความร่วมมือ รู้จักใช้ข้อมูลและข่าวสารเรียนรู้ด้วยตนเอง นักสื่อสาร ตระหนักรับรู้สถานะของโลก เป็นพลเมืองทรงคุณค่า และมีพื้นฐานความรู้เศรษฐกิจ และ การคลังซึ่ง สรุปเป็นคุณลักษณะ 3 ด้าน ดังนี้

6.1 คุณลักษณะด้านการทำงาน ได้แก่ การปรับตัว และความเป็นผู้นำ

6.2 คุณลักษณะด้านความรู้ ได้แก่ การขึ้นนำตนเอง การตรวจสอบ การเรียนรู้ ของ ตนเอง

6.3 คุณลักษณะด้านศีลธรรม ได้แก่ ความเคารพผู้อื่น ความซื่อสัตย์ สำนึกพลเมือง จากแนวคิดที่กล่าวมาทั้งหมดในเบื้องต้น สรุปได้ว่า แนวคิดของการพัฒนาทักษะ การเรียนรู้ในการศึกษายุค 4.0 มีองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ ลักษณะของกิจกรรมที่จัดการเรียน การสอน บทบาทของผู้สอน และบทบาทของผู้เรียน โดยแนวโน้มให้เน้นการใช้ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ โดยมีกรอบแนวคิด คือ การเรียนรู้สาระหลัก และการบูรณา การการเรียนรู้ การเรียนรู้นวัตกรรม การเรียนรู้ทักษะชีวิตและอาชีพ การเรียนรู้สื่อเทคโนโลยี และคุณลักษณะที่ควรมี ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพทางการเรียนรู้ในสังคมยุคใหม่

ประกอบด้วย คณะครู นักเรียน ผู้ปกครอง ผู้บริหารชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งถือว่าเป็น มิติของการสร้างทักษะการเรียนรู้ โดยการจัดการศึกษาต้องให้สอดคล้องกับยุคประเทศไทย 4.0 เป็นการบริหารให้ครูมีคุณลักษณะและทักษะที่เหมาะสมกับประเทศไทย 4.0 และส่งเสริม ให้ครูจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้ที่มีอยู่ทุกหนทุกแห่งบนโลกนี้มา บูรณาการเชิงสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนานวัตกรรมต่าง ๆ เพื่อตอบสนองของความต้องการของสังคม

แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นผู้นำทางวิชาการ

ความหมายของความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของความเป็นผู้นำทางวิชาการไว้ ดังนี้

สุพชาติ ชุ่มชื่น (2554, หน้า 25) กล่าวว่า ผู้นำทางวิชาการ คือ ความสามารถของ ผู้บริหารในการนำกลุ่มให้กระทำกิจกรรมทางวิชาการให้บังเกิดผลที่ดีต่อการสอนของครูและ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

ไพเราะ พัตตาสิงห์ (2554, หน้า 14) ได้ให้ความหมายของความเป็นผู้นำทางวิชาการ หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารในการใช้อิทธิพล กระบวนการให้ผู้ร่วมงานให้ความ ร่วมมือปฏิบัติกิจกรรมเพื่อนำไปสู่ความมีประสิทธิภาพทางการเรียนการสอนให้สำเร็จบรรลุ วัตถุประสงค์ตามที่กำหนด

อำนาจ ทองโปร่ง (2555, หน้า 27) ได้ให้ความหมายของ ภาวะผู้นำทางวิชาการ ว่าเป็นว่า หมายถึง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีคุณภาพต้องมีผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำ เพราะ ความสำเร็จขององค์กรขึ้นอยู่กับภาวะคุณภาพของภาวะผู้นำเป็นสำคัญ

วิโรจน์ สารรัตน์ (2557, หน้า 25) ได้กล่าวถึงความหมายของ ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการนำความรู้ ทักษะและเทคนิคต่าง ๆ มา ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินงานวิชาการ โดยให้บุคลากรในโรงเรียนร่วมมือกันปฏิบัติงาน จนสามารถบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

จากที่กล่าวถึงความหมายของความเป็นผู้นำทางวิชาการข้างต้น สรุปได้ว่า ความเป็น ผู้นำทางวิชาการ หมายถึง คุณลักษณะ พฤติกรรมหรือความสามารถที่แสดงออกทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาในการนำความรู้ เทคนิค และวิธีการต่าง ๆ มาปรับใช้ในการบริหาร สถานศึกษาโดยการร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอนจนส่งผลให้ผู้เรียน บรรลุผลสำเร็จในการเรียนรู้ และนำพาสถานศึกษาประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ไว้

องค์ประกอบของความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

สุรพงศ์ สุทธิศักดิ์ (2551, หน้า 5) ได้กล่าวว่า ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการ 5 ด้าน ได้แก่

1. งานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. งานพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. งานพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
4. งานการนิเทศการศึกษา
5. งานพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานการศึกษา

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2554, หน้า 13) กล่าวถึงองค์ประกอบและบทบาทของผู้บริหารวิชาการของผู้บริหารการศึกษาขั้นพื้นฐานมี 3 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการจัดการโรงเรียน การวางแผนปฏิบัติการ จัดโครงสร้างองค์กรที่สนับสนุนการใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการบริหารการเปลี่ยนแปลง และสร้างการมีส่วนร่วมตัดสินใจของฝ่ายบริหาร

2. ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร และการสอน ยกกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน พัฒนาความสามารถ และคุณภาพในการสอนของครู นิเทศการสอนของครู ประเมินผลการเรียนการสอนของครูและนักเรียน ออกแบบและการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กำกับดูแลการใช้หลักสูตร กระตุ้นให้กำลังใจครูและนักเรียนในการเรียนการสอนสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียน และบริหารเวลาพิทักษ์เวลาในการเรียนการสอน โดยทำตัวให้พบเห็นอยู่เป็นนิจในโรงเรียนและชุมชน

3. ด้านการบริหารตนเอง ทีมงาน ชุมชน เป็นแบบอย่างคุณธรรม และจริยธรรมเป็นแบบอย่างในการเรียนการสอน ยอมรับความแตกต่างความคิด และการกระทำของผู้อื่นคตินอกกรอบ พัฒนาบุคลากรในโรงเรียนให้มีความเป็นผู้นำ สื่อสารและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้ร่วมงานและชุมชน

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 35) ได้กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบและบทบาทของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมี 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการบริหาร จัดการเป็นองค์ประกอบหนึ่งของผู้บริหารภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ผู้บริหารต้องแสดงบทบาทผู้นำในการบริหารจัดการ เพื่อผลสำเร็จงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในโรงเรียนทุกด้านอย่างมีประสิทธิภาพ อันได้แก่ การกำหนดนโยบาย การตัดสินใจและการสั่งการ

2. ด้านความสามารถ เป็นองค์ประกอบหนึ่งของผู้บริหาร ความสามารถจึงเป็นที่จะสามารถนำการเปลี่ยนแปลง อันจะส่งผลต่อการยอมรับและความร่วมมือของผู้ร่วมงานในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ การกำหนดนโยบายการตัดสินใจ

3. ด้านการนิเทศ ผู้บริหารต้องแสดงบทบาทผู้นำในการเป็นผู้ให้คำปรึกษา ช่วยเหลือในการปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจหลักอันเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ เป็นผู้นิเทศเป็นผู้ให้คำปรึกษาช่วยเหลือ และเป็นผู้พัฒนาบุคลากร

4. ด้านการวางแผนเป็นองค์ประกอบหนึ่งของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาที่ผู้บริหารศึกษาจะต้องให้ความสำคัญ เพื่อที่จะทำให้มองเห็นภาพว่าขณะนี้เราอยู่จุดใด และต้องการจะพัฒนาไปในทิศทางใด เพื่อเป็นการกำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติงานที่ชัดเจนอันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพ ได้แก่ การกำหนดแนวทาง และวิธีการปฏิบัติการวางแผนและการคาดคะเน

5. ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ เป็นองค์ประกอบหนึ่งของความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ผู้บริหารต้องแสดงบทบาทในการสรรค์สร้างบรรยากาศวิชาการ เพื่อสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

สุพชาติ ชุ่มชื่น (2554, หน้า 4) ได้กล่าวถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ 6 ด้าน ดังนี้

1. การใช้กลยุทธ์ในการพัฒนาและปรับปรุงงานวิชาการ
2. การจัดการทรัพยากรบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ
3. การบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีบรรยากาศของวิชาการ
4. วิธีการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการสอนของครู
5. การติดตามผลปฏิบัติงานด้านการสอนของครู
6. การสร้างแรงจูงใจและสนับสนุนความก้าวหน้าทางวิชาการของครู

ประเสริฐ เนียมแก้ว, นพรัตน์ ชัยเรือง และวีรวรรณ จงจิตร ศิริจิรกาล (2555, หน้า 180) ได้กล่าวไว้ว่า ความผู้นำทางวิชาการมีองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ด้านการบริหารหลักสูตร
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน
3. ด้านการพัฒนาสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน

4. ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน

5. ด้านการนิเทศการสอน

6. ด้านการวิจัยเพื่อคุณภาพการศึกษา

สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์ (2556, หน้า 3) ได้กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูทั้งโรงเรียน ด้านกำหนดเป้าหมายร่วมกัน การสร้างความเข้าใจกับเป้าหมาย ด้านการกำกับติดตาม และการจัดให้มีการสะท้อนผลกระบวนการเรียนการสอน

สิริญาพร มุกดา (2558, หน้า 7) ได้กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการวางแผนงานวิชาการ

2. ด้านการนิเทศ

3. ด้านการบริหารจัดการ

4. ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ

วินัย บ่อมคำ (2558, หน้า 213) ได้กล่าวถึง ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ 5 ด้าน ดังนี้

1. วิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง

2. ด้านความเป็นผู้นำในการริเริ่มการใช้นวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอน

3. ด้านการส่งเสริมการนำเทคโนโลยี สารสนเทศ และการสื่อสารมาใช้ในการปฏิรูปในการเรียนรู้

4. ด้านศักยภาพการพึ่งตนเองในการพัฒนางานวิชาการ

5. ด้านการแสวงหาความรู้ใหม่มาปรับใช้ตลอดเวลา

สุขฤทัย จันทรทงกรต (2558, หน้า 6) กล่าวถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารไว้ 3 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน ประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนและด้านการสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน

2. การจัดการด้านการเรียนการสอน ประกอบด้วย ด้านการนิเทศและประเมินผลด้านการสอน ด้านการประสานงานด้านการใช้หลักสูตร และด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน

3. การเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน ประกอบด้วย ด้านการควบคุมการใช้เวลาในการสอน ด้านการดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียนด้านการจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู

ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ และด้านการจัดให้มีสิ่งเสริมสภาพการเรียนรู้

สกล ความบุคย์, เฉลย ภูมิพนธ์ และธันยาภรณ์ พาพลงาม (2559, หน้า 258) กล่าวถึงงานในขอบข่ายตามองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการไว้ 13 งาน ได้แก่

1. มีคุณธรรม จริยธรรม มีความคิดสร้างสรรค์มุ่งมั่นในการทำงาน
2. มีวิสัยทัศน์ และวางแผนยุทธศาสตร์ในการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นการมีส่วนร่วม
3. มีความรู้ความสามารถในการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ
4. เป็นแบบอย่างที่ดี มีความรู้ เป็นผู้นำการจัดการเรียนการสอน
5. พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เหมาะสมกับท้องถิ่น จัดการเรียนรู้ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
6. พัฒนาการสอนครูและบุคลากรส่งเสริมสนับสนุนแลกเปลี่ยนความรู้ภายในโรงเรียน
7. ประเมิน ส่งเสริมความก้าวหน้า ความเป็นเลิศของนักเรียน
8. เป็นผู้นำครูและนักเรียนสร้างความผูกพันและรับผิดชอบต่อพันธกิจร่วมกัน
9. จัดหาสื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีที่ทันสมัย
10. สร้างบรรยากาศ สร้างความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่โรงเรียนตั้งอยู่
11. พัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา
12. ปรับปรุงสร้างวัฒนธรรมมาตรฐานทางวิชาการ
13. พัฒนาระบบการนิเทศ ติดตาม สังเกตการสอน และประเมิน

ศราวุธ ทองอากาศ (2560, หน้า 4) กล่าวถึงองค์ประกอบของผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ไว้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการมีทั้งหมด 6 ลักษณะ ดังนี้

1. ด้านมุมมองและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านหลักสูตร
2. ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน
3. ด้านการจัดโครงการสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
4. ด้านการประเมินผลการสอนของครู
5. ด้านการวางแผนเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพครู

อัศนีย์ สุกใจใจ (2560, หน้า 35) ได้กล่าวถึงภาวะผู้นำทางวิชาการ ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษานั้นต้องมีหน้าที่ด้วยกัน 7 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ทั้งการวางแผนและการดำเนินการใช้หลักสูตร การเพิ่มพูนคุณภาพ

การใช้หลักสูตรด้วยการวิจัยและพัฒนา การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร ในส่วนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้ง สถานศึกษาสามารถเพิ่มเติมหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชน และสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและความต้องการของผู้เรียน โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดการเรียนรู้

2. การจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีมาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัดเป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียน และนำพาผู้เรียนเพื่อให้เกิดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในการจัดการเรียนรู้

3. การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ คือ การพัฒนาสิ่งให้นำความรู้ไปสู่ผู้เรียน อยู่ในรูปของสื่อสิ่งพิมพ์หรือไม่ใช่สิ่งตีพิมพ์ก็ได้ สื่อการสอนที่ไม่ใช่สิ่งพิมพ์ คือ สิ่งประเภทโสตทัศนูปกรณ์ หมายถึงรวมถึงวัสดุ เครื่องมือ อุปกรณ์และวิธีการทางโสตทัศนศึกษา

4. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อรองรับนโยบายของรัฐบาล ด้านการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ เพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ในทุกระดับ/ประเภทให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพและพัฒนาแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ สำหรับการศึกษา

5. การวัดประเมินผลและวิจัย การจัดการเรียนรู้ตามเป้าหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สถานศึกษาต้องมีการวัด และประเมินผลการเรียนรู้ และนำผลที่ได้ไปใช้เป็นข้อมูลเพื่อพัฒนาปรับปรุง การจัดการเรียนรู้ให้เกิดคุณภาพสูงสุดต่อผู้เรียน

6. การนิเทศการศึกษา คือ การนิเทศการสอนเป็นการดำเนินการของผู้อื่นที่จัดกระทำกับครูเพื่อปรับปรุงพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลาย อันส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งเน้นการช่วยเหลือปรับปรุงการเรียนการสอนโดยตรง

7. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา จึงสามารถดำเนินการจัด และพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาของสุรพงศ์ สุทธิศักดิ์ (2551, หน้า 5), ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 35), รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2554, หน้า 13), สุพชาติ ชุ่มชื่น (2554, หน้า 4), ประเสริฐ เนียมแก้ว, สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์ (2556, หน้า 3), นพรัตน์ ชัยเรือง และวีรวรรณ จงจิตร

ศิริจรรย์กาล (2555, หน้า 180), สิริญาพร มุกดา (2558, หน้า 7), วินัย ป้อมคำ (2558, 213), สุขฤทัย จันทร์ทรงกรด (2558, หน้า 6), สกล คามบุศย์, เฉลย ภูมิพนธ์ และฉันทยาภรณ์ พาพลงาม (2559, หน้า 258), ศราวุธ ทองอากาศ. (2560, หน้า 4) และอัศนีย์ สุกิจใจ (2560, หน้า 35) สามารถสังเคราะห์องค์ประกอบของความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ได้ดังปรากฏในตาราง 1

หมายเลขอ้างอิงในตาราง

1. สุรพงศ์ สุทธิศักดิ์ (2551, หน้า 5)
2. รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2554, หน้า 13)
3. ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 35)
4. สุพชาติ ชุ่มชื่น (2554, หน้า 4)
5. ประเสริฐ เนียมแก้ว, นพรัตน์ ชัยเรือง และวีรวรรณ จงจิตร ศิริจรรย์กาล (2555, หน้า 180)
6. สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์ (2556, หน้า 3)
7. สิริญาพร มุกดา (2558, หน้า 7)
8. วินัย ป้อมคำ (2558, 213)
9. สุขฤทัย จันทร์ทรงกรด (2558, หน้า 6)
10. สกล คามบุศย์, เฉลย ภูมิพนธ์ และฉันทยาภรณ์ พาพลงาม (2559, หน้า 258)
11. ศราวุธ ทองอากาศ. (2560, หน้า 4)
12. อัศนีย์ สุกิจใจ (2560, หน้า 35)

ตาราง 1 แสดงการสังเคราะห์องค์ประกอบของความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

ลำดับที่	องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	จำนวน ความถี่
1	ด้านการพัฒนาหลักสูตร	✓	✓		✓						✓	✓	✓	6
2	ด้านการพัฒนาการเรียนการสอน	✓		✓	✓		✓			✓	✓		✓	7
3	ด้านการส่งเสริมแหล่งเรียนรู้	✓											✓	2
4	ด้านการนิเทศการศึกษา	✓		✓	✓		✓				✓	✓	✓	8
5	ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	✓									✓	✓	✓	3
6	ด้านการบริหารจัดการ		✓	✓	✓		✓				✓			5
7	ด้านการบริหารตนเอง (ความรู้ความสามารถ,คุณธรรม จริยธรรมและการปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี)		✓	✓							✓			3
8	ด้านการวางแผนกลยุทธ์			✓	✓		✓				✓			4
9	ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ			✓	✓		✓			✓				4
10	ด้านการสนับสนุนความก้าวหน้าทางวิชาการของครู				✓						✓		✓	2

ตาราง 1 (ต่อ)

ลำดับที่	องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการ												จำนวน ความถี่	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
	ของผู้บริหารศึกษา													
11				✓			✓			✓			✓	4
12				✓						✓			✓	4
13				✓										1
14				✓			✓							3
15							✓							1
16										✓				1
17										✓				1
18												✓		1
19										✓				1
20					✓							✓		3
21												✓		1
รวม														
	5	3	5	6	6	3	4	5	3	13	5	5	7	

หมายเหตุ: เกณฑ์ในการคัดเลือกองค์ประกอบ คือ ความถี่ตั้งแต่ร้อยละ 30 (4) ขึ้นไป

จากการสังเคราะห์องค์ประกอบความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 21 ด้านจากนักการศึกษา จำนวน 12 ท่าน ดังตาราง 1 แสดงออกมาในรูปความถี่ (Theoretical Framework) ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกองค์ประกอบโดยใช้ความถี่ตั้งแต่ ร้อยละ 30 ขึ้นไป ซึ่งเท่ากับความถี่ตั้งแต่ 4 ขึ้นไป สรุปได้องค์ประกอบ 8 ด้าน เพื่อนำไปศึกษา ความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายพาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ประกอบด้วย 1) ด้านการนิเทศ 2) ด้านการพัฒนาการเรียนการสอน 3) ด้านการพัฒนาหลักสูตร 4) ด้านการบริหารจัดการ 5) ด้านการวางแผนกลยุทธ์ 6) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ 7) ด้านการพัฒนาสื่อ อุปกรณ์และเทคโนโลยี และ 8) ด้านการวัดและประเมินผล โดยในแต่ละองค์ประกอบของ ความเป็นผู้นำทางวิชาการมีรายละเอียดที่ผู้วิจัยได้ศึกษา ดังนี้

1. ด้านการนิเทศการสอน

1.1 ความหมายของการนิเทศการสอน

โดยมีนักวิชาการหลายท่าน ได้บอกความหมายของการนิเทศ ดังต่อไปนี้

ชาญชัย อาจินสมาจาร (2552, หน้า 10) ได้ให้ความหมาย การนิเทศการสอน หมายถึง การช่วยเหลือ แนะนำ ชี้แจง ร่วมมือ ให้บริการและการปรับปรุงการสอนสอนให้ดีขึ้น ซึ่งจะต้องอาศัยความร่วมมือซึ่งกันและกันระหว่างผู้นิเทศและครู ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษา โดยตั้งอยู่บนหลักแห่งมนุษยสัมพันธ์ ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินการจัดการเรียน การสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียนอันเป็นเป้าหมายสูงสุดของ การจัดการศึกษา

ธวัชพงษ์ ฐัญญู (2552, หน้า 10) กล่าวถึงความหมาย งานด้านการนิเทศการ สอน หมายถึง การช่วยเหลือ แนะนำ ชี้แจง ให้บริการและการปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้น ซึ่ง อาศัยความร่วมมือซึ่งกันและกันระหว่าง ผู้นิเทศและครู ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษา โดย ตั้งอยู่บนหลักของมนุษยสัมพันธ์ ทั้งนี้เพื่อให้ การดำเนินการจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียน อันเป็นเป้าหมายสูงสุดของการจัดการศึกษา

จอมพงศ์ มงคลวนิช (2555, หน้า 131) กล่าวว่า การนิเทศการสอน หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันของผู้บริหารกับบุคลากรภายในสถานศึกษา ซึ่งต้องร่วมมือกันช่วย เหลือซึ่งกันและกันเพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานของครู เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ของนักเรียนให้สูงขึ้นตามจุดมุ่งหมายที่ทางสถานศึกษาคาดหวังไว้

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การนิเทศการสอน หมายถึง การที่ผู้บริหารมีการ แนะนำ ชี้แจง การบริการ การร่วมมือ การปรับปรุงที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ในการที่

จะส่งเสริมให้ครูปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้นบนพื้นฐานของมนุษยสัมพันธ์ทำให้เกิดความร่วมมือเพื่อปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการทำงานของบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอันจะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน

1.2 จุดมุ่งหมายของการนิเทศการสอน

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 20) ได้กล่าวไว้ว่า จุดมุ่งหมายของการนิเทศการสอน เป็นการมุ่งปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน ประกอบด้วย

1.2.1 การพัฒนาวิชาชีพครู เพื่อให้ครูนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงการสอนของตน ช่วยให้ครูได้พัฒนาความรู้ความสารถในด้านการสอน

1.2.2 เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนและปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน

1.2.3 เพื่อเสริมสร้างกำลังใจให้แก่บุคลากร

1.2.4 เพื่อสร้างความมิตรภาพอันดีในการทำงานร่วมกัน

1.3 หลักการนิเทศการสอน

อาดัม และดิกกี (Adams and Dickey, 1956) อ้างอิงใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553, หน้า 21-25 ได้ให้หลักการพื้นฐานเกี่ยวกับการนิเทศการสอน ดังนี้

1.3.1 การนิเทศเป็นการส่งเสริมความเจริญของงาน ได้แก่ การนิเทศทำให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจในหลักวิธีการสอนต่าง ๆ พัฒนาความรู้ทางวิชาการเฉพาะ ให้มีเทคนิควิธีสอนอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ทำให้มีความเชื่อมั่นในการสอน และมีประสบการณ์ในการใช้สื่อการสอน พัฒนาทัศนคติ และอุดมการณ์ในการทำงานให้อยู่ในเกณฑ์ตามมาตรฐานพัฒนาประมวลรายวิชาโครงการสอน และกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์แก่ผู้เรียน ร่วมมือจัดทำสื่อการสอนชนิดต่าง ๆ ที่จำเป็น และหาได้ในโรงเรียนและท้องถิ่น ช่วยให้ครูมีประสบการณ์การประเมินผล และเทคนิคการใช้ และเตรียมเครื่องมือประเมินผล ช่วยวางแผนและพัฒนาผู้เรียนที่มีปัญหาการเรียน และปัญหาอื่น ๆ

1.3.2 การนิเทศมีความเป็นประชาธิปไตย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นผู้นำของการศึกษามากกว่าที่จะเป็นโดยตำแหน่ง ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ครูมีอิสระใช้ความสามารถของตัวเอง พัฒนาการเรียนการสอนของนักเรียนให้ดีขึ้น เปิดโอกาสให้ครูมีความคล่องตัวในการดำเนินงานต่าง ๆ และส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่ม มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และวางแผนการทำงาน การใช้อำนาจหน้าที่ควรเป็นที่ยอมรับจากกลุ่มและหมู่คณะ ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อำนาจยอมเปลี่ยนแปลงไปตามวิถีประชาธิปไตย ทุกคนมีโอกาสที่จะแสดงความสามารถ และความเป็นผู้นำ ผู้บริหารโรงเรียน ศึกษานิเทศก์ ครูจะต้องร่วมมือกันเพื่อช่วยแก้ปัญหาด้านการเรียนการสอน

1.3.3 การนิเทศเป็นกระบวนการสร้างสรรค์ ได้แก่ การประชุม และปรึกษาหารือร่วมกัน ให้โอกาสครูได้แสดงความคิดสร้างสรรค์ตามความถนัดและความสามารถของตนเอง

1.3.4 การนิเทศยึดหลักมนุษยสัมพันธ์ ได้แก่ การยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น ยอมรับ และมีความนับถือซึ่งกันและกันจะทำให้เกิดความร่วมมือช่วยเหลือ มีมนุษยสัมพันธ์ อันดีต่อกันและสร้างสามัคคีในองค์กร

1.3.5 การนิเทศเพื่อเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ คือ เมื่อครูมีขวัญและกำลังใจที่ดีย่อมส่งผลในการทำงานให้ดีขึ้นไปด้วย ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนขึ้นอยู่กับตัวครูที่ให้กำลังใจแก่ผู้เรียน การดำเนินงานควรจะเป็นไปด้วยความสมัครใจ ตามความสามารถของแต่ละบุคคล

1.3.6 การนิเทศเกี่ยวกับการปรับปรุงการเรียนการสอน คือ งานนิเทศเป็นงานที่ส่งเสริมการเรียนการสอนในโรงเรียน และเป็นการปรับปรุงการสอนของครู ช่วยในการพัฒนาหลักสูตรและการประเมินผลการสอน

1.3.7 การนิเทศเป็นการประชาสัมพันธ์ระหว่างงานนิเทศกับงานอื่น ๆ ได้แก่ การให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ และการส่งเสริม สนับสนุนความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานอื่น

1.4 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการนิเทศการเรียนการสอน

ชาญชัย อาจินสมาจาร (2552, หน้า 8-11) กล่าวไว้ว่า บทบาทของผู้บริหารในการนิเทศการสอน มีดังนี้

1.4.1 ผู้วางแผน (planner) ภายในมีการดำเนินงานของโรงเรียน การวางแผนเป็นบทบาทที่สำคัญที่สุดบทบาทหนึ่งของการนิเทศการเรียนการสอน การวางแผนเป็นการกำหนดล่วงหน้าในสิ่งที่จะทำ จึงถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นล่วงหน้าสำหรับผู้นิเทศ เพื่อว่าเขาจะได้ช่วยเหลือครูให้มีความกระฉับกระเฉง

1.4.2 ผู้จัดระเบียบองค์การ (organizer) ความสามารถในการจัดระเบียบองค์การเป็นบทบาทหนึ่งที่มีความสำคัญ หากผู้นิเทศการเรียนการสอนต้องการประสบความสำเร็จไม่ว่าหน้าที่ของผู้นิเทศจะเกี่ยวข้องกับการจัดทำตารางสอน หรือการจัดหาวัสดุอุปกรณ์หลักสูตร รวมทั้งหนังสือเรียนความสามารถในการจัดระเบียบองค์การเป็นสิ่งจำเป็น การเชื่อมคนกับทรัพยากรที่จำเป็นเป็นสิ่งสำคัญต่อการดำเนินการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียน

1.4.3 ผู้นำ (leader) เพื่อให้ประสบความสำเร็จ ผู้นิเทศการเรียนการสอนต้องสามารถสร้างอิทธิพลเหนือพฤติกรรมของผู้อื่น เช่น ผู้นิเทศต้องสามารถชักชวนครูให้ปรับแผนบทเรียนของเขาหรือเปลี่ยนพฤติกรรมการสอน เพื่อให้สนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน นอกจากนี้การชักชวนให้ครูได้ใช้หลักสูตร โปรแกรมการสอน เทคโนโลยีสารสนเทศ

นวัตกรรม หรือรูปแบบของการจัดการเรียนการสอนใหม่ ๆ ก็เป็นส่วนหนึ่งของบทบาทของผู้นิเทศ ดังนั้น ความสามารถในการนำผู้อื่นจึงเป็นบทบาทที่สำคัญของผู้นิเทศ

1.4.4 ผู้ช่วยเหลือ (helper) ผู้นิเทศมีหน้าที่รับผิดชอบในการช่วยเหลือผู้อื่น จุดมุ่งหมายเบื้องต้นสำหรับผู้นิเทศ ก็คือช่วยครูพัฒนาและปรับปรุงทักษะการสอนของเขา ในขณะที่ผู้นิเทศทำงานในด้านต่าง ๆ กับครูที่มีความต้องการและมีระดับความสามารถทางวิชาชีพที่แตกต่างกัน มันจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้นิเทศต้องทำหน้าที่ในฐานะผู้ช่วยเหลือ บทบาทของผู้ช่วยเหลือจึงมีตั้งแต่การให้ความช่วยเหลือทางนิเทศ โดยการรับฟังครู ในขณะที่ครูพิจารณาถึงลำดับการสอนของตน

1.4.5 ผู้ประเมิน (evaluator) ในการประเมินนอกจากจะเป็นบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาแล้ว ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอื่น ๆ ก็สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินเพื่อช่วยในการปรับปรุงการเรียนการสอน

1.4.6 ผู้จูงใจ (motivator) การจูงใจ คือ การส่งเสริมสนับสนุนความต้องการของบุคลากรในการทำบางสิ่งบางอย่าง เป็นหน้าที่รับผิดชอบของผู้นิเทศในการทำงานกับครู เพื่อก่อให้เกิดความต้องการ การปรับปรุงที่เกิดขึ้นภายในตัวครูผู้นิเทศต้องใช้กลยุทธ์ที่เหมาะสมที่จะจูงใจครูให้ปรับปรุงการสอนของเขา ไม่ว่าจะเป็นการ ตั้งจุดมุ่งหมาย การให้ปัจจัยป้อนเข้า หรือการให้รูปแบบ ความสามารถในการจูงใจครู จึงเป็นความสำคัญของความสามารถของผู้นิเทศในการก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและการปรับปรุง

1.4.7 สื่อความหมาย (communicator) ความสามารถในการถ่ายโอนข้อมูล ข่าวสาร แนวคิด หรือความรู้สึกภายในโรงเรียน เป็นบทบาทสำคัญของการนิเทศ ผู้นิเทศต้องเป็นผู้สื่อความหมายที่ดีและสามารถที่จะทำงานกับผู้อื่นให้มีประสิทธิผลขึ้นอยู่กับความสามารถในการสื่อความหมายของเขา มันจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้นิเทศ ต้องเป็นผู้สื่อความหมายได้ชัดเจนและสมบูรณ์ เมื่อเขาถ่ายทอดความคิดและข่าวสารให้ครูและบุคคลอื่น ๆ ในโรงเรียน

1.4.8 ผู้ตัดสินใจ (decision maker) ผู้นิเทศการสอนต้องพัฒนาทักษะและความมั่นใจในการตัดสินใจ เขาจะต้องตัดสินใจในเรื่องโปรแกรม วัสดุอุปกรณ์ บุคลากร ตัวนักเรียน และผู้ปกครอง ตลอดจนเครื่องมืออำนวยความสะดวกในโรงเรียน กระบวนการนิเทศต้องอาศัยการตัดสินใจอย่างต่อเนื่อง และเกี่ยวข้องกับการทำงานของครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง นักเรียน และบุคคลอื่น ๆ ในการกำหนดสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับทุกคน ที่เกี่ยวข้อง ความสามารถในการแยกแยะคุณภาพการสอนในชั้นเรียน อาจขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้นิเทศในการตัดสินใจที่ดี

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การนิเทศการสอน หมายถึง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการเป็นผู้วางแผน ผู้แนะนำช่วยเหลือ ผู้พัฒนา โดยอาศัยหลักการนิเทศแบบ

กัลยาณมิตรและมีการนิเทศด้วยวิธีการที่หลากหลาย พร้อมนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีเข้ามา มีส่วนในการนิเทศให้เหมาะสมกับยุคการศึกษา 4.0 เพื่อช่วยเหลือปรับปรุงพัฒนาคุณภาพสอนของครูในสถานศึกษา มีการส่งเสริมและสนับสนุนการนิเทศ และนำผลการนิเทศไปพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอันจะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน

2. ด้านการพัฒนาการเรียนการสอน

ด้านการจัดการเรียนการสอนถือว่าเป็นหัวใจของงานวิชาการและเป็นกระบวนการที่สำคัญของการพัฒนาหลักสูตรเพราะเป็นขั้นตอนของการนำหลักสูตรไปใช้หลักสูตรจะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับการจัดการเรียนการสอนนั่นเอง

2.1 ความหมายด้านการจัดการเรียนการสอน

สายใจ ประยูรสุข (2551, หน้า 63) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอน คือ การจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมอย่างมีระบบและเป็นขั้นตอน โดยครูเป็นบุคคลสำคัญที่จะแนะแนวทางและส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษาและค้นคว้าหาความรู้ การฝึกนักเรียนให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมและ สิ่งแวดล้อม ช่วยให้เกิดการเรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ส่งเสริมให้นักเรียนมีพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคมได้อย่างสมบูรณ์

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 53) ให้ความหมายว่า การจัดการเรียนการสอนว่า หมายถึง การจัดกิจกรรม ในการเรียนรู้ เช่น การใช้สื่อการสอน การจัดกิจกรรมระหว่างสอน การทดสอบ เป็นต้น รวมทั้งความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูในการให้ความช่วยเหลือ แนะนำแก่ผู้เรียนในด้านต่าง ๆ รวมทั้งการให้กำลังใจ ให้ความรักและความเอาใจใส่ด้วย

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2553, หน้า 2) กล่าวว่า การเรียนการสอน คือ กระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เพื่อทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ซึ่งต้องอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์ของผู้สอน

2.2 ขอบข่ายการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอน

รุจิรี ภูสาระ (2551, หน้า 61-62) กล่าวว่า การพัฒนาการเรียนรู้อ หรือที่เรียกว่า การปฏิรูป การเรียนรู้ทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับวิธีการเรียนของผู้เรียนและวิธีการสอนของครู ซึ่งครูจะต้องสอนโดยการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์ และค้นคว้าด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้ดูแล เป็นการฝึกปฏิบัติให้ผู้เรียนมีประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักวิธีคิด วิธีการดำเนินชีวิตและมีทักษะในการเผชิญปัญหาต่าง ๆ ได้ การจัดการเรียนการสอนตามแนวหลักสูตรใหม่ จึงน่าจะมีหลักการและแนวปฏิบัติดังต่อไปนี้

2.2.1 เน้นการเรียนการสอนตามสภาพจริง

2.2.2 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าหาความรู้ ได้แสดงความคิดอย่างเป็นอิสระ สามารถสรุปและสร้างองค์ความรู้ใหม่ขึ้นได้จากข้อมูลที่มี

2.2.3 นักเรียนเป็นผู้ปฏิบัติ ครูเป็นเพียงแหล่งข้อมูลหนึ่งจากหลาย ๆ แหล่ง และเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียน

2.2.4 เน้นการปฏิบัติที่ควบคู่ไปกับหลักการและทฤษฎี

2.2.5 เน้นวิธีการสอนจากการเรียนรู้หลาย ๆ รูปแบบ

2.2.6 ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้กระบวนการคิดมากกว่าการค้นหาคำตอบที่ตายเพียงคำตอบเดียว

2.2.7 ถือว่ากระบวนการเรียนรู้มีความสำคัญมากกว่าเนื้อหาเพื่อให้ผู้เรียนมีข้อมูลเพียงที่จะสร้างองค์ความรู้ใหม่

2.2.8 ใช้กระบวนการกลุ่มในการเรียนรู้ร่วมกันและเรียนรู้ด้วยตนเอง

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การพัฒนาการเรียนการสอน หมายถึง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนด้วยวิธีที่หลากหลายทั้งกระบวนการคิดการวิเคราะห์ การทำงานเป็นทีม การแสวงหาความรู้ด้วยตนเองรวมถึงให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงตามความถนัด ความสนใจและความแตกต่างระหว่างบุคคลเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน มีการจัดทำแผนการเรียน การจัดทำตารางสอน การจัดชั้นเรียนการจัดครูเข้าสอนการสอนซ่อมเสริม การเลือกตำราเรียน การจัดทำคู่มือครูด้านวิชาการ การจัดทำคู่มือนักเรียนการปรับปรุงการเรียนการสอน และส่งเสริมการใช้นวัตกรรม และเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะที่เหมาะสมกับยุคการศึกษา 4.0

3. ด้านการพัฒนาหลักสูตร

3.1 องค์ประกอบของหลักสูตร

นิตยา เปลื้องนุช (2551, หน้า 8-10) ได้กล่าวไว้ว่า หลักสูตรมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ได้แก่

องค์ประกอบที่ 1 คือ ความมุ่งหมายของหลักสูตร โดยหลักสูตรจะต้องมีความมุ่งหมายเป็นอันดับแรกและต้องชัดเจนทั้งความมุ่งหมายทั่วไปและความมุ่งหมายเฉพาะ

องค์ประกอบที่ 2 คือ โครงสร้างหลักสูตร เป็นส่วนที่กล่าวถึงว่าหลักสูตรมีการแบ่งระบบการศึกษาอย่างไร เช่น แบ่งเป็นภาคเรียนเป็น semester หรือจะใช้เวลานานเท่าไร จึงจะจบหลักสูตร จะใช้วัดผลอย่างไร รืออาจเป็นแบบคะแนนรวมปลายปี ระบบหน่วยกิต หรืออื่น ๆ เหล่านี้คือโครงสร้างของสูตร

องค์ประกอบที่ 3 คือ เนื้อหาของหลักสูตร เป็นส่วนสำคัญของหลักสูตร กล่าวคือ ต้องกำหนดว่าจะต้องจัดสอนเนื้อหาอย่างไร มากน้อยเท่าไร ลำดับก่อนหลังอย่างไร จึงจะเหมาะสมและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

องค์ประกอบที่ 4 คือ วัสดุประกอบหลักสูตร หลักสูตรจะมีความมุ่งหมาย โครงสร้างหรือเนื้อหาอย่างไร จะต้องคำนึงถึงวัสดุประกอบหลักสูตรด้วย วัสดุกลุ่มแรก คือ “แบบเรียน” วัสดุที่สองคือ อุปกรณ์การสอน เป็นอุปกรณ์การสอนที่จำเป็น คือ กระดานดำ และชอล์ก เครื่องมือวิทยาศาสตร์ เครื่องมือสำหรับฝึกงาน แผนที่ลูกโลก ห้องสมุดและหนังสืออ่านประกอบ วัสดุโสตทัศนอุปกรณ์ ซึ่งได้แก่ ภาพยนตร์ ภาพนิ่ง เครื่องบันทึกเสียง รวมทั้งวิทยุและโทรทัศน์เพื่อการศึกษา ห้องปฏิบัติการทางภาษา (language laboratory) สิ่งทีกล่าวมานี้คือ teaching materials หรือวัสดุที่ใช้ประกอบหลักสูตร เพื่อช่วยให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและสะดวกยิ่งขึ้น

องค์ประกอบที่ 5 คือ กระบวนการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตร เริ่มด้วย วิธีสอน การจัดชั้นเรียน เทคนิคในการเรียนจัดกิจกรรมให้แก่ักเรียน รวมทั้งการวัดผลประเมินผลการเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอนนั้นถือว่าเป็นกระบวนการที่จำเป็นและสำคัญของหลักสูตร

3.2 หลักการในพัฒนาและการบริหารจัดการหลักสูตร

สายใจ ประยูรสุข (2551, หน้า 61) ได้สรุปการพัฒนาหลักสูตร ว่า การพัฒนาหลักสูตรนั้น มีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการ โดยการสำรวจปัญหาความต้องการ มีการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการจัดสาระ โดยมีการกำหนดจุดมุ่งหมาย กำหนดเนื้อหาวิชา กำหนดแนว การจัดการเรียนรู้ กำหนดแนวทางการวัดผลและประเมินผล

ขั้นตอนที่ 3 การนำหลักสูตรไปใช้ โดยการวางแผนการใช้หลักสูตรให้เหมาะสม

ขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผล โดยการประเมินผลการใช้หลักสูตรและ แก้ไขปรับปรุงหลักสูตร

นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงหลักการที่สถานศึกษาควรดำเนินการบริหารจัดการ ไว้ว่า

1. การกระจายอำนาจ หมายถึง การปฏิบัติงานไปสู่ผู้ปฏิบัติงาน โดยโรงเรียนตั้งคณะทำงาน ทางวิชาการขึ้น ลักษณะของการจัด อาจแยกเป็นคณะทำงานวิชาการระดับชั้นเรียน หรือแยกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้ครูทุกคนได้มีส่วนร่วมเป็นสมาชิกหรือคณะทำงานในกลุ่ม กำหนดบทบาทภาระงานอย่างชัดเจน เปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

อย่างสม่ำเสมอ คณะทำงานวิชาการมีบทบาทหน้าที่ในการตัดสินใจในงานที่ตนเองทำ ตั้งแต่การร่วมกำหนดนโยบาย การวางแผนงาน การดำเนินการ รวมถึงการวัดและประเมินผล การปฏิบัติงานและการพัฒนาปรับปรุงงานให้ดียิ่งขึ้น โดยจัดให้มีฝ่ายบริหาร และคณะกรรมการที่ปรึกษาทางวิชาการซึ่งแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชนเข้ามาร่วมให้คำแนะนำและสนับสนุนการดำเนินงาน

2. การยึดมาตรฐาน หรือสภาพที่พึงประสงค์ของระบบการบริหารจัดการ เป็นบรรทัดฐานในการดำเนินงาน โดยการกำหนดมาตรฐานของงานวิชาการ ในด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน สนับสนุนให้คณะครูในโรงเรียนปฏิบัติงานให้ได้มาตรฐานที่กำหนดขึ้น

3. การทำงานแบบมืออาชีพ โดยผู้บริหารจะต้องส่งเสริม และพัฒนาครูและบุคลากรในโรงเรียนทางด้านวิชาการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ปฏิบัติงานมีความรู้ ความสามารถในการทำงาน เช่น การส่งเสริมให้ครูเข้าร่วมการประชุม สัมมนาฝึกอบรมเพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิทยาการใหม่ ๆ ส่งเสริมให้ครูอาจารย์ได้ศึกษาต่อ เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ จัดให้ครูได้เผยแพร่ผลงานทางวิชาการและแลกเปลี่ยนเรียนรู้การปฏิบัติงานร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น

4. การระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เช่น การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน ซึ่งหมายถึง ความรู้ ประสบการณ์ ที่สะสมและสืบทอดกันต่อมาของบุคคลในท้องถิ่น อาทิ การทอผ้า การทำน้ำสมุนไพร การปักผ้า แหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่น เช่น สถานที่สำคัญทางธรรมชาติ สถานที่สำคัญทางศาสนา วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ สถานประกอบการ หน่วยงาน องค์กร ในท้องถิ่น เพื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้เรื่องราวของชุมชนและสังคม

5. ส่งเสริมให้ผู้ปกครอง และชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร และร่วมกำหนดนโยบายในการพัฒนาผู้เรียนอย่างเหมาะสม

6. กำหนดให้มีการประกันคุณภาพโดยมีกระบวนการวางแผนอย่างเป็นระบบ ได้แก่ มีการกำหนดมาตรฐาน คุณภาพการศึกษา และตัวชี้วัดคุณภาพของสถานศึกษา มีการสำรวจตนเอง เพื่อค้นพบจุดเด่นและจุดด้อยที่ต้องพัฒนา การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพและแผนปฏิบัติงานระดับโรงเรียน ระดับผู้ปฏิบัติงาน มีการนำแผนไปใช้ มีการจัดให้การประเมินผลตนเองตามสภาพจริงและจัดทำรายงานผลการดำเนินงานของโรงเรียน

สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เพียรพันธุ์ กิจพาณิชย์เจริญ (2552, หน้า 83) กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนควรศึกษาหลักสูตรแม่บทให้เข้าใจอย่างถ่องแท้เพื่อนำหลักสูตรไปใช้ให้

เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพของโรงเรียนและชุมชน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552, หน้า 29) อ้างถึงใน กัญญ์รัชการย์ นิลวรรณ, 2553 กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียน เป็นบุคคลที่มีส่วนสำคัญในการส่งเสริมการพัฒนา และใช้หลักสูตรระดับสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นตัวแปรที่สำคัญในการกระตุ้นให้บุคลากรในโรงเรียนได้แสดงความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่ เพื่อที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ ดังนั้น หากผู้บริหารสามารถเป็นผู้นำทางวิชาการมีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับหลักสูตร และให้การสนับสนุน ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครู และสามารถทำงานร่วมกับคณะครูในโรงเรียนได้ จะทำให้การพัฒนาหลักสูตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2551, หน้า 35) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่สำคัญในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การวางแผนและดำเนินการใช้หลักสูตร การเพิ่มพูนคุณภาพการใช้หลักสูตรด้วยการวิจัยและพัฒนา การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งสถานศึกษาสามารถเพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชน และสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและความต้องการของผู้เรียนโดยทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

จากแนวคิด และทฤษฎีที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารจัดการหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาให้มียุทธศาสตร์ที่ครบถ้วน โดยหลักสูตรมีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่งเสริมการเรียนรู้นวัตกรรม เทคโนโลยี และการใช้ภาษาให้เหมาะสมกับหลักสูตรในยุคการศึกษา 4.0 และบริบทของชุมชน สามารถนำไปใช้ได้จริงอย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยหลักการกระจายอำนาจ และความร่วมมือจากผู้ปกครอง และชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

4. ด้านการบริหารจัดการ

การบริหารจัดการ หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการทางการบริหารโรงเรียนในด้านพฤติกรรม การบริหาร นโยบาย การปฏิบัติที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนการจัดให้มีความสมดุลระหว่างการจัดการและทักษะทางวิชาการพัฒนา ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้กำหนดประสิทธิภาพของโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้นำทางวิชาการเป็นผู้มีบทบาทในการริเริ่มกิจกรรมต่าง ๆ และเป็นผู้ช่วยเหลือหรืออำนวยความสะดวกเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 35) กล่าวว่า การบริหารเป็นองค์ประกอบหนึ่งของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ผู้บริหารต้องแสดงบทบาทผู้นำในการบริหารจัดการ เพื่อผลสำเร็จงานที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาในโรงเรียนทุกด้านอย่างมีประสิทธิภาพ อันได้แก่ การกำหนดนโยบาย การตัดสินใจ และการสั่งการ

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2554, หน้า 13) กล่าวว่า การจัดการโรงเรียน คือ การวางแผนปฏิบัติการ จัดโครงสร้างองค์กรที่สนับสนุน การใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการบริหารการเปลี่ยนแปลง และสร้างการมีส่วนร่วมตัดสินใจของฝ่ายบริหาร

จากคำกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การบริหารจัดการ หมายถึง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานในสถานศึกษาทั้งในด้านการวางแผน การจัดองค์กร การสั่งการ การมอบหมายงาน การควบคุม การตัดสินใจในการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ที่สอดคล้องกับยุคการศึกษา 4.0 โดยบริหารจัดการทรัพยากรของสถานศึกษาได้อย่างเกิดประโยชน์ คุ่มค่า และบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลครบถ้วน

5. ด้านการวางแผนกลยุทธ์

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 35) กล่าวว่า การวางแผนเป็นองค์ประกอบหนึ่งของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ผู้บริหารศึกษาจะต้องให้ความสำคัญเพื่อที่จะทำให้มองเห็นภาพว่าขณะนี้เราอยู่จุดใด และต้องการจะพัฒนาไปในทิศทางใด เพื่อเป็นการกำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติงานที่ชัดเจนอันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพ ได้แก่ การกำหนดแนวทาง และวิธีการปฏิบัติ การวางแผนและการคาดคะเน

วีรชาติ วิลาศรี (2550, หน้า 12) กล่าวว่า ผู้นำควรมีบทบาทหน้าที่ในการวางแผนการปฏิบัติงาน ผู้นำควรเป็นผู้มีความสามารถในการวางแผนการปฏิบัติงานอย่างดียิ่งเพื่อให้การวางแผนการปฏิบัติงานในองค์การเป็นไปอย่างมีลำดับขั้นตอน อันจะนำไปสู่การดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย เกิดความพึงพอใจแก่บุคลากรทุกฝ่ายในองค์การ

มณูเชษฐ์ มะโนธรรม (2556, หน้า 1-6) ได้กล่าวว่า การวางแผนยุทธศาสตร์เป็นกระบวนการตัดสินใจเพื่อกำหนดทิศทางในอนาคตขององค์กร โดยกำหนดสภาพการณ์ในอนาคตที่ต้องการที่จะบรรลุ และกำหนดแนวทางในการบรรลุสภาพการณ์ที่กำหนดบนพื้นฐานข้อมูลที่รอบด้านอย่างเป็นระบบ การกำหนดแนวทางที่จะบรรลุสภาพการณ์ในอนาคตจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลที่รอบด้าน คือจะต้องคำนึงถึงทั้งสภาพการณ์ที่ต้องการให้เกิด ศักยภาพหรือขีดความสามารถขององค์กร และการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมต่างๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและสิ่งแวดล้อม

กระบวนการการวางแผนยุทธศาสตร์ (Strategic Planning Processes) มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. กำหนดวิสัยทัศน์ (Vision)
2. กำหนดภารกิจหลักหรือพันธกิจ (Mission)
3. กำหนดเป้าประสงค์หรือจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนา (Goal)
4. กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategy)
5. แนวทางการพัฒนา

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การวางแผนกลยุทธ์ หมายถึง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการกำหนดเป้าหมายหรือทิศทางของสถานศึกษาในอนาคตตามบริบทที่เป็นจริงของสถานศึกษาและสอดคล้องกับสภาวะของการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและสิ่งแวดล้อม โดยมีลำดับขั้นตอนในการวางแผนอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) กำหนดภารกิจหลักหรือพันธกิจ (Mission) กำหนดเป้าประสงค์หรือจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนา (Goal) กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategy) และกำหนดแนวทางการพัฒนาหรือการปฏิบัติงานที่ชัดเจน อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายในการจัดการศึกษายุค 4.0

6. ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ

6.1 ความหมายและองค์ประกอบของการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 35) กล่าวว่า การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ เป็นองค์ประกอบหนึ่งของความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ผู้บริหารต้องแสดงบทบาทในการสรรค์สร้างบรรยากาศวิชาการ เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

ชฎากาญจน์ เจริญชนม์ (2553, หน้า 6) กล่าวว่า ความหมายของการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ หมายถึง การสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียนทั้งในด้านตัวครู นักเรียน และการเรียนการสอนรวมถึงมาตรฐานด้านวิชาการของโรงเรียน

ลัดดาวรรณ นัตดาเทพ (2557, หน้า 9-10) ได้กล่าวไว้ว่า ความหมายของการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่

1. การกำหนดเป้าหมายทางวิชาการ และสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียนที่ตั้งไว้ให้บุคลากรในโรงเรียนทราบ (framing and communicating school goals) คือ การกำหนด

เป้าหมายของโรงเรียนนั้นจะต้องมีความชัดเจนโดยเน้นที่ผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนของนักเรียน โดยให้ทีมงานมีส่วนในการกำหนดเป้าหมายทางวิชาการของโรงเรียน

2. การเอาใจใส่ดูแลครูและนักเรียนอย่างใกล้ชิด (maintaining high visibility) จะเป็นการช่วยเพิ่มปฏิสัมพันธ์ ช่วยสร้างความผูกพันระหว่างผู้บริหารกับนักเรียน และครูกับผู้บริหารอาจจะได้รับข้อมูลมากมายในด้านความต้องการของนักเรียนและครู ผู้บริหารจะมีโอกาสได้สื่อสารเป้าหมายระดับต่าง ๆ ของโรงเรียนให้นักเรียน และคณะครูทราบ นอกจากนี้ผู้บริหารควรรับฟังความคิดเห็นจากครูและนักเรียน สร้างบรรยากาศให้เขาได้แสดงความคิดเห็นได้

3. การจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู (providing incentives for teachers) การจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู การสร้างบรรยากาศเชิงบวกด้านการเรียนรู้ รวมทั้งการให้รางวัลและการให้การยอมรับการทำงานของครูนับเป็นบทบาทที่สำคัญส่วนหนึ่งของผู้บริหารในการที่จะทำให้โครงสร้างของการทำงานดีขึ้น รางวัลที่ผู้บริหารสามารถสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้กับครู อาจารย์อาจไม่ใช่เงินเพียงอย่างเดียว หากแต่อาจจะเป็นคำชมเชยทั้งโดยส่วนตัวหรือการให้สังคมยอมรับ โดยการมอบใบประกาศเกียรติคุณ และการให้รางวัลอย่างเป็นทางการ เป็นต้น

4. การพัฒนาและสร้างมาตรฐานในด้านวิชาการ (developing and enforcing academic standards) มาตรฐานทางวิชาการที่สูงและมีความชัดเจนจะเป็นสิ่งจูงใจให้เกิดความคาดหวัง ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในการปรับปรุงการเรียนของนักเรียน และมาตรฐานที่สูงขึ้นนี้จะแสดงให้เห็นได้จากจำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้นของโรงเรียนในโอกาสต่อไป

5. การจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ (providing incentives for learning) อาทิเช่น การมอบรางวัลกับนักเรียน และการให้การยอมรับสำหรับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางด้านวิชาการสูง และนักเรียนมีความสามารถปรับปรุงผลการเรียนให้ดีขึ้นอย่างสม่ำเสมอ ผู้บริหารควรเป็นผู้ทำหน้าที่ประสานระหว่างห้องเรียน ครูและโรงเรียนในด้านการให้รางวัลเพื่อเป็นการยืนยัน ว่าผู้บริหารให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง

6. การสร้างขวัญกำลังใจแก่หมู่คณะ (works to keep faculty morale height) ขวัญ และกำลังใจเป็นสภาพจิตใจที่มีต่อการทำงานขวัญที่ดีในการทำงานเท่ากับเป็นความตั้งใจของบุคคลที่จะอุทิศเวลา แรงกาย แรงใจเพื่อสถานศึกษาที่ตนทำงานอยู่ การสร้างขวัญกำลังใจมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงาน เพื่อทำให้เกิดความสามัคคี ความร่วมมือ มีความกระตือรือร้น และเกิดความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน นอกจากนี้ยังสร้างความเข้าใจอันดีให้เกิดขึ้นในหมู่คณะมีความซื่อสัตย์ต่อกัน มีความรับผิดชอบต่องาน มีวินัยในตนเองและทำให้เกิดความพึงพอใจ ในการทำงาน

จุฑามาศ อินนามเพ็ง (2552, หน้า 38-43) ได้จำแนกบทบาทในการส่งเสริมบรรยากาศ ทางวิชาการ เป็น 6 องค์ประกอบ ได้แก่

- องค์ประกอบที่ 1 การควบคุมการใช้เวลาในการสอน
- องค์ประกอบที่ 2 การดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียนอย่างใกล้ชิด
- องค์ประกอบที่ 3 การจัดให้มีสิ่งจูงใจกับครู
- องค์ประกอบที่ 4 ส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ
- องค์ประกอบที่ 5 การพัฒนาและสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ
- องค์ประกอบที่ 6 การจัดให้มีสิ่งเสริมสภาพการเรียนรู้

จากความหมายและองค์ประกอบของการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ หมายถึง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการกระตุ้นและพัฒนาในด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการที่ดีในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้และส่งผลต่อการดำเนินงานของบุคลากร มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ก่อให้เกิดความรัก ความผูกพัน และภูมิใจในสถานศึกษาของตน มีการกำหนดเป้าหมายและมาตรฐานวิชาการ มีกิจกรรมทางวิชาการและกิจกรรมการเรียนรู้ มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ทันสมัยและน่าสนใจเพื่อเสริมสภาพการเรียนรู้ให้แก่บุคลากร เป็นแรงกระตุ้นให้ทำงานอย่างมีความสุข สร้างขวัญกำลังใจให้กับคณะครูและนักเรียน ซึ่งจะเป็นการเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ และส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษายุค 4.0

7. ด้านการพัฒนาสื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยี

7.1 ความหมายของการพัฒนาสื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยี มีนักวิชาการได้ให้ความหมาย ดังนี้

ฉัตรชัย ไชยมงคล (2552, หน้า 12) กล่าวว่าไว้ว่า การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา หมายถึง ความสำเร็จของการบริหารงานวิชาการที่เกี่ยวกับ การจัดทำสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ให้กับครูและนักเรียนอย่างเพียงพอ

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2554, หน้า 124) กล่าวว่าไว้ว่า การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา หมายถึง การระดมสรรพวิชาความรู้ที่มีเหตุผลมาประยุกต์ให้เป็นระบบใหม่และสามารถ

สุมาลี สัจจาวัฒนา (2554, หน้า 45-46) กล่าวว่าไว้ว่า การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา หมายถึง การศึกษา สรรวจ วิเคราะห์ปัญหาการจัดการเลือกใช้และการประเมินคุณภาพสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา เพื่อใช้จัดการเรียนการสอน และการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในทุกกลุ่ม สาระการเรียนรู้สำหรับเด็กปกติ

และเด็กพิการ เรียนร่วมมีการประสานความร่วมมือให้ผู้ปกครอง องค์กรในท้องถิ่น หน่วยงาน และสถาบันอื่น มีส่วนร่วมในการจัดหาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา มีการกำกับ ติดตาม ประเมินผลการผลิตจัดหา พัฒนาและใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา ตลอดจนให้มีการเผยแพร่สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่ครูผลิต และพัฒนาให้ สถาบันการศึกษาทั้งภายในและภายนอกได้ใช้ประโยชน์ต่อการเรียนการสอน มีการพัฒนาวิชาชีพครู

สรุป ความหมายของการการพัฒนาสื่อ อุปกรณ์และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา คือ การ จัดสร้างสื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีจากความรู้อย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนจากการสำรวจ วิเคราะห์ ปัญหาการจัดการเลือกใช้ และการประเมินคุณภาพสื่อ อุปกรณ์และเทคโนโลยี รวมถึงการจัดหาสื่อจากผู้ปกครอง หน่วยงานหรือชุมชนเพื่อใช้จัดการเรียนการสอน

7.2 การพัฒนาด้านการพัฒนาสื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยี

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2554, หน้า 127) ได้เสนอแนวทางไว้ว่า สถานศึกษาต้อง ให้การส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการเรียนการสอนของครูบรรลุผลตามที่วางไว้ โดยมีการพัฒนาสื่อ อุปกรณ์และเทคโนโลยีที่หลากหลาย เพียงพอ และมีความเหมาะสมกับกิจกรรม การเรียนรู้นั้น และในการผลิตสื่อ หรือการจัดหาสื่อเน้นจากท้องถิ่นไปจนถึงสื่อที่ทันสมัยเป็นสากล โดยมีแนวปฏิบัติ ดังนี้

หน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา มีดังนี้

7.2.1 สำรวจ และวิเคราะห์ถึงความจำเป็นในการใช้สื่อ อุปกรณ์และเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้

7.2.2 ส่งเสริมให้ครูได้ทำการผลิต พัฒนาสื่อ อุปกรณ์และเทคโนโลยีการเรียนรู้

7.2.3 จัดหาสื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้

7.2.4 ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่ออำนวยความสะดวก ความรู้และวิธีการในการผลิตสื่อ พัฒนาและการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้

7.2.5 ประเมินผลการใช้ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้การปรับปรุง และพัฒนาสื่อต่อไป

จากความหมายและแนวทางในการพัฒนาสื่อ สื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การพัฒนาสื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยี หมายถึง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริม สนับสนุนให้ครู นักเรียน และบุคลากร มีการสร้าง พัฒนา และจัดหาสื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีที่มีความหลากหลายเหมาะสม ทันสมัย และเพียงพอเพื่อให้ ได้เลือกใช้

การปฏิบัติงาน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างได้ผล มีการผลิต จัดหาและพัฒนาอย่าง มีขั้นตอน ตั้งแต่การสำรวจวิเคราะห์ปัญหา ส่งเสริมการผลิตสื่อ การจัดหาสื่อเทคโนโลยี ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการผลิตสื่อ และมีการประเมินคุณภาพสื่อ เพื่อให้ได้สื่อที่มีคุณภาพและส่งผลต่อการเรียนการสอนอย่างคุ้มค่าในยุคการศึกษา 4.0

8. ด้านการวัดและประเมินผล

การวัดผลและประเมินผลเป็นกระบวนการทางการเรียนการสอนที่สามารถทำให้ ผู้สอนและผู้เรียนทราบถึงผลการสอน และผลการเรียนของผู้เรียนว่าประสบผลสำเร็จและ บรรลุจุดประสงค์ของการเรียนการสอนที่ตั้งไว้หรือไม่เพียงไร เพราะถ้าการวัดผลออกมาไม่ ประสบผลสำเร็จตามที่ตั้งไว้ ผู้สอนสามารถที่จะหาวิธีการแก้ไข ปรับปรุงใหม่เพื่อให้การวัดผล ออกมาตรงกับจุดมุ่งหมาย ที่ได้วางไว้และนำผลการประเมินมาใช้ปรับปรุงแก้ไขการเรียน การสอนของนักเรียนให้เกิดประสิทธิภาพ การวัดผลและประเมินผลมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ ความหมายไว้ ดังนี้

8.1 ความหมายการวัดผลและประเมินผล

สายใจ ประยูรสุข (2551, หน้า 65) ได้กล่าวถึงความหมายการวัดผลและการ ประเมินผล ว่า เป็นการดำเนินการ เพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียน สามารถทำกิจกรรมได้สำเร็จตาม วัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่กำหนดให้หรือไม่ ซึ่งจะต้องใช้เครื่องมือและวิธีการในการ ประเมินผลให้เหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอน เพื่อตัดสินผลการเรียน

สุมาลี สัจจาวัดณา (2554, หน้า 29-30) กล่าวว่า การวัดผลและการประเมินผล หมายถึง การกำหนดระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษาให้ สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ของการวัดและประเมินผล ใช้วิธีการที่มีความ หลากหลายเน้นการประเมิน ตามสภาพจริงครอบคลุมสาระและเหมาะสมกับธรรมชาติ ของผู้เรียนมีการเทียบโอนความรู้ประสบการณ์และผลการเรียนจากสถานศึกษาอื่น สถาน ประกอบการอื่น ๆ ตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการ กำหนดการพัฒนาเครื่องมือวัดและ ประเมินผลให้ได้มาตรฐานการพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผล

สรุปได้ว่า การวัดผลและประเมินผล หมายถึง กระบวนการวัดผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ด้วยเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสม เพื่อตรวจสอบว่าการเรียนการสอนบรรลุ ตามวัตถุประสงค์หรือไม่

8.2 หลักการการวัดผลและประเมินผล

ศศิธร เวียงวะลัย (2556, หน้า 243-244) ได้กล่าวไว้ว่า หลักการวัดผลและ ประเมินผลการเรียน ไว้ดังนี้

8.2.1 ต้องวัดให้ตรงกับจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน คือการผลจะเป็นสิ่งตรวจสอบผลจากการสอนของครูว่า นักเรียนเกิดพฤติกรรมตามที่ระบุไว้ในจุดมุ่งหมายการสอนมากน้อยเพียงใด

8.2.2 เลือกใช้เครื่องมือวัดที่ดีและเหมาะสม การวัดผลครูต้องพยายามเลือกใช้เครื่องมือที่มีคุณภาพ ใช้เครื่องมือวัดหลาย ๆ อย่างเพื่อช่วยให้การวัดถูกต้องสมบูรณ์

8.2.3 ระวังความคาดเคลื่อนหรือความผิดพลาดของการวัด เมื่อจะใช้เครื่องมือชนิดใด ต้องระวังความบกพร่องของเครื่องมือหรือวิธีการวัดของครู

8.2.4 ประเมินผลการวัดให้ถูกต้อง เช่น คะแนนที่เกิดจากการสอนของครูที่ต้องแปลผลให้ถูกต้องสมเหตุสมผลและมีความยุติธรรม

8.2.5 ใช้ผลการวัดให้คุ้มค่า จุดประสงค์สำคัญของการวัดคือเพื่อค้นและพัฒนาสมรรถภาพของนักเรียน จึงต้องพยายามค้นหาผู้เรียนแต่ละคนว่ามีจุดเด่น-จุดด้อยในเรื่องใด และหาทางปรับปรุงของแต่ละคนให้คุ้มค่า

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 17) ได้กล่าวไว้ว่า กระบวนการวัดและประเมินผล คือ

1. กำหนดนโยบายทั่วไปเกี่ยวกับการวัดและการประเมินผล เช่น เครื่องมือ และวิธีการที่ใช้ ในการวัดผลและประเมินผล การรายงานผลไปยังผู้เกี่ยวข้อง
2. จัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นทั้งวัสดุอุปกรณ์ เจ้าหน้าที่บริการ
3. ส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้พัฒนาความรู้ความสามารถที่เกี่ยวกับการวัดและการประเมินผล
4. จัดระบบการสอนให้มีประสิทธิภาพ
5. แจ้งติดตาม ควบคุม ดูแลให้ผู้เกี่ยวข้องทราบและปฏิบัติตามระเบียบ
6. ประเมินผลการดำเนินการ
7. พัฒนาระบบเครื่องมือเทคนิคและวิธีการที่เกี่ยวข้องกับการวัดผลประเมินผลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จากแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า หลักการวัดผลและประเมินผลทางการเรียน ประกอบด้วย การวัดให้ตรงกับจุดมุ่งหมายของการประเมิน มีระเบียบการวัดและประเมินผลที่ชัดเจน มีการเลือกใช้เครื่องมือวัดที่ดี และเหมาะสม มีความระมัดระวังเรื่องความคลาดเคลื่อนของการวัด มีการประเมินผลการวัดให้ถูกต้อง ส่งเสริมให้ครูมีความรู้เกี่ยวกับการวัดประเมินผลและมีการใช้ผลการวัดให้คุ้มค่า

8.3 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 168-169) กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารควรมีบทบาทในด้านการวัดและการประเมินผลดังนี้

8.3.1 กำหนดนโยบายทั่วไปเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล เช่น การกำหนดช่วงเวลาในการสอบ ลักษณะข้อสอบ ระยะเวลา เกณฑ์ในการวัดประเมินผล เป็นต้น

8.3.2 อำนวยความสะดวกเรื่องของวัสดุ อุปกรณ์ หรือเครื่องมือที่จะใช้ในการวัดและประเมินผล เช่น เครื่องถ่ายเอกสาร กระดาษคำตอบ คอมพิวเตอร์ เป็นต้น

8.3.3 ส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้ในทางการวัดและประเมินผลโดยการจัดการฝึกอบรม การประชุมปฏิบัติการในด้านเทคนิคการออกข้อสอบ การตรวจข้อสอบผ่านเทคโนโลยี การให้คะแนน การประเมินผลข้อสอบ ตลอดจนการรายงานผลการสอบ

8.3.4 การจัดทำตารางสอบ ห้องสอบและระเบียบในการสอบและการคุมสอบ

8.3.5 ควรมีการประเมินผลการสอบ หากมีการบกพร่องจะได้หาทางแก้ไขต่อไป หรือเสนอแนวทางในการนำไปปรับในครั้งต่อไป

จากความหมาย หลักการและบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผลที่กล่าวมาเบื้องต้น สรุปได้ว่า การวัดประเมินผล หมายถึง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการวัดประเมินผล เป็นผู้อำนวยการความสะดวกโดยการจัดหาวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นในการสอบที่สะดวก รวดเร็ว และทันสมัย มีการใช้เทคโนโลยีในการวัดประเมินผล ส่งเสริมครูให้มีความรู้ทางการวัดประเมินผล การจัดทำตารางสอบและระเบียบในการสอบ มีการประเมินผลการสอบเพื่อเป็นแนวทางในการนำไปพัฒนาในครั้งต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1

ทิศทางการบริหารจัดการศึกษา

เพื่อให้การจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 1 จังหวัดลำปาง พัฒนาไปในทิศทางที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาของรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคปัจจุบัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 1 จึงได้มีการกำหนดทิศทางการบริหารจัดการศึกษา ดังนี้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 1, 2561, หน้า 27-31)

วิสัยทัศน์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 1 เป็นองค์กรที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพ และมาตรฐานระดับสากลบนพื้นฐานความเป็นไทย

ค่านิยม

ยึดมั่นหลักธรรมมาภิบาล ปฏิบัติงานมุ่งผลสัมฤทธิ์

อัตลักษณ์

บริการดี มีมนุษยสัมพันธ์

เอกลักษณ์

องค์กรดีมีคุณภาพ

พันธกิจ

1. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ
2. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร และค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ
3. พัฒนาระบบการบริหารจัดการที่เน้นการมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบ ต่อคุณภาพการศึกษาและบูรณาการการจัดการศึกษา
4. ส่งเสริมสนับสนุน และน้อมนำแนวพระราชดำริสืบสานพระราชปณิธาน และพระบรมราโชบายด้านการศึกษา หรือ “ศาสตร์พระราชา” มาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ อย่างยั่งยืน

เป้าประสงค์

1. นักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาที่มีพัฒนาการที่เหมาะสมตามช่วงวัย และได้สมดุล และนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคน มีพัฒนาการเหมาะสมตามช่วงวัยและมีคุณภาพ
2. ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงมีคุณภาพ และเสมอภาค
3. ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาครู และบุคลากรทางการศึกษาอื่นมีทักษะที่เหมาะสม และมีวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์
4. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษามีประสิทธิภาพ และเป็นกลไกขับเคลื่อนการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่คุณภาพระดับมาตรฐานสากล
5. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษابูรณาการการทำงานที่เน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วม การกระจายอำนาจและความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา

6. พื้นที่พิเศษได้รับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสมตามสภาพบริบทของพื้นที่

ยุทธศาสตร์ในการดำเนินงาน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 1 มียุทธศาสตร์ในการดำเนินงาน

6 ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคง

ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาคุณภาพผู้เรียน และส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ขยายโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษา และการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาระบบบริหารจัดการและการส่งเสริมให้ทุกภาคส่วน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคง

1.1 ส่งเสริมความมั่นคงของสถาบันหลัก และการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

1.1.1 น้อมนำแนวพระราชดำริสืบสานพระราชปณิธานของพระบรมราชาไชยดำนการศึกษาหรือ “ศาสตร์พระราช” มาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างยั่งยืน

1.1.2 ปลูกฝัง และเสริมสร้างวิถีประชาธิปไตยโดยความสามัคคีสมานฉันท์สันติวิธี ต่อต้านการทุจริต คอร์รัปชัน และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

1.1.3 เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ผ่านหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ และความเป็นพลเมือง

1.2 ปลูกฝังผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

1.2.1 ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดกิจกรรมทั้งในและนอกห้องเรียนที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร และค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ

1.2.2 เสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ และความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ เป็นเสพติด ภัยพิบัติจากธรรมชาติ ภัยจากโรค อุบัติเหตุ ภัยจากโรคอุบัติใหม่ ฯลฯ

1.3 พัฒนาการจัดการศึกษาโรงเรียนในเขตพื้นที่พิเศษให้เหมาะสมตามบริบทของพื้นที่

1.3.1 โรงเรียนพื้นที่บนภูเขาสูงห่างไกลทุรกันดาร

1.3.2 โรงเรียนประชารัฐ (ดีใกล้บ้าน)

1.3.3 โรงเรียนดีใกล้บ้านโรงเรียน (แม่เหล็ก)

1.3.4 โรงเรียนคุณธรรม

1.3.5 โรงเรียนมาตรฐานสากล

ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาคุณภาพผู้เรียนและส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน

2.1 เสริมสร้างความเข้มแข็งในการพัฒนาผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ ด้วยการปรับหลักสูตร การวัดและประเมินผลที่เหมาะสม

2.1.1 ปรับปรุงหลักสูตรในระดับปฐมวัย และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพ และจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตรตามความจำเป็น และความต้องการของผู้เรียนชุมชนท้องถิ่น และสังคม

2.1.2 ส่งเสริมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษ ภาษาประเทศคู่ค้า และภาษาอาเซียนอย่างน้อย 1 ภาษา

2.1.3 พัฒนาระบบการวัดและประเมินผลทุกระดับ ให้มีคุณภาพและมาตรฐานซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเต็มตามศักยภาพ

2.2 พัฒนาคุณภาพกระบวนการเรียนรู้

2.2.1 พัฒนาผู้เรียนระดับก่อนประถมศึกษาให้มีพัฒนาการทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้มีความพร้อมเข้าสู่การเรียนในระดับที่สูงขึ้น

2.2.2 ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถอ่านออก เขียนได้ตามช่วงวัย

2.2.3 ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน

2.2.4 ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ที่ผ่านกิจกรรมการปฏิบัติจริง (Active Learning) เน้นทักษะกระบวนการให้เกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหา และคิดสร้างสรรค์ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้งในและนอกห้องเรียน

2.2.5 ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21

2.2.6 ปลุกฝังทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และจิตวิทยาให้กับนักเรียนชั้นระดับก่อนประถม ตามโครงการบ้านนักวิทยาศาสตร์น้อย ประเทศไทย

2.2.7 สนับสนุนการผลิต จัดทำ และใช้สื่อการเรียนรู้เทคโนโลยี นวัตกรรม และสิ่งอำนวยความสะดวกที่หลากหลาย รวมทั้งการพัฒนาห้องสมุด และแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ได้ ทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามเต็มศักยภาพ

2.2.8 ส่งเสริมการจัดหลักสูตรทักษะอาชีพควบคู่กับวิชาสามัญ เช่น ทวิศึกษา

2.2.9 ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ได้แก่ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส และผู้ที่มีความสามารถพิเศษให้เต็มตามศักยภาพด้วยรูปแบบที่เหมาะสม

2.2.10 ส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมแนะแนว เพื่อการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพอย่างเข้มแข็งต่อเนื่อง และเป็นธรรมชาติ

2.3 สร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน

2.3.1 ยกระดับการประเมินระดับนานาชาติตามโครงการ

2.3.2 ส่งเสริมพัฒนาศักยภาพผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศในด้านต่าง ๆ

2.3.3 ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงบูรณาการ แบบสหวิทยาการ เช่น การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา (STEM Education) เพื่อพัฒนากระบวนการคิด และการสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มสอดคล้องกับประเทศไทย 4.0

2.4 ส่งเสริม สนับสนุนการทำวิจัย และนำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา

2.4.1 ส่งเสริมการทำวิจัยเพื่อพัฒนาบริการจัดการศึกษา

2.4.2 ส่งเสริมการทำวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้การวัด และการประเมินผลโดยเน้นให้มีการวิจัยในชั้นเรียน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ส่งเสริมพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

3.1 พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น

3.1.1 TEPE Online

3.1.2 ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

3.1.3 การเรียนรู้ผ่านกิจกรรมปฏิบัติจริง (Active Learning)

3.2 พัฒนาระบบการบริหารบุคคลให้มีประสิทธิภาพ โดยเชื่อมโยงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการกำหนดแผนอัตรากำลัง การสรรหา การบรรจุแต่งตั้ง การประเมินรวมถึงการพัฒนา การสร้างแรงจูงใจให้ครู และบุคลากรทางการศึกษามีขวัญ และกำลังใจในการทำงาน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ขยายโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ

4.1 เพิ่มโอกาสเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ

4.1.1 ส่งเสริมประชากรวัยเรียนทุกคนให้ได้รับโอกาสในการเข้ารับบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ และเสมอภาค

4.1.2 สร้างความเข้มแข็งของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระบบส่งเสริมคุณภาพ พฤตินักเรียน ระบบคุ้มครองนักเรียน และสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม

4.2 ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

4.2.1 ประสานหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กที่ด้อยโอกาสที่ไม่อยู่ในทะเบียนราษฎร เช่น เด็กไร้สัญชาติ เด็กพลัดถิ่น เด็กต่างด้าว เด็กไทยที่ไม่มีเลขประจำตัวประชาชน

4.2.2 ส่งเสริม สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการศึกษาให้ครอบคลุมทุกพื้นที่อย่างทั่วถึง เช่น การพัฒนาคุณภาพศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) การพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV)

ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

5.1 การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิต

5.1.1 ส่งเสริม สนับสนุนการสร้างจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม มีคุณธรรม จริยธรรม และน้อมนำแนวคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในการดำเนินชีวิต

5.1.2 ส่งเสริม สนับสนุนให้การสถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรกระบวนการการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

5.1.3 สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ ในการรณรงค์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ

ยุทธศาสตร์ที่ 6 พัฒนาระบบบริหารจัดการ และส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

6.1 พัฒนาระบบบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ

- 6.1.1 พัฒนาระบบการวางแผน การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และการประเมินผลเพื่อการบริหารจัดการที่มีคุณภาพโดยยึดหลักธรรมาภิบาล
- 6.1.2 พัฒนาระบบงานงบประมาณ และการสนับสนุนค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 6.1.3 พัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อการจัดการศึกษาที่มีมาตรฐานเชื่อมโยงและเข้าถึงได้
- 6.1.4 สร้างความเข้มแข็ง และยกระดับคุณภาพสถานศึกษาตามแต่บริบทของพื้นที่ เช่น โรงเรียนดีใกล้บ้าน โรงเรียนแม่เหล็ก โรงเรียนพระราชรัฏฐ โรงเรียนคุณธรรมโรงเรียนห้องเรียนกีฬา โรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนพื้นที่บนภูเขาสูง ห้างไกล ทุรกันดาร
- 6.1.5 ส่งเสริมระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาให้เข้มแข็ง
- 6.1.6 ยกย่องเชิดชูเกียรติของสถานศึกษา องค์กรบุคคลที่มีผลงานเชิงประจักษ์
- 6.2 สร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม
- 6.2.1 ส่งเสริมการบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษา โดยใช้แผนที่เป็นฐาน (Area – base Management) และรูปแบบการบริหารจัดการแบบกระจายอำนาจ “CLUSTERS”
- 6.2.2 เขตพื้นที่ที่มีการจัดเขตพื้นที่การศึกษาโดยจัดทำแผนบูรณาการจัดการศึกษาร่วมกับสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด และสำนักงานศึกษาธิการภาค
- 6.2.3 สร้างความเข้มแข็งในการยกระดับคุณภาพของการศึกษาในรูปแบบเครือข่าย เช่น เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนากลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มโรงเรียน
- 6.2.4 ส่งเสริมการพัฒนาโรงเรียนด้วยพลังประชารัฐอย่างต่อเนื่อง และยั่งยืน
- 6.3 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
- 6.3.1 ส่งเสริม และสนับสนุนผู้ปกครอง ชุมชน สังคม และสาธารณชนให้มีความรู้ มีความเข้าใจ สร้างความตระหนักในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน การกำกับดูแลตลอดจนการมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
- 6.3.2 ประสานสถาบันหรือหน่วยงานทางการศึกษาให้คัดเลือกผู้เรียนเข้าศึกษาต่อด้วยวิธีการที่หลากหลาย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เนตรนภิส เลิศเดชานนท์ (2554, หน้า 148-150) ได้ทำการศึกษา ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน ของบุคลากร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2 พบว่า บุคลากรที่ปฏิบัติงานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาสเขต 2 มีระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านโอกาสที่จะทำให้ประสบความสำเร็จ ด้านความสัมพันธ์ในระดับเดียวกัน ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ด้านความรับผิดชอบ ด้านโอกาสสำหรับการได้รับการยอมรับ ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ด้านการดูแลเอาใจใส่ และการบังคับบัญชา ด้านสภาพเงื่อนไขในการทำงาน ด้านตัวงาน ด้านนโยบายองค์การและบริหารงาน บุคลากรมีระดับขวัญกำลังใจ ในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความก้าวหน้า ด้านการเติบโตและด้านเงินเดือน บุคลากรมีระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับปานกลาง

ประเสริฐ เนียมแก้ว, นพรัตน์ ชัยเรือง และวีรวรรณ จงจิตร ศิริจิรกาล (2555, หน้า 183) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชผลการพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีความตระหนัก และเห็นถึงความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ งานวิชาการเป็นงานที่สำคัญที่สุดของสถานศึกษา และงานวิชาการเป็นงานหลักเป็นงานส่วนใหญ่ที่สุดของระบบ เป็นงานที่เป็นหัวใจของสถานศึกษางานวิชาการจึงกลายเป็นงานที่เป็นศูนย์กลางของสถานศึกษาครอบคลุมสถานศึกษาทั้งระบบ ดังนั้น สถานศึกษาใดที่งานวิชาการก้าวหน้า หรือเป็นเลิศสถานศึกษานั้นมักมีชื่อเสียง และเป็นที่ยอมรับและเป็นที่ยอมรับ ส่วนสถานศึกษาใดงานวิชาการล่าช้า หรือไม่เป็นเลิศ สถานศึกษานั้นจะไม่เป็นที่นิยม และขาดความศรัทธา

จิรภา แดงขาว (2556, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามทัศนะของครูเครือข่ายเขาชนาบน้ำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะปี พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามทัศนะของครูเครือข่ายเขาชนาบน้ำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะปี โดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับดีมาก และผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารขั้นพื้นฐานตามทัศนะของครูเครือข่ายเขาชนาบน้ำ จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.5

ปองทิพย์ ศิริวัฒน์ (2556, หน้า 59) ได้ศึกษา สภาพการมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ครูผู้สอนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

วินัย บ่อมคำ (2558, หน้า 217-219) ได้ศึกษา ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพชรบูรณ์ เขต 3 โดยใช้วิธี กรณีศึกษา โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจาก การศึกษาเอกสาร การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และแบบไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน ครูวิชาการ 1 คน ครูผู้สอน 5 คน ผลการศึกษาพบว่า (1) วิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง มีการจัดทำแผนงาน โครงการด้านวิชาการจัดทำแผนกลยุทธ์และธรรมนูญโรงเรียนเป็นปัจจุบันและมีการแต่งตั้งให้มีผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับงานวิชาการอย่างชัดเจน (2) ด้านความเป็นผู้นำในการริเริ่มการใช้นวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอนสถานศึกษามีการวางแผนงาน โครงการและกิจกรรมในการใช้นวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอนอย่างชัดเจน (3) ด้านการส่งเสริมการนำเทคโนโลยี สารสนเทศ และการสื่อสารมาใช้ในการปฏิรูปการเรียนรู้ สถานศึกษามีการจัดทำแผนงาน โครงการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอนอย่างชัดเจน แต่สถานศึกษาขาดเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ (4) ด้านศักยภาพการพึ่งตนเองในการพัฒนางานวิชาการ สถานศึกษามีการจัดทำ แผนงาน โครงการงาน กิจกรรมทางวิชาการอย่างชัดเจน มีการจัดทำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแต่ละภาคเรียน มีการจัดทำหลักสูตรมีแผนการจัดทำกิจกรรมการเรียนการสอนที่ชัดเจน มีการจัดทำการวัดผลประเมินผล มีการจัดเก็บข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียน และ(5) ด้านการแสวงหาความรู้ใหม่มาปรับใช้ตลอดเวลา โรงเรียนมีการจัดทำแผนงานโครงการผู้บริหารและครู เข้าอบรมทางวิชาการอย่างสม่ำเสมอ มีการนำผลการวิจัยมาใช้กับนักเรียน

สิริญาพร มุกดา (2558, หน้า 129-130) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 2 โดยรวมมีระดับปฏิบัติมาก และพบว่าเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารจัดการมีหลักปฏิบัติสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมวิชาการ ด้านการวางแผนงานวิชาการ และด้านการนิเทศตามลำดับ ทั้งนี้ เนื่องจาก

ผู้บริหารโรงเรียนแสดงบทบาทการเป็นผู้นำในการกำหนดเป้าหมาย ยุทธศาสตร์การทำงานของโรงเรียน กำหนดตัวชี้วัดได้อย่างชัดเจนโดยเน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นสำคัญ กำหนดแนวทางและวิธีการปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้าเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน ผู้บริหารกล้าตัดสินใจสั่งการในทุกด้าน มีเป้าหมายแผนการดำเนินงานต่าง ๆ ชัดเจน แสดงบทบาทและพัฒนาส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการส่งผลให้บุคลากรมีปฏิสัมพันธ์อันดีต่อกัน ก่อให้เกิดความรักความผูกพัน และความภูมิใจในองค์กรของตน มีการนิเทศติดตามและประเมินผลให้สอดคล้องกับเป้าหมายด้านงานวิชาการของโรงเรียนส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ

กัลยา สวองาม (2558, หน้า 88) ได้ศึกษา การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 (กลุ่มย่อยที่ 6 จังหวัดพะเยา) พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 35 (กลุ่มย่อยที่ 6 จังหวัดพะเยา) ให้ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการเพราะเป็นหัวใจหลักของโรงเรียนตามภาระงานบริหารงานวิชาการ 12 งาน ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดประเมินผล การเทียบโอนการเรียนการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนวการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา และการส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการแก่ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

พัชรา สมควร (2559, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา สภาพการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนภูซาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการกลุ่มโรงเรียนภูซาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการประกันคุณภาพการศึกษามีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ ด้านการวัดประเมินผล ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการนิเทศในสถานศึกษา และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา โดยมีแนวทางในการพัฒนาการบริหารวิชาการ กลุ่มโรงเรียนภูซาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 คือ ด้านการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาควรวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2551 ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนควรจัดทำหน่วยการเรียนรู้ มีการประเมินอย่างเป็นระบบการวัดประเมินผลการเรียน ควรประชุมชี้แจงประเมินผลให้สอดคล้องกับหลักสูตร และควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ด้านสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี ควรส่งเสริมครูอบรมพัฒนาสื่อ นวัตกรรม ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา ควรพัฒนาความรู้ด้านวิจัย ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ควรมอบหมายให้ครูผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ควรให้ความรู้ความเข้าใจแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา ภายในแก่ครู

จรรยาเกียรติ กุลสอน, จำปี โยธารินทร์, บุญชนะ ทำชัย และพรชัย วันทุม. (2559, หน้า 10) ได้ทำการศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียน พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการบริหารจัดการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียน พิจารณาลำดับจากอิทธิพลรวม ได้แก่ ปัจจัยด้านทรัพยากร บุคคล ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ปัจจัยด้านการวางแผนและปัจจัยด้านสมรรถนะของโรงเรียน

พองจันทร์ ทองคำ (2558, หน้า 95) ได้ศึกษา สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มดอกคำใต้ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษพะเยา เขต 1 พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มดอกคำใต้ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษพะเยา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่างานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของ การบริหารการศึกษา โดยจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา คือ การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานของสถานศึกษา การบริหารงานวิชาการที่ประกอบด้วย งานหลัก คือ งานหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นกระบวนการของการบริหารที่เกี่ยวข้องกับผลผลิต คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชื่อเสียง และความพึงพอใจของทุกฝ่ายเป็นการตอบสนองความสำเร็จของการจัดกิจกรรมทุกด้านที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ มีคุณธรรม และจริยธรรมและลักษณะอันพึงประสงค์ที่ดีและมีคุณภาพ

ชัยยนต์ เพาพาน (2559, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานการเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลไก และเป็นตัวแปรสำคัญในด้านการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมีอิทธิพลสูงสุดต่อคุณภาพของผลลัพธ์ที่เกิดจากการบริหาร ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 ต้องมีคุณลักษณะโดดเด่น เหมาะสม มีความรู้เชิงทฤษฎี ทักษะ บทบาทหน้าที่ คุณธรรมและประสพการณ์ทางการบริหารการศึกษายุคใหม่ เพื่อนำพาสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ สามารถสนอง

ต่อการแข่งขันและทันสมัย เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลก ซึ่งจากที่กล่าวมาข้างต้น จึงชี้ให้เห็นว่า งานด้านวิชาการมีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษายุค 4.0 ดังนั้น คุณลักษณะที่สำคัญที่สุดของผู้บริหารที่จะนำพาสถานศึกษาสู่ความสำเร็จนั้น ต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการจึงจะส่งผลให้ผู้เรียน และสถานศึกษาบรรลุผลสำเร็จในการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

นิฤมล ญาวิลาศ (2559, หน้า 100-111) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการ และแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวางแผนเพื่อพัฒนาความเป็นครูมืออาชีพ รองลงมา คือ ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานของนักเรียน ด้านมุมมองและแนวโน้มของหลักสูตร ด้านการประเมินผลการสอนของครูตามลำดับ ส่วนด้านที่ต่ำที่สุด คือ ด้านการจัดโปรแกรมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา คือ ผู้บริหารต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร และส่งเสริมให้ครูได้ร่วมวางแผนการวัดผล/ประเมินผลโดยปราศจากกรอบกำหนดหรือนโยบายบังคับการให้ผลการเรียนของนักเรียน มีการประเมินตามสภาพจริงให้ความสำคัญกับเด็กพิเศษอย่างจริงจัง มีการวางแผนเกี่ยวกับเด็กพิเศษเรียนร่วมตั้งแต่การจัดครู และห้องเรียน ดำเนินการประเมินผลการสอนของครูโดยจัดที่นิเทศการสอนของครูทุกคนให้มีการนิเทศอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง และส่งเสริม/สนับสนุนโดยจัดให้มีโครงการที่จะพัฒนาครูให้เป็นครูมืออาชีพ

พรรณทิพย์ เกษเจริญคุณ (2559, หน้า 89-90) ได้ศึกษา ปัญหาการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนของโรงเรียนกลุ่มบางละมุง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 พบว่า ปัญหาการนิเทศงานวิชาการภายในของโรงเรียนกลุ่มบางละมุง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนมีปัญหาที่หลากหลายมิติในการดำเนินการ ครูมีหลายหน้าที่ในการทำงานอาจจะมีบางขั้นตอนหรือบางประเด็นที่ไม่ต้องการร่วมกันแก้ไขปัญหา ได้แก่ การนิเทศด้านการจัดการเรียนการสอนโดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการปรับหลักสูตรหลายครั้ง ทำให้การวางแผนต้องมีการปรับตามหลักสูตรแกนกลาง ส่งผลต่อการประยุกต์ให้มีความสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น การออกแบบอาจไม่สามารถนำรูปแบบความรู้ทั้ง 2 แบบ มาใช้ร่วมกันอาจเกิดอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนและการจัดการเรียนการสอนเป็นเรื่องเฉพาะบุคคลที่ครูแต่ละคนมีวิธีการตาม

แบบฉบับของตนเองการนิเทศภายในโรงเรียนจะพบปัญหาที่แตกต่างกันไป รวมถึงผู้บริหารขาดการจัดการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนเพื่อติดตาม ปรับปรุง แก้ไข ให้คำแนะนำการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของคุณ ปัญหาการนิเทศงานวิชาการ ด้านการสร้างและการใช้สื่อการเรียนการสอนโดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าคุณได้รับการส่งเสริมให้เข้าอบรมการสร้างและการใช้สื่อไม่พอเพียง ทำให้ครูขาดทักษะในการสร้างสื่อขึ้นเองและสื่อการสอนในแต่ละรายวิชามีน้อย รวมทั้งไม่มีการประเมินผลการใช้สื่อเพื่อจะได้นำผลการประเมินมาพัฒนาสื่อที่มีอยู่ ผู้บริหารขาดการส่งเสริมการสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรในรูปแบบที่หลากหลายและพัฒนาตนเองในลักษณะเครือข่าย การใช้สื่อ ICT ปัญหาการนิเทศงานวิชาการด้านการวัดผลและประเมินผลโดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดและประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลายเพื่อให้ครูได้เข้าใจการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอนอย่างถูกต้องตลอดจนสามารถประเมินผลการทำงานของตนเองได้

สกล คามบุศย์, เฉลย ภูมิพนธ์ และธัญยาภรณ์ พาพลงาม. (2559, หน้า 264-265) ได้ศึกษา การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 พบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งนักวิชาการส่วนใหญ่ยอมรับมีทั้งหมด 13 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) คุณธรรมจริยธรรม 2) วิสัยทัศน์ 3) ความรู้ 4) การเป็นแบบอย่างที่ดี 5) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 6) การพัฒนาครูและบุคลากร 7) การส่งเสริมความเป็นเลิศของนักเรียน 8) ความเป็นผู้นำ 9) การจัดหาอุปกรณ์และเทคโนโลยี 10) การสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน 11) การประกันคุณภาพภายใน 12) การสร้างวัฒนธรรมองค์กร และ 13) การนิเทศภายใน พบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารขั้นพื้นฐานที่นักวิชาการส่วนใหญ่จะยอมรับสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมความเป็นเลิศของนักเรียนและด้านความเป็นผู้นำ รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนาครูบุคลากร ด้านการจัดหาสื่ออุปกรณ์และเทคโนโลยีและด้านการสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ผลการศึกษาการรับรู้และการใช้บทบาทผู้นำทางวิชาการ พบว่า ผู้บริหารมองว่าพวกตนเป็นผู้นำทางวิชาการในโรงเรียนของตน บทบาทนี้มีความสำคัญซับซ้อนและหลากหลาย ผู้นำทางวิชาการเป็นบทบาทหนึ่งในบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนรู้ว่าใช้บทบาทภาวะ ผู้บริหารรับรู้ว่าการใช้บทบาทผู้นำทางวิชาการโดยอาศัย การจัดให้มีการพัฒนาวิชาชีพ การกำกับการสอน และการสร้างสัมพันธภาพ ผู้บริหารโรงเรียนรับรู้ว่าภาวะผู้นำทางวิชาการมีอุปสรรค คือ มีเวลาจำกัดในการกำกับดูแลการสอนและไม่มีบุคลากรเพียงพอที่จะมอบหมายงานอื่นที่ไม่ใช่งานการสอน

นภดล เลื่อนนักรบ, สุภาณี เส็งศรี และพิศิษฐ์ พลชนะ. (2560, หน้า 79) ได้ศึกษา ICT: เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง พบว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในศตวรรษที่ 21 ผู้สอนหรือผู้จัดประสบการณ์เรียนรู้ให้กับผู้เรียน จะต้องให้ความสำคัญต่อบุคลิกภาพ พฤติกรรมและ ประสบการณ์เดิมที่นำไปสู่ประสบการณ์ใหม่ที่เกิดขึ้น การเปลี่ยนแปลงบทบาทของตนเองจากการสอน เป็นผู้ออกแบบกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนคอยช่วยเหลือให้คำแนะนำต่อผู้เรียนด้วยเทคโนโลยี และ สารสนเทศ ผู้สอนจำเป็นต้องเรียนรู้ควบคู่ไปกับผู้เรียน รวมทั้งการย้อนแย้งประสบการณ์เดิมของผู้เรียนที่นำไปสู่ประสบการณ์ใหม่ ด้วยข้อมูลและหลักฐานเชิงประจักษ์จากเทคโนโลยี และสารสนเทศ ดังนั้น ผู้จัดการเรียนการสอนและผู้เรียนต้องปรับ เปลี่ยนบทบาทของตนเองที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ของสังคมโลกในศตวรรษที่ 21

ศราวุธ ทองอากาศ (2560, หน้า 53-54) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด. ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด โดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ก็เพราะว่าสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราดมียุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ มาตรฐานระดับสากล และส่งเสริมการแข่งขันทางวิชาการ มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีการพัฒนาการศึกษาสู่อาเซียน ประกอบกับเทคโนโลยีด้านต่าง ๆ มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของตนเองให้รอบด้าน อีกทั้งในหน่วยงานของภาครัฐให้ความสำคัญกับการบริหาร การศึกษามีการฝึกอบรมให้กับผู้บริหารและบุคลากรเป็นประจำจึงส่งผลให้ภาวะผู้นำทาง วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดจันทบุรี ระยองและตราดโดยรวม และ รายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

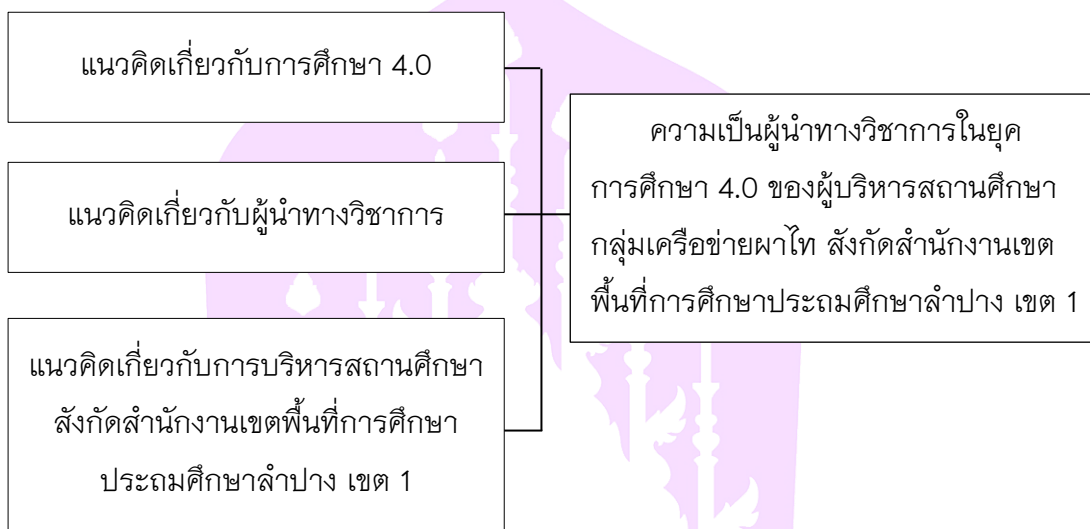
อัศนีย์ สุกใจใจ (2560, หน้า 35) ได้ทำการศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า การจัดการศึกษาทุกประเภท ทุกระดับนั้น งานด้านวิชาการนับเป็นงานที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจุดมุ่งหมายของการบริหารวิชาการนั้นอยู่ที่การสร้างผู้เรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้ มีจริยธรรม และมีคุณสมบัติตามที่ต้องการ งานวิชาการเป็นงานหลักเป็นงานที่มีความเกี่ยวข้องกับคุณภาพของผู้เรียนในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ การบริหารงาน วิชาการจะประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตร การดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน การ จัดตารางสอน การจัดชั้นเรียน การจัดครูเข้าสอน การปรับปรุงการเรียนการสอน เพื่อเป็นการ พัฒนาครูผู้สอนให้ก้าวทันวิทยาการเทคโนโลยีใหม่ ๆ การจัดสื่อการเรียนการสอน การจัด

ห้องสมุดเป็นที่รวมหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์รวมถึงวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นแหล่งวิทยาการการจัดการ การศึกษาให้บรรลุเป้าหมายได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยผู้นำ โดยเฉพาะผู้นำทางด้านการศึกษา เพราะผู้นำในองค์กรทางการศึกษาหรือผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อองค์กรทางการศึกษา เพราะผู้นำทางวิชาการหรือผู้บริหารการศึกษาจะบริหารจัดการ องค์กรทางการศึกษาให้ประสบความสำเร็จ และเป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์ ดังนั้น ผู้นำ เป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่สุดต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์กร ผู้นำเป็นบุคคลที่มี อิทธิพลในการบังคับบัญชา มอบหมาย กำกับดูแลให้เป็นไปตามเป้าหมายขององค์กร และผู้นำ จำเป็นต้องติดต่อประสานงานกับบุคคลอื่นอยู่เสมอ การจัดการเรียนการสอนนั้น จำเป็นต้อง อาศัยผู้นำที่มีความรอบรู้ทางด้านวิชาการ ทั้งนี้ เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทาง วิชาการย่อมสามารถบริหารปรับปรุง พัฒนาและส่งเสริมวิชาการให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

อนุชา คำแดง (2560, หน้า 6-7) ได้ศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีผลต่อขวัญ และ กำลังใจในการปฏิบัติงานโรงเรียนสิริรัตนารุ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก การที่จะทำให้บุคลากรใน หน่วยงานปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพนั้นจะต้องมีแรงจูงใจหรือ ขวัญและกำลังใจในการ ปฏิบัติงานที่ตอบสนองความต้องการของบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน ขวัญและกำลังใจ ในการปฏิบัติงานถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งในการบริหารงานบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานราชการทางการศึกษามีจำนวนมาก จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้าง เจตคติที่ดีต่อการทำงาน ซึ่งเป็นแรงจูงใจให้บุคคลทำงานด้วยความกระตือรือร้น และด้วย ความสมัครใจหรือมีขวัญกำลังใจในการทำงาน ทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมาย และเกิดประสิทธิ ภาพ ประสิทธิภาพในที่สุดจึงเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าขวัญและกำลังใจของบุคคลเป็นองค์ ประกอบที่สำคัญที่จะทำให้การบริหารมีประสิทธิภาพและเสริมสร้างให้แก่ผู้ปฏิบัติงานได้มีขวัญ และกำลังใจที่ดีสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งที่พึงปรารถนาของทุกองค์การเพราะช่วยก่อให้เกิด ประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานหลายประการ

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เรื่อง ความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ผู้วิจัยสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพ 2 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การศึกษาความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาโดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร และครูผู้สอนของสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 จังหวัดลำปาง จำนวน 11 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 11 คน และครูผู้สอน จำนวน 112 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 124 คน (งานบริหารบุคคล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1, 2561 หน้า 2)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนของสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 จำนวน 124 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการแบ่งชั้น แล้วนำมากำหนดสัดส่วน โดยใช้ตารางสูตรการคำนวณของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 97 คน ดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงข้อมูลประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	ขนาดประชากร	ขนาดกลุ่มตัวอย่าง
ผู้บริหาร	11	6
ครูผู้สอน	112	91
รวมทั้งสิ้น	124	97

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางพัฒนาความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1

2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย ได้แก่ ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในการพัฒนาความเป็นผู้นำทางวิชาการ หรือผู้ที่มีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำทางวิชาการ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย

2.1.1 รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ นพรัก ตำแหน่ง คณบดีวิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา, นักวิชาการด้านการศึกษา, ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา

2.1.2 นายสุพล ประสานศรี ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนจักรคำคณาทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 จังหวัดลำพูน ผู้บริหารดีเด่นด้านการบริหารสถานศึกษา รางวัลโรงเรียนพระราชทาน ปีการศึกษา 2556 และรางวัลนักเรียนพระราชทานในปีการศึกษา 2558-2559

2.1.3 ดร.ทิมแก้ว ธรรมรักษ์สกุล ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลแม่เมาะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ผู้เชี่ยวชาญด้านการประกันคุณภาพ, คณะกรรมการประเมินสถานศึกษา (สมศ.) และรางวัลผู้อำนวยการสถานศึกษายอดเยี่ยมระดับประถมศึกษา ด้านการบริหารจัดการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1.4 นายกรนที บุญมากาศ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนสวนบุญโญปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 จังหวัดลำพูน ผู้บริหารเชี่ยวชาญด้านการบริหารสถานศึกษา, คณะกรรมการประเมินสถานศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1.5 ดร.ศราวุธ สุตะวงศ์ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการด้านหลักสูตร,

การบริหารจัดการสถานศึกษาแนวใหม่ และหลักสูตรการสอนคิดในสถานศึกษา Thinking School

เครื่องมือการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยขั้นตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ สอบถามใน 8 ด้าน ได้แก่ ด้านการนิเทศ ด้านการพัฒนาการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการบริหารจัดการ ด้านการวางแผนกลยุทธ์ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ด้านการพัฒนาสื่อ อุปกรณ์และเทคโนโลยี และด้านการวัดและประเมินผล

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open Ended Question)

2.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยขั้นตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 สัมภาษณ์ใน 8 ด้าน คือ ด้านการนิเทศ ด้านการพัฒนาการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการบริหารจัดการ ด้านการวางแผนกลยุทธ์ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ด้านการพัฒนาสื่อ อุปกรณ์และเทคโนโลยี และด้านการวัดและประเมินผล

2.2 การสร้างเครื่องมือการวิจัย

1. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม

1.1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับบทความและรายงานวิจัย แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา

1.2 ศึกษาหลักเกณฑ์ และแนวทางในการสร้างเครื่องมือ โดยยึดกรอบแนวคิดความเป็นผู้นำทางวิชาการ 8 ด้าน จากการสังเคราะห์องค์ประกอบของความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 21 ด้านของนักการศึกษา จำนวน 12 ท่าน รวมถึงแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร บทความ วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสร้างแบบสอบถามเพื่อศึกษาความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 โดยใช้หลักแนวคิดความเป็นผู้นำทางวิชาการ 8 ด้าน ได้แก่ ด้านการนิเทศ ด้านการพัฒนาการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการบริหารจัดการ ด้านการวางแผนกลยุทธ์ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ด้านการพัฒนาสื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยี และด้านการวัดและประเมินผล

1.3 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาสร้างเป็นแบบสอบถาม

1.4 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัย ตรวจสอบความถูกต้องด้าน เนื้อหา โครงสร้างและภาษา ให้ได้ข้อคำถามที่ครอบคลุมแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

1.5 นำแบบสอบถามที่ได้รับคำแนะนำแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัยไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ดังนี้

1.5.1 ผศ.ดร.สันติ บุรณะชาติ อาจารย์ผู้สอนสาขาวิชาการศึกษาวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา

1.5.2 ผศ.ดร.น้ำฝน กันมา อาจารย์ผู้สอนสาขาวิชาการศึกษาวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาและการวิจัย

1.5.3 ดร.เอกอุสิทธิ์ กอบกำ ศึกษานิเทศชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา

1.6 นำผลการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่าน มาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC: Index of Item Objective Congruence) แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปไว้ใช้และแก้ไขปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญให้มีความตรงตามเนื้อหา รวมถึงการใช้ภาษา ซึ่งค่า IOC ที่ได้อยู่ระหว่าง 0.67-1.00

1.7 ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ได้จากการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข และเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัย พิจารณาอีกครั้ง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

1.8 นำแบบสอบถามไปทดลอง (Try Out) ใช้กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันแต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู กลุ่มเครือข่ายขุนนาง

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 จำนวน 30 คน แล้วนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92

1.9 จัดทำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์ แบบสัมภาษณ์มีลักษณะเป็นแบบกึ่งโครงสร้าง ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

2.1 นำประเด็นกรอบแนวคิดความเป็นผู้นำทางวิชาการ 8 ด้าน ได้แก่ ด้านการนิเทศ ด้านการพัฒนาการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการบริหารจัดการ ด้านการวางแผนกลยุทธ์ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ด้านการพัฒนาสื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยี และด้านการวัดและประเมินผล มาสร้างเป็นกรอบประเด็นคำถามเพื่อสัมภาษณ์

2.2 สร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างให้ครอบคลุมทั้ง 8 ด้าน

2.3 นำแบบสัมภาษณ์ฉบับร่างเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัย เพื่อนำมาพิจารณาแก้ไข เนื้อหาและจำนวนที่ใช้ในแบบสัมภาษณ์ว่าถูกต้อง เหมาะสมหรือไม่

2.4 ทำการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ แล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัยพิจารณาอีกครั้ง และจัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับความสมบูรณ์เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์จริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม

1.1 ผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์การขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1

1.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 97 คน ด้วยตัวเอง

1.3 ผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามมาได้ทั้งหมด จำนวน 97 ฉบับ มีความสมบูรณ์ จำนวน 97 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

1.4 นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ และประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติต่อไป

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

2.1 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง และทำการบันทึกภาพและเสียง การสนทนา โดยทำการขออนุญาตผู้ให้สัมภาษณ์ก่อนดำเนินการสัมภาษณ์

2.2 ผู้วิจัยสรุปรวบรวมความคิด และวิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์ในแต่ละด้านหลังเสร็จสิ้นการสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ เมื่อดำเนินการเก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ในการจัดกระทำข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

4.1.1. ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ

4.1.2 กรอกรหัสแบบสอบถาม

4.1.3 กำหนดตัวแทนค่าข้อมูลในแบบสอบถามแต่ละข้อ แล้วบันทึกข้อมูล

4.1.4 ประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลของแบบสอบถามดำเนินการดังนี้

1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม นำวิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าเฉลี่ยร้อยละ (Percentage)

2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุศการศึกษาศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายพาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษา ลำปาง เขต 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จัดลำดับความคิดเห็น โดยแยกเป็นรายข้อ รายด้าน และโดยภาพรวม นำเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำอธิบาย โดยเกณฑ์การให้คะแนน จากแบบสอบถาม 3 ตอน ซึ่งเป็นแบบประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ ได้กำหนดน้ำหนักคะแนน ดังนี้

5 หมายถึง ระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ระดับมาก

3 หมายถึง ระดับปานกลาง

2 หมายถึง ระดับน้อย

1 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

และใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำมาประเมิน แปลความหมาย ข้อมูล การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยได้กำหนดขอบเขตของค่าเฉลี่ย และการแปลความหมาย ดังนี้ (Best & Kahn, 2006)

4.50–5.00 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีความเป็นผู้นำทางวิชาการในระดับมากที่สุด

3.50–4.49 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีความเป็นผู้นำทางวิชาการในระดับมาก

2.50–3.49 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีความเป็นผู้นำทางวิชาการในระดับปานกลาง

1.50–2.49 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีความเป็นผู้นำทางวิชาการในระดับน้อย

1.00–1.49 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีความเป็นผู้นำทางวิชาการในระดับน้อยที่สุด

3) ข้อเสนอแนะความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open Ended Question) วิเคราะห์โดยการสรุปเนื้อหาและใช้ค่าสถิติความถี่ของคำตอบที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกันจากมากไปหาน้อย

4.1.5 แบบสัมภาษณ์แนวทางพัฒนาความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 วิเคราะห์โดยสรุป วิเคราะห์เนื้อหา ภาษาและความถูกต้อง (Content Analystis)

4.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.2.1 สถิติที่ใช้ในการหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา ดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of Item–Objective Congruence: IOC)

4.2.2 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพ หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

4.2.3 สถิติพื้นฐาน

- 1) ค่าความถี่ (Frequency Distributions)
- 2) ค่าร้อยละ (Percentage)
- 3) ค่าเฉลี่ย (Mean)
- 4) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Diviation)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ผู้วิจัย นำเสนอผลการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 โดยแบบสอบถาม ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาข้อเสนอแนะความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1

ขั้นตอนที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางพัฒนาความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 โดยการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1

ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลำปาง เขต 1

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 3 แสดงจำนวนและค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (n=97)

รายการ	จำนวน (คน)	ค่าร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	30	30.93
หญิง	67	69.07
รวม	97	100
2. ตำแหน่ง		
ผู้บริหาร	6	6.19
ครู	91	93.81
รวม	97	100
3. อายุ		
21 - 30 ปี	13	13.40
31 - 40 ปี	51	52.58
41 - 50 ปี	22	22.68
51 - 60 ปี	11	11.34
รวม	97	100
4. ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	71	73.20
ปริญญาโท	26	26.80
ปริญญาเอก	0	0.00
รวม	97	100

ตาราง 3 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (คน)	ค่าร้อยละ
5. ประสบการณ์การทำงานในสถานศึกษา		
น้อยกว่า 5 ปี	12	12.37
5 – 10 ปี	27	27.84
11 – 15 ปี	27	27.84
16 ปีขึ้นไป	31	31.95
รวม	97	100

จากตาราง 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 69.07 และรองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 30.93 ด้านตำแหน่ง พบว่า ตำแหน่งครูมากที่สุด จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 93.81 รองลงมาคือ ตำแหน่งผู้บริหารจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 6.19 ด้านอายุ พบว่า อายุ 31-40 ปี มากที่สุด จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 52.58 รองลงมาอายุ 41-50 ปี จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 22.68 และน้อยที่สุด อายุต่ำกว่า 51-60 ปี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 11.34 ด้านระดับการศึกษา พบว่า ระดับปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 73.20 รองลงมา ระดับปริญญาโท จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 26.80 และด้านประสบการณ์การทำงานในสถานศึกษา พบว่า ประสบการณ์การทำงานมากที่สุด คือ 16 ปีขึ้นไป จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 31.95 รองลงมาประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปี และ 11-15 ปี จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 27.84 และน้อยที่สุดประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 12.37

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา

ผลการศึกษาระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 มีผลการวิเคราะห์โดยภาพรวมและรายด้าน ทั้งหมด 8 ด้าน โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ดังปรากฏในตาราง 4-12

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการ ในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 โดยภาพรวม

ความเป็นผู้นำทางวิชาการ ในยุคการศึกษา 4.0	n = 97		ระดับ ความเป็นผู้นำ ทางวิชาการ
	\bar{x}	S.D	
1. ด้านการนิเทศ	4.05	0.51	มาก
2. ด้านการพัฒนาการเรียนการสอน	4.19	0.45	มาก
3. ด้านการพัฒนาหลักสูตร	4.15	0.47	มาก
4. ด้านการบริหารจัดการ	4.15	0.50	มาก
5. ด้านการวางแผนกลยุทธ์	4.22	0.43	มาก
6. ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ	4.23	0.46	มาก
7. ด้านการพัฒนาสื่อ อุปกรณ์และเทคโนโลยี	4.10	0.56	มาก
8. ด้านการวัดและประเมินผล	4.12	0.55	มาก
รวมเฉลี่ย	4.15	0.42	มาก

จากตาราง 4 พบว่า ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.15$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.05–4.23 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ($\bar{x} = 4.23$) รองลงมา คือ ด้านการวางแผนกลยุทธ์ ($\bar{x} = 4.22$) ด้านการพัฒนาการเรียนการสอน ($\bar{x} = 4.19$) ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการบริหารจัดการ ($\bar{x} = 4.15$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการนิเทศ ($\bar{x} = 4.05$)

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการ ในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผไท สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ด้านการนิเทศ

ด้านการนิเทศ	n = 97		ระดับ ความเป็นผู้นำ ทางวิชาการ
	\bar{x}	S.D	
1. ผู้บริหารมีการวางแผนการนิเทศ และมีปฏิทินการนิเทศอย่างชัดเจน โดยอาศัยหลักการนิเทศแบบ กัลยาณมิตร	4.05	0.58	มาก
2. ผู้บริหารมีการแนะนำและร่วมช่วยเหลือครูในการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการสอนของครู โดยอาศัยหลักการนิเทศแบบ กัลยาณมิตร	4.13	0.67	มาก
3. ผู้บริหารมีการพัฒนากระบวนการนิเทศให้เกิดคุณภาพ โดยอาศัยหลักการนิเทศแบบ กัลยาณมิตร	4.19	0.68	มาก
4. ผู้บริหารมีวิธีการและเครื่องมือในการนิเทศที่หลากหลายเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	4.05	0.65	มาก
5. ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบ และแสดงความคิดเห็นในการนิเทศ เพื่อให้เกิดความหลากหลาย	3.95	0.70	มาก
6. ผู้บริหารมีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ทันสมัยเข้ามาใช้ในการนิเทศให้เหมาะสมกับยุคการศึกษา 4.0	3.79	0.78	มาก
7. ผู้บริหารมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพอันจะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในยุคการศึกษา 4.0	4.12	0.59	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

ด้านการนิเทศ	n = 97		ระดับ ความเป็นผู้นำ ทางวิชาการ
	\bar{x}	S.D	
8. ผู้บริหารมีการส่งเสริม และสนับสนุนให้นำผลการ นิเทศไปใช้ในการปรับปรุง และพัฒนาการจัดการ เรียนรู้ เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียน และพัฒนาการ จัดการเรียนรู้ของครูให้มีประสิทธิภาพ	4.12	0.58	มาก
รวมเฉลี่ย	4.05	0.51	มาก

จากตาราง 5 พบว่า ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุควการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายพาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ด้านการนิเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.05$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.79–4.19 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีการพัฒนากระบวนการนิเทศให้เกิดคุณภาพ โดยอาศัยหลักการนิเทศแบบกัลยาณมิตร ($\bar{x} = 4.19$) รองลงมา คือ ผู้บริหารมีการแนะนำและร่วมช่วยเหลือครูในการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการสอนของครู โดยอาศัยหลักการนิเทศแบบกัลยาณมิตร ($\bar{x} = 4.13$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ทันสมัยเข้ามาใช้ในการนิเทศให้เหมาะสมกับยุควการศึกษา 4.0 ($\bar{x} = 3.79$)

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการ ในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ด้านการพัฒนา การเรียนการสอน

ด้านการพัฒนาการเรียนการสอน	n = 97		ระดับ ความเป็นผู้นำ ทางวิชาการ
	\bar{x}	S.D	
1. ผู้บริหารมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรม การเรียนรู้ด้วยวิธีที่หลากหลาย	4.38	0.54	มาก
2. ผู้บริหารมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูจัด กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกกระบวนการ คิดวิเคราะห์	4.17	0.69	มาก
3. ผู้บริหารมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูจัด กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกการทำงาน เป็นทีม	4.09	0.67	มาก
4. ผู้บริหารมีวิธีการและเครื่องมือในการนิเทศที่ หลากหลายเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	4.15	0.54	มาก
5. ผู้บริหารมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูจัด กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วย ตนเองตามความถนัด และความแตกต่างระหว่าง บุคคลของผู้เรียนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน	4.19	0.60	มาก
6. ผู้บริหารมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูทุกคน จัดทำการสอนแผนการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นผู้เรียน เป็นสำคัญทุกรายวิชา	4.17	0.62	มาก
7. ผู้บริหารมีการบริหารจัดการด้านการจัดการเรียนรู้ โดยมีการจัดตารางสอน มีการจัดชั้นเรียน มีการจัด ครูเข้าสอนในรายวิชาต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม	4.25	0.61	มาก

ตาราง 6 (ต่อ)

ด้านการพัฒนาการเรียนการสอน	n = 97		ระดับ ความเป็นผู้นำ ทางวิชาการ
	\bar{x}	S.D	
8. ผู้บริหารมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูจัดการ สอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียน เพื่อปรับปรุงและพัฒนา ผลการเรียนของนักเรียน	4.29	0.58	มาก
9. ผู้บริหารจัดให้มีการทำคู่มือครูด้านวิชาการ และ จัดทำคู่มือนักเรียนก่อนเปิดภาคเรียนเพื่อเป็นข้อมูล ในการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียน	3.95	0.77	มาก
10. ผู้บริหารมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการใช้ นวัตกรรม และสื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะที่เหมาะสมกับยุคการศึกษา 4.0	4.21	0.64	มาก
รวมเฉลี่ย	4.19	0.45	มาก

จากตาราง 6 พบว่า ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ด้านการพัฒนาการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.19$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.95–4.38 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีที่หลากหลาย ($\bar{x} = 4.38$) รองลงมา คือ ผู้บริหารมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูจัดการสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียน เพื่อปรับปรุงและพัฒนาผลการเรียนของนักเรียน ($\bar{x} = 4.29$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารจัดให้มีการทำคู่มือครูด้านวิชาการ และจัดทำคู่มือนักเรียนก่อนเปิดภาคเรียนเพื่อเป็นข้อมูลในการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียน ($\bar{x} = 3.95$)

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการ ในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ด้านการพัฒนาหลักสูตร

ด้านการพัฒนาหลักสูตร	n = 97		ระดับ ความเป็นผู้นำ ทางวิชาการ
	\bar{x}	S.D	
1. ผู้บริหารมีการบริหารจัดการ และพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาให้มืองค์ประกอบที่ครบถ้วนตามหลักการ พัฒนาหลักสูตร	4.21	0.54	มาก
2. ผู้บริหารมีการพัฒนาหลักสูตรที่มีความสอดคล้อง กับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.46	0.57	มาก
3. ผู้บริหารมีการพัฒนาหลักสูตรที่มีการส่งเสริมการ เรียนรู้โดยใช้นวัตกรรม และเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับ ยุคการศึกษา 4.0	4.04	0.59	มาก
4. ผู้บริหารมีการพัฒนาหลักสูตรที่มีการส่งเสริมด้าน ภาษาต่างประเทศที่เหมาะสมกับยุคการศึกษา 4.0	4.14	0.61	มาก
5. ผู้บริหารมีการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับบริบท ชุมชน และสามารถนำหลักสูตรไปใช้ได้จริงอย่างมี ประสิทธิภาพ	4.08	0.81	มาก
6. ผู้บริหารมีการใช้หลักการกระจายอำนาจในการ พัฒนาหลักสูตรโดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	3.93	0.70	มาก
รวมเฉลี่ย	4.15	0.47	มาก

จากตาราง 7 พบว่า ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ด้านการพัฒนาหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.15$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.93-4.46 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีการพัฒนาหลักสูตรที่มีความสอดคล้องกับหลักสูตร

แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ($\bar{x} = 4.46$) รองลงมา คือ ผู้บริหารมีการบริหารจัดการ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้เมืองค้ประกอบที่ครบถ้วนตามหลักการพัฒนาหลักสูตร ($\bar{x} = 4.21$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีการใช้หลักการกระจายอำนาจในการพัฒนาหลักสูตรโดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{x} = 3.93$)

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการ ในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ด้านการบริหารจัดการ

ด้านการบริหารจัดการ	n = 97		ระดับ ความเป็นผู้นำ ทางวิชาการ
	\bar{x}	S.D	
1. ผู้บริหารมีการวางแผนในการบริหารจัดการ สถานศึกษา ไว้อย่างชัดเจน	4.15	0.60	มาก
2. ผู้บริหารมีการจัดองค์กรได้สอดคล้อง และมีความ เหมาะสมกับสายงานที่ปฏิบัติ	4.26	0.62	มาก
3. ผู้บริหารมีการสั่งการและมอบหมายงานได้อย่าง เหมาะสม	4.17	0.62	มาก
4. ผู้บริหารมีการกำกับ ติดตามและควบคุม ดูผลงาน ที่ มอบหมายอย่างต่อเนื่อง	4.07	0.71	มาก
5. ผู้บริหารมีความสามารถในการตัดสินใจ เพื่อการ เปลี่ยนแปลงสถานศึกษาให้เหมาะสมกับยุค 4.0	4.05	0.60	มาก
6. ผู้บริหารมีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้เปลี่ยนแปลงการบริหารจัดการสถานศึกษา ให้ เหมาะสมการศึกษา 4.0	4.13	0.70	มาก

ตาราง 8 (ต่อ)

ด้านการบริหารจัดการ	n = 97		ระดับ ความเป็นผู้นำ ทางวิชาการ
	\bar{x}	S.D	
7. ผู้บริหารมีการจัดการทรัพยากรของสถานศึกษาให้ เกิดประโยชน์ คุ่มค่า และบรรลุผลสำเร็จตาม เป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพและเกิด ประสิทธิผล	4.19	0.55	มาก
รวมเฉลี่ย	4.15	0.50	มาก

จากตาราง 8 พบว่า ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคนการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ด้านการบริหารจัดการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.15$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.05–4.26 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีการจัดองค์กรได้สอดคล้อง และมีความเหมาะสมกับสายงานที่ปฏิบัติ ($\bar{x} = 4.26$) รองลงมา คือ ผู้บริหารมีการจัดการทรัพยากรของสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์ คุ่มค่า และบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ($\bar{x} = 4.19$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีความสามารถในการตัดสินใจเพื่อการเปลี่ยนแปลงสถานศึกษาให้เหมาะสมกับยุค 4.0 ($\bar{x} = 4.05$)

ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการ ในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ด้านการวางแผนกลยุทธ์

ด้านการวางแผนกลยุทธ์	n = 97		ระดับ ความเป็นผู้นำ ทางวิชาการ
	\bar{x}	S.D	
1. ผู้บริหารมีการกำหนดเป้าหมาย หรือทิศทางของสถานศึกษาในอนาคตได้อย่างชัดเจน	4.26	0.54	มาก
2. ผู้บริหารมีการกำหนดเป้าหมาย หรือทิศทางของสถานศึกษาในอนาคตตามบริบทที่เป็นจริงของสถานศึกษา	4.32	0.55	มาก
3. ผู้บริหารกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษาสอดคล้องกับสถานะของการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม	4.13	0.58	มาก
4. ผู้บริหารมีการวางแผนกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาได้อย่างเป็นระบบและมีขั้นตอน	4.08	0.58	มาก
5. ผู้บริหารมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์เพื่อการพัฒนาได้อย่างชัดเจน	4.42	0.59	มาก
6. ผู้บริหารมีการกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒหน้าที่ชัดเจน	4.14	0.53	มาก
7. ผู้บริหารมีการกำหนดแนวทางการพัฒนาหรือการปฏิบัติงานที่ชัดเจน อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายในการจัดการศึกษายุค 4.0	4.18	0.54	มาก
รวมเฉลี่ย	4.22	0.43	มาก

จากตาราง 9 พบว่า ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ด้านการวางแผนกลยุทธ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.22$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า

ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.08–4.42 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์เพื่อการพัฒนาไว้อย่างชัดเจน ($\bar{x} = 4.42$) รองลงมา คือ ผู้บริหารมีการกำหนดเป้าหมาย หรือทิศทางของสถานศึกษาในอนาคตตามบริบทที่เป็นจริงของสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.32$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีการวางแผนกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาได้อย่างเป็นระบบ และมีขั้นตอน ($\bar{x} = 4.08$)

ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการ ในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ

ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ	n = 97		ระดับ ความเป็นผู้นำ ทางวิชาการ
	\bar{x}	S.D	
1. ผู้บริหารมีการกระตุ้น และพัฒนาในด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการที่ดีในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้และส่งผลต่อการดำเนินงานของบุคลากร	4.19	0.49	มาก
2. ผู้บริหารมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันก่อให้เกิดความรัก ความผูกพัน และภูมิใจในสถานศึกษาของตน	4.38	0.60	มาก
3. ผู้บริหารมีการกำหนดเป้าหมาย และมาตรฐานวิชาการเพื่อให้บุคลากรมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน	4.15	0.63	มาก
4. ผู้บริหารมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับงานวิชาการ เพื่อสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน	4.26	0.56	มาก
5. ผู้บริหารมีการสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวก ที่ทันสมัยและน่าสนใจเพื่อเสริมสภาพการเรียนรู้ให้แก่บุคลากร และเป็นแรงกระตุ้นในการทำงานอย่างมีความสุข	4.20	0.62	มาก

ตาราง 10 (ต่อ)

ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ	n = 97		ระดับ
	\bar{x}	S.D	ความเป็นผู้นำทางวิชาการ
6. ผู้บริหารมีการสร้างขวัญกำลังใจให้กับคณะครู และผู้เรียน ซึ่งจะเป็นการเสริมสร้างประสิทธิภาพ การบริหารงานวิชาการและส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพ การศึกษายุค 4.0	4.16	0.60	มาก
รวมเฉลี่ย	4.23	0.46	มาก

จากตาราง 10 พบว่า ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.23$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.15–4.38 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันก่อให้เกิดความรัก ความผูกพัน และภูมิใจในสถานศึกษาของตน ($\bar{x} = 4.38$) รองลงมา คือ ผู้บริหารมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับงานวิชาการ เพื่อสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน ($\bar{x} = 4.26$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีการกำหนดเป้าหมาย และมาตรฐานวิชาการเพื่อให้บุคลากรมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน ($\bar{x} = 4.15$)

ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการ ในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ด้านการพัฒนาสื่อ อุปกรณ์และเทคโนโลยี

ด้านการพัฒนาสื่อ อุปกรณ์และเทคโนโลยี	n = 97		ระดับ ความเป็นผู้นำ ทางวิชาการ
	\bar{x}	S.D	
1. ผู้บริหารมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครู ผู้เรียน และบุคลากรในสถานศึกษามีการผลิตและพัฒนาสื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการเรียนการสอน	4.21	0.61	มาก
2. ผู้บริหารมีการจัดหาสื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีที่มีความหลากหลาย เหมาะสม ทันสมัย และเพียงพอ เพื่อให้ครู นักเรียนได้เลือกใช้ในการปฏิบัติงาน และ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างได้ผล	4.10	0.68	มาก
3. ผู้บริหารมีการสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูใช้สื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้	4.21	0.61	มาก
4. ผู้บริหารมีกระบวนการการผลิต จัดทำ และพัฒนา สื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีอย่างมีขั้นตอนตั้งแต่การสำรวจวิเคราะห์ปัญหา ส่งเสริมการผลิตสื่อ การ จัดหาสื่อเทคโนโลยี	4.06	0.70	มาก
5. ผู้บริหารมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการผลิตสื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีเพื่อ อำนวยความสะดวกในการใช้สื่อ	4.04	0.67	มาก
6. ผู้บริหารมีการประเมินคุณภาพ สื่อเพื่อให้ได้สื่อที่มี คุณภาพและส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างคุ้มค่าในยุค การศึกษา 4.0	3.97	0.72	มาก
รวมเฉลี่ย	4.10	0.56	มาก

จากตาราง 11 พบว่า ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ลำปาง เขต 1 ด้านการพัฒนาสื่อ อุปกรณ์และเทคโนโลยีโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.10$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.97–4.21 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครู ผู้เรียน และบุคลากรในสถานศึกษามีการผลิตและพัฒนาสื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการเรียนการสอน และผู้บริหารมีการสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูใช้สื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.21$) รองลงมา คือ ผู้บริหารมีการจัดหาสื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีที่มีความหลากหลาย เหมาะสม ทันสมัย และเพียงพอเพื่อให้ครู นักเรียนได้เลือกใช้ ในการปฏิบัติงาน และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างได้ผล ($\bar{x} = 4.10$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีการประเมินคุณภาพ สื่อเพื่อให้ได้สื่อที่มีคุณภาพและส่งผลต่อการเรียนรู้ อย่าง คุ่มค่าในยุคการศึกษา 4.0 ($\bar{x} = 3.97$)

ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการ ในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ด้านการวัดและ ประเมินผล

ด้านการวัดและประเมินผล	n = 97		ระดับ ความเป็นผู้นำ ทางวิชาการ
	\bar{x}	S.D	
1. ผู้บริหารมีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการวัดและ ประเมินผลอย่างชัดเจน	4.15	0.63	มาก
2. ผู้บริหารเป็นผู้อำนวยความสะดวกโดยการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ที่สะดวก รวดเร็ว และ ทันสมัยและมีความจำเป็นในการใช้วัดและ ประเมินผล	4.13	0.77	มาก
3. ผู้บริหารมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการใช้ นวัตกรรม และเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการวัด และประเมินผล	3.96	0.71	มาก
4. ผู้บริหารมีการส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีความรู้ ทางการวัดและประเมินผล	4.23	0.65	มาก

ตาราง 12 (ต่อ)

ด้านการวัดและประเมินผล	n = 97		ระดับ ความเป็นผู้นำ ทางวิชาการ
	\bar{x}	S.D	
5. ผู้บริหารจัดให้มีระเบียบการวัดและประเมิน ผลอย่าง ชัดเจน	4.11	0.67	มาก
6. ผู้บริหารมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ใช้ผลที่ได้จาก การวัดและประเมินผลไปปรับปรุงและพัฒนาการ จัดการเรียนรู้ต่อไป	4.13	0.65	มาก
รวมเฉลี่ย	4.12	0.55	มาก

จากตาราง 12 ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ด้านการวัดและประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.12$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.96–4.23 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีการส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีความรู้ทางการวัด และประเมินผล ($\bar{x} = 4.23$) รองลงมา คือ ผู้บริหารมีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการวัด และประเมินผลอย่างชัดเจน ($\bar{x} = 4.15$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีการส่งเสริม และสนับสนุนให้มีการใช้นวัตกรรม และเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการวัดและประเมินผล ($\bar{x} = 3.96$)

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาข้อเสนอแนะความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลำปาง เขต 1

ตาราง 13 แสดงความถี่ข้อเสนอแนะความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ด้านการนิเทศ

ข้อเสนอแนะ	ความถี่ (f)
1. ควรมีการนิเทศติดตามอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ	23
2. ควรมีการวางแผนการนิเทศ แบ่งหน้าที่คณะทำงาน และคณะนิเทศให้ชัดเจน	3
3. ควรมีการนิเทศแบบกัลยาณมิตร	2
4. การนิเทศควรมีวิธีการที่หลากหลายและแปลกใหม่	2
5. ควรใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการนิเทศ	1
6. ควรนำผลการนิเทศมาสะท้อนกลับให้กับผู้รับการนิเทศ	1
7. ควรมีการให้โอกาสให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการวางแผนการนิเทศ	1
8. ผู้บริหารควรมีบทบาทในการนิเทศให้มากขึ้น	1
รวม	34

จากตาราง 13 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีข้อเสนอแนะความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ด้านการนิเทศ ข้อเสนอแนะที่มีความถี่สูงสุด คือ ควรมีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ($f = 21$) รองลงมา คือ ควรมีการวางแผนการนิเทศ แบ่งหน้าที่คณะทำงาน และคณะนิเทศให้ชัดเจน ($f = 3$) ส่วนข้อเสนอแนะที่มีความถี่ต่ำสุด คือ ควรใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการนิเทศ ควรนำผลการนิเทศมาสะท้อนกลับให้กับผู้รับการนิเทศ ควรมีการให้โอกาสให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการวางแผนการนิเทศ และผู้บริหารควรมีบทบาทในการนิเทศให้มากขึ้นตามลำดับ ($f = 1$)

ตาราง 14 แสดงความถี่ข้อเสนอแนะความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายผไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ด้านการพัฒนาการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะ	ความถี่ (f)
1. ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับยุคการศึกษา 4.0 โดยนำสื่อเทคโนโลยี และ ICT ต่าง ๆ มาใช้ในการเรียนการสอน	15
2. ส่งเสริมให้ครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย	9
3. ควรเพิ่มงบประมาณ และอำนวยความสะดวกในด้านการจัดการเรียนการสอนให้มากขึ้น	4
4. ส่งเสริมการสร้างสื่อและนวัตกรรมเพื่อใช้ในการเรียนและการแก้ปัญหาการเรียนของผู้เรียน	2
5. ควรมีการ PLC แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการสอน	2
6. ส่งเสริม และพัฒนาด้านการอ่านออก เขียนได้	1
7. ควรมีการสร้างแรงจูงใจ และให้กำลังใจเชิงบวกกับครูผู้สอน	1
รวม	34

จากตาราง 14 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีข้อเสนอแนะความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายผไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ด้านการพัฒนาการเรียนการสอน ข้อเสนอแนะที่มีความถี่สูงสุด คือ ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับยุคการศึกษา 4.0 โดยนำสื่อเทคโนโลยี และ ICT ต่าง ๆ มาใช้ในการเรียนการสอน (f = 15) รองลงมา คือ ส่งเสริมให้ครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย (f = 9) ส่วนข้อเสนอแนะที่มีความถี่ต่ำสุด คือ ส่งเสริม และพัฒนาด้านการอ่านออก เขียนได้และควรมีการสร้างแรงจูงใจและให้กำลังใจเชิงบวกกับครูผู้สอน (f = 1)

ตาราง 15 แสดงความถี่ข้อเสนอแนะความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ด้านการพัฒนาหลักสูตร

ข้อเสนอแนะ	ความถี่ (f)
1. ควรมีการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น และความต้องการของผู้เรียน	16
2. ควรมีการพัฒนาหลักสูตรให้เป็นปัจจุบันและทันต่อการเปลี่ยนแปลง	8
3. ควรจัดให้บุคลากร ครู และชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	3
4. ผู้บริหารควรมีความรู้ด้านหลักสูตร และควรมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตร	2
5. ควรจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง	1
6. ควรมีการมีการติดตามผลการใช้หลักสูตร	1
7. ควรมีการอบรม พัฒนาครูให้มีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร	1
รวม	32

จากตาราง 15 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีข้อเสนอแนะความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ด้านการพัฒนาหลักสูตร ข้อเสนอแนะที่มีความถี่สูงสุดคือ ควรมีการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น และความต้องการของผู้เรียน ($f = 16$) รองลงมา คือ ควรมีการพัฒนาหลักสูตรให้เป็นปัจจุบันและทันต่อการเปลี่ยนแปลง ($f = 8$) ส่วนข้อเสนอแนะที่มีความถี่ต่ำสุด คือ ควรจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง ควรมีการมีการติดตามผลการใช้หลักสูตร และควรมีการอบรมพัฒนาครูให้มีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร ($f = 1$)

ตาราง 16 แสดงความถี่ข้อเสนอแนะความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ด้านการบริหารจัดการ

ข้อเสนอแนะ	ความถี่ (f)
1. ควรมีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ และมีการกำกับ ติดตาม	12
2. มีการบริหารจัดการด้วยความเสมอภาค ยุติธรรม โปร่งใสตรวจสอบได้	6
3. ควรให้ความสำคัญและอำนวยความสะดวกด้านการบริหารงานวิชาการและการเรียนการสอนให้มาก	4
4. ควรมีการมอบหมายงาน กระจายงานให้เหมาะสมกับงาน และเหมาะสมกับคน	3
5. ควรบริหารตามแผนบริหารจัดการงบประมาณ และแผนการปฏิบัติงาน	2
6. เปิดโอกาสให้บุคลากรทางการศึกษา ครูและคณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ	2
รวม	29

จากตาราง 16 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีข้อเสนอแนะความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ด้านการบริหารจัดการ ข้อเสนอแนะที่มีความถี่สูงสุด คือ ควรมีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ และมีการกำกับ ติดตาม (f = 12) รองลงมา คือ มีการบริหารจัดการด้วยความเสมอภาค ยุติธรรม โปร่งใสและตรวจสอบได้ (f = 6) ส่วนข้อเสนอแนะที่มีความถี่ต่ำสุด คือ ควรบริหารตามแผนบริหารจัดการงบประมาณ และแผนการปฏิบัติงาน และเปิดโอกาสให้บุคลากรทางการศึกษา ครูและคณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ (f = 2)

ตาราง 17 แสดงความถี่ข้อเสนอแนะความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ด้านการวางแผนกลยุทธ์

ข้อเสนอแนะ	ความถี่ (f)
1. มีการวางแผนกลยุทธ์อย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน มีความชัดเจน และสามารถนำไปปฏิบัติได้	13
2. ควรมีการวางแผนกลยุทธ์โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน	7
3. แผนกลยุทธ์ควรมีความสอดคล้องกับแผนกลยุทธ์หลักของ สพฐ. และยุทธศาสตร์ชาติ	3
4. แผนกลยุทธ์ควรมีความสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ของชุมชน และผู้เรียน	2
5. มีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่วางไว้	1
6. ควรมีการจัดทำแผนกลยุทธ์แบบ 1 ปีและแบบ 4 ปี	1
รวม	27

จากตาราง 17 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีข้อเสนอแนะความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ด้านการวางแผนกลยุทธ์ ข้อเสนอแนะที่มีความถี่สูงสุด คือ มีการวางแผนกลยุทธ์อย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน มีความชัดเจน และสามารถนำไปปฏิบัติได้ ($f = 13$) รองลงมา คือ ควรมีการวางแผนกลยุทธ์โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ($f = 7$) ส่วนข้อเสนอแนะที่มีความถี่ต่ำสุด คือ มีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่วางไว้ และควรมีการจัดทำแผนกลยุทธ์แบบ 1 ปีและแบบ 4 ปี ($f = 1$)

ตาราง 18 แสดงความถี่ข้อเสนอแนะความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ

ข้อเสนอแนะ	ความถี่ (f)
1. ส่งเสริมให้บุคลากรได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับงานวิชาการภายในสถานศึกษา	10
2. ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมทางวิชาการในสถานศึกษาให้ผู้เรียนและชุมชนได้มีส่วนร่วม	5
3. จัดแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้	5
4. สร้างบรรยากาศในห้องเรียนและโรงเรียนให้น่าอยู่ น่าเรียน	4
5. สร้างเครือข่าย สนับสนุน อำนวยความสะดวกด้านวิชาการ	1
6. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครู บุคลากร และผู้เรียนได้เข้าร่วมการประชุม หรือกิจกรรมทางวิชาการที่หน่วยงานอื่นจัดขึ้น	1
รวม	26

จากตาราง 18 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีข้อเสนอแนะความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการข้อเสนอแนะที่มีความถี่สูงสุด คือ ส่งเสริมให้บุคลากรได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับงานวิชาการภายในสถานศึกษา ($f = 10$) รองลงมา คือ ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมทางวิชาการในสถานศึกษาให้ผู้เรียนและชุมชนได้มีส่วนร่วม และจัดแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ($f = 5$) ส่วนข้อเสนอแนะที่มีความถี่ต่ำสุด คือ สร้างเครือข่าย สนับสนุน อำนวยความสะดวกด้านวิชาการ และส่งเสริมและสนับสนุนให้ครู บุคลากรและผู้เรียนได้เข้าร่วมการประชุม หรือกิจกรรมทางวิชาการที่หน่วยงานอื่นจัดขึ้น ($f = 1$)

ตาราง 19 แสดงความถี่ข้อเสนอแนะความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ด้านการพัฒนาสื่อ อุปกรณ์และเทคโนโลยี

ข้อเสนอแนะ	ความถี่ (f)
1. ควรจัดหาสื่อและเทคโนโลยีต่าง ๆ ให้เพียงพอต่อความต้องการของครูและ ผู้เรียน	11
2. จัดอบรมให้ความรู้ด้าน สื่อ อุปกรณ์และเทคโนโลยีต่าง ๆ ให้กับครู	8
3. ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการผลิต และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี ประกอบการเรียนการสอน	9
4. ส่งเสริมให้ครูใช้สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย	6
5. ควรมีการบำรุงรักษาสื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีให้พร้อมใช้อยู่เสมอ	2
รวม	36

จากตาราง 19 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีข้อเสนอแนะความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ด้านการพัฒนาสื่อ อุปกรณ์และเทคโนโลยีข้อเสนอแนะที่มีความถี่สูงสุด คือ ควรจัดหาสื่อและเทคโนโลยีต่าง ๆ ให้เพียงพอต่อความต้องการของครูและผู้เรียน (f = 11) รองลงมาคือ ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการผลิต และพัฒนาสื่อเทคโนโลยีประกอบการเรียนการสอน (f = 9) ส่วนข้อเสนอแนะที่มีความถี่ต่ำสุด คือ ควรมีการบำรุงรักษาสื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีให้พร้อมใช้อยู่เสมอ (f = 2)

ตาราง 20 แสดงความถี่ข้อเสนอแนะความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ด้านการวัดและประเมินผล

ข้อเสนอแนะ	ความถี่ (f)
1. ควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการของการวัดและประเมินผลอย่างชัดเจน เชื่อถือได้	12
2. การวัดและประเมินผลควรมีความหลากหลาย สม่่าเสมอครอบคลุมเนื้อหา และสอดคล้องกับผู้เรียน	8
3. ควรนำผลการวัดและประเมินผลมาใช้ปรับปรุง และพัฒนาการเรียนการสอน	5
4. ควรนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการวัดและประเมินผล เพื่อสามารถสรุปผล และตรวจสอบผลได้ทันที	2
5. สนับสนุนงบประมาณเกี่ยวกับงานด้านการวัด และประเมินผล	1
6. อบรมให้ความรู้และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการวัด และประเมินผลให้กับ ครูในสถานศึกษา	1
7. ควรมีการแจ้งผลการวัดและประเมินผลให้กับผู้ปกครองทราบ	1
รวม	30

จากตาราง 20 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีข้อเสนอแนะความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ด้านการวัดและประเมินผล ข้อเสนอแนะที่มีความถี่สูงสุด คือ ควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการของการวัดและประเมินผลอย่างชัดเจน เชื่อถือได้ ($f = 12$) รองลงมา คือ การวัดและประเมินผลควรมีความหลากหลาย สม่่าเสมอครอบคลุมเนื้อหา และสอดคล้องกับผู้เรียน ($f = 8$) ส่วนข้อเสนอแนะที่มีความถี่ต่ำสุด คือ สนับสนุนงบประมาณเกี่ยวกับงานด้านการวัดและประเมินผล อบรมให้ความรู้และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลให้กับครูในสถานศึกษา และควรมีการแจ้งผลการวัดและประเมินผลให้กับผู้ปกครองทราบ ($f = 1$)

ขั้นตอนที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางพัฒนาความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลำปาง เขต 1 โดยการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะจงประเด็น โดยมีการกำหนดคำถามไว้ 8 ด้าน ได้แก่ ด้านการนิเทศ ด้านการพัฒนา การเรียนการสอน ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการบริหารจัดการ ด้านการวางแผนกลยุทธ์ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ด้านการพัฒนาสื่อ อุปกรณ์และเทคโนโลยี และ ด้านการวัดประเมินผล ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 5 คน จากที่มีความรู้ ความสามารถด้านการพัฒนาความเป็นผู้นำทางวิชาการ หรือผู้ที่มีคุณลักษณะของความเป็น ผู้นำทางวิชาการ

ผลการสัมภาษณ์แนวทางพัฒนาความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลำปาง เขต 1 ได้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

จากการสัมภาษณ์ผู้มีความรู้ความสามารถด้านการพัฒนาความเป็นผู้นำทางวิชาการ หรือผู้ที่มีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำทางวิชาการ จำนวน 5 คน พบว่า เป็นเพศชาย 4 คน เป็นเพศหญิง 1 คน มีอายุเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 60 ปี มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาโท และมีประสบการณ์ในการทำงานเฉลี่ยไม่น้อยกว่า 29 ปี ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน และดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 1 คน

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์ผู้วิจัยสามารถสรุปความสำคัญและความจำเป็นของความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา ได้ดังนี้

งานวิชาการถือว่าเป็นงานหลัก และมีความสำคัญที่สุดของสถานศึกษาที่จะส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพ เนื่องจากงานวิชาการจะเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพทางการศึกษาและมาตรฐานของสถานศึกษาซึ่งมีลักษณะคล้ายส่วนที่เป็นร่างกายของคน และเป็นงานที่เป็นหัวใจของสถานศึกษา โดยมีหลักสูตรเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดของงานวิชาการที่ใช้กำกับการจัดระบบการทำงาน และใช้กำกับกระบวนการดำเนินงานในส่วนต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้ตอบสนอง และสนับสนุนการทำงานวิชาการ คือ ผลผลิตที่มีคุณภาพให้ได้คนดี ที่เป็นคนสมบูรณ์ งานวิชาการจึงเป็นงานที่เป็นศูนย์กลางครอบคลุมทั้งระบบ ดังนั้น สถานศึกษาใดที่งานวิชาการก้าวหน้าโรงเรียนนั้นมักจะมีชื่อเสียงเป็นที่นิยม และเป็นที่ยอมรับ ส่วนโรงเรียนใดงานวิชาการล้าหลัง อ่อนด้อย โรงเรียนนั้นจะไม่เป็นที่นิยมขาดศรัทธา และไม่เป็นที่ยอมรับการเป็นผู้นำจะต้องมีความรู้ (knowledge) หมายถึง องค์ความรู้ในการเป็นผู้นำ ความรู้ในงานทำและสามารถทำงานร่วมกันเป็นทีม มีแนวคิด (concept) มุมมองในการบริหารที่ถูกต้องฝึกฝนความเป็นผู้นำ (leadership) สามัญวิสัยของผู้นำที่จำเป็นจะต้องมี คือ การสร้างภาพพจน์ที่ดีและถูกต้อง ทำงานอย่างทุ่มเทและจริงจัง ควบคุมอารมณ์ได้ ให้ความสำคัญในการสื่อความหมายทั้งภาษาพูด ภาษาเขียนได้อย่างชัดเจน คาดการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้น หาแนวทางขจัดปัญหา และเป็นกัลยาณมิตรกับทุกคน ด้วยเหตุนี้ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะเป็นผู้นำในสถานศึกษาจะต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้นำในการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะผู้นำทางวิชาการจะต้องให้ ความสำคัญต่อการส่งเสริมวิชาการ ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นอย่างดี เพื่อเป็นผู้นำสร้างพลังความร่วมมือกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษา อาทิครูวิชาการ ครูผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์ผู้วิจัยสามารถสรุปแนวทางการพัฒนาความเป็นผู้นำทางวิชาการ เพื่อให้สถานศึกษาประสบผลสำเร็จในแต่ละด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการนิเทศ

ผู้บริหารจะต้องแสดงบทบาทในฐานะผู้นิเทศ (Supervisor) โดยให้ความสำคัญต่อภารกิจการนิเทศในระดับต้น ๆ สำหรับผู้บริหารโรงเรียน เนื่องจากการนิเทศมีความสัมพันธ์กับการบริหารการศึกษา โดยเป็นรูปแบบของการบริหารการศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วมของบุคคลเป็นลักษณะของการบริหารตามรูปแบบประชาธิปไตย เช่น การเคารพซึ่งกันและกัน การประชุมปรึกษาหารือกัน การให้ความร่วมมือและประสานงานกัน ตลอดจนการร่วมมือแก้ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับยุค 4.0

ผู้บริหารโรงเรียนควรมีบทบาทและหน้าที่ในการดำเนินการนิเทศการสอน โดยทำหน้าที่บริหารโครงการและเป็นผู้นำของคณะผู้นิเทศภายในโรงเรียน ผู้บริหารควรดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนดังนี้

- 2.1.1. ต้องเป็นผู้นิเทศภายในโรงเรียน
- 2.1.2. ส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างแท้จริง
- 2.1.3. ร่วมประชุมวางแผนการนิเทศกับผู้นิเทศและครูในฐานะประธานคณะกรรมการ
- 2.1.4. พิจารณาอนุมัติโครงการนิเทศภายในโรงเรียนที่สอดคล้องกับนโยบายและแผนงานของโรงเรียน
- 2.1.5. เป็นผู้ประสานงานระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ
- 2.1.6. ให้การสนับสนุน ทั้งด้านอุปกรณ์ งบประมาณ ขวัญ และกำลังใจในการดำเนินโครงการ
- 2.1.7. ให้คำปรึกษาแนะนำ และเป็นวิทยากรที่ดีแก่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ
- 2.1.8. ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการนิเทศ
- 2.1.9. ช่วยเหลือและส่งเสริมให้ครูมีความรู้และมีพัฒนาการทางวิชาชีพ
- 2.1.10. ใช้เทคนิคการบริหารมาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการนิเทศภายในโรงเรียน
- 2.1.11. กำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน ด้านการพัฒนาการเรียนการสอน

2.2 ด้านการพัฒนาการเรียนการสอน

กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นหัวใจหลักในการสอน ครูผู้สอนต้องมีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร วิธีการสอนที่หลากหลาย ดังนั้น ผู้บริหารควรแสดงบทบาทเป็นผู้สนับสนุนให้ครูได้รับความรู้ อบรม ศึกษาดูงานแก่บุคลากรอย่างต่อเนื่อง พัฒนาสมรรถนะทางด้านการเรียนการสอน ให้มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ควรส่งเสริมความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศแก่ครูผู้สอน ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการผลิต และพัฒนาสื่อเทคโนโลยีประกอบการเรียนการสอน สนับสนุนให้มีการใช้สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย ส่งเสริมการจัดทำแบบเรียน e-Learning ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับการผลิตสื่อการเรียนการสอน และการเผยแพร่สื่อนวัตกรรมการเรียนการสอน เน้นการจัดกิจกรรมทางวิชาการเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพ เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคการศึกษา 4.0

2.3 ด้านการพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทุกประเภท เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามความมุ่งหมายและจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ และเป็นการวางแผนการประเมินผลให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงในตัวผู้เรียนว่าได้บรรลุตามความมุ่งหมายและจุดประสงค์จริงหรือไม่ เพื่อผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบจะได้รู้และคิดเพื่อแก้ไขปรับปรุงต่อไป ดังนั้นหลักสูตรที่ดีและเหมาะสมจะต้องมีการพัฒนาอยู่เสมอเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของกาลเวลา สภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการปกครองของประเทศ ตลอดจนความก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยีต่าง ๆ เพราะหลักสูตร คือ แนวทางในการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุจุดมุ่งหมายทางการศึกษาตามมาตรฐานสากล มาตรฐานหลักสูตรแกนกลาง และความต้องการชุมชนท้องถิ่น ดังนั้น การจัดทำหรือพัฒนาหลักสูตรนั้นผู้บริหารมีสิ่งที่จะต้องปฏิบัติและพิจารณาที่สำคัญให้เหมาะสมทันสมัย และเหมาะสมกับการเรียนรู้ของผู้เรียนในยุคการศึกษา 4.0 นี้ คือ

- 2.3.1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน
- 2.3.2 การร่างหลักสูตร
- 2.3.3 การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร
- 2.3.4 การทดลองใช้หลักสูตร
- 2.3.5 การประเมินหลักสูตร
- 2.3.6 การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

2.4 ด้านการบริหารจัดการ

ผู้บริหารควรมีบทบาทในการบริหารจัดการสถานศึกษา กล่าวคือ มีความเป็นผู้นำมุ่งบริหารจัดการโดยการกระจายอำนาจให้มากที่สุด เพื่อให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารในด้านต่าง ๆ เช่น งานด้านวิชาการควรเป็นผู้นำในการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดและประเมินผล รวมทั้งปัจจัยเกื้อหนุน การพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ งานด้านการบริหารงานงบประมาณมีการบริหารจัดการให้มีความคล่องตัว โปร่งใส และตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้งจัดหารายได้จากการบริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน งานด้านการบริหารงาน

บุคคล ควรมีการบริหารโดยยึดหลักธรรมาภิบาลช่วยส่งเสริมตัวบุคคล ในการทำงาน การจัดหน่วยงาน การบริหารงานได้เหมาะกับบุคคล เพื่อให้บุคคลปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจ ส่งเสริมข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ได้รับการพัฒนา มีความรู้ ความสามารถ สร้างขวัญกำลังใจได้รับการยกย่อง เชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ งานด้านการบริหารงานทั่วไป ควรมีบทบาทหลักในการประสานส่งเสริมสนับสนุนและการอำนวยความสะดวก ต่าง ๆ ในการให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบ มุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ส่งเสริมในการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตาม หลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.5 ด้านการวางแผนกลยุทธ์

แผนกลยุทธ์เป็นทิศทาง กระบวนการหรือขั้นตอนการดำเนินงานที่กำหนดขึ้น เพื่อให้องค์กรสามารถดำเนินกิจการตามภารกิจหลักและความคาดหวังได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องทั้งภายในและภายนอกองค์กร การวางแผนกลยุทธ์ในยุคการศึกษา 4.0 ผู้บริหารควรต้องดำเนินการดังนี้

2.5.1 มีการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และทิศทางในการดำเนินงานขององค์กรในอนาคตให้ชัดเจนและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นรอบด้าน

2.5.2 ส่งเสริมการดำเนินงานของทุกส่วนภายในองค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมุ่งสู่เป้าหมายเดียวกัน

2.5.3 ส่งเสริมให้ผู้เกี่ยวข้องทุกระดับมีส่วนร่วมในการริเริ่มสร้างสรรค์ และพัฒนา องค์กรให้มีความก้าวหน้า มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.5.4 มีการคาดคะเนปัญหาที่คาดว่าจะเกิดขึ้น เสาะหาเทคนิควิธีการเปลี่ยนแปลง ปัญหาให้เป็นโอกาส เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่นและบรรลุผลสำเร็จตรงตาม เป้าหมาย

2.5.5 มีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนตรงกัน สามารถตัดสินใจได้อย่างรอบคอบและลดความเสี่ยงในการดำเนินงาน

โดยโรงเรียนต้องกำหนดการทำแผนกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับ 6 ขั้นตอนคือ

1. ขั้นเตรียมการก่อนการวางแผน (pre-planning) เป็นการกำหนดวิธีการวางแผน การกำหนดโครงสร้างการจัดแผนการจัดเตรียมข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง และการแต่งตั้ง มอบหมายผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ

2. ขั้นการวางแผน (planning) ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย คือ การวินิจฉัยสภาพการดำเนินงาน การกำหนดนโยบาย การกำหนดวงเงินค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้ในอนาคต การจัดลำดับความสำคัญและการกำหนดเป้าหมายและการทดสอบความเป็นไปได้
3. ขั้นการจัดทำแผน (plan formulation) เป็นการเสนอกระบวนการตัดสินใจต่อผู้บริหารและ เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการ
4. ขั้นการจัดทำรายละเอียดของแผน (plan elaboration) โดยมีกิจกรรมสำคัญ คือ การจัดทำแผนงาน และการจัดทำโครงการอย่างละเอียดสามารถนำไปปฏิบัติได้
5. ขั้นการนำแผนไปปฏิบัติ (plan implementation) เป็นการกระทำ หรือการนำสิ่งที่ได้ วางแผนไว้ไปดำเนินการให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมาย
6. ขั้นประเมินผล การปรับแผนและการจัดทำแผนใหม่ (evaluation revision and replanning) เป็นการตรวจสอบผลที่เกิดขึ้นว่าตรงกับวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้เพียงใด ซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่จะนำไปใช้ในการตัดสินใจวางแผนและจัดทำ แผนในรอบถัดไปให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.6 ด้านการสร้างบรรยากาศทางวิชาการ

ผู้บริหารควรมีบทบาทในการสร้างบรรยากาศทางวิชาการออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรกคือ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ อันประกอบด้วย การจัดอาคารสถานที่ต่าง ๆ ในโรงเรียน เช่น ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด สนามกีฬา เป็นต้น นอกจากนี้แล้วยังรวมถึงองค์ประกอบทางกายภาพที่เกี่ยวกับการจัดห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในยุคการศึกษา 4.0 ได้แก่ การจัดวางสิ่งของต่าง ๆ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ตู้เก็บ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนต่าง ๆ ที่ทันสมัย การจัดบริเวณ หรือสถานที่ต่าง ๆ ให้มีความเป็นระเบียบ เรียบร้อย และสะดวกต่อการใช้ประโยชน์ และองค์ประกอบทางกายภาพที่มีผลต่ออารมณ์ ความรู้สึก ได้แก่ แสง เสียง อุณหภูมิ การถ่ายเทของอากาศในห้อง เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพของผู้เรียน สิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ดีควรทำให้ผู้เรียนมีความรู้สึกอิสระ ผ่อนคลาย มีความสุขในการทำงานและกระตุ้นประสาทรับรู้ของผู้เรียน ส่งเสริมให้ครูจัดสิ่งแวดล้อมในห้องเรียนให้มีความพร้อมและเหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ลักษณะที่สอง คือ สิ่งแวดล้อมทางจิตวิทยา ผู้บริหารควรเป็นผู้ริเริ่มในการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เป็นผู้ประสานให้เกิดความรัก ความผูกพัน และภูมิใจในสถานศึกษาของตน ควรมีการกำหนดเป้าหมายและมาตรฐานวิชาการมีกิจกรรมทางวิชาการ และกิจกรรมการเรียนรู้ สร้างแรงกระตุ้นให้ทำงานอย่างมีความสุข สร้างขวัญกำลังใจให้กับคณะครูและผู้เรียน ซึ่งจะเป็นการเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ

2.7 ด้านการพัฒนาสื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยี

สื่อและเทคโนโลยีถือว่ามีสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนในยุคการศึกษา 4.0 ผู้บริหารจึงควรมีบทบาทในการส่งเสริม สนับสนุนให้ครู และบุคลากรมีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีต่าง ๆ ควรสนับสนุนให้มีการสร้าง พัฒนา และจัดหาสื่อ อุปกรณ์และเทคโนโลยีที่มีความหลากหลาย เหมาะสม และทันสมัย ติดตั้งระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง และจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์ให้เพียงพอต่อการใช้งานทั้งในด้านการบริหารและการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้ควรมีการประเมินผลการใช้สื่อและนำผลที่ได้มาพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการจัดเก็บ ทำทะเบียนสื่อและซ่อมแซมบำรุงรักษา ให้สามารถใช้งานได้สม่ำเสมอ

2.8 ด้านการวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลเป็นกระบวนการในการวัดความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียน รวมถึงผลของการจัดการเรียนการสอนของครู ดังนั้นเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนมีความก้าวหน้าในการเรียน ผู้บริหารจึงควรมีบทบาทในการสร้างความตระหนักให้ครูเห็นถึงความสำคัญและคุณค่าของการวัดและประเมินผล กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลที่ชัดเจนและสอดคล้องกับหลักสูตร สนับสนุนให้ครูได้รับความรู้เกี่ยวกับกับแนวทางและวิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย อำนวยความสะดวกโดยการจัดหาวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นในการวัดและประเมินผลที่สะดวก รวดเร็ว และทันสมัย นำเทคโนโลยี เช่น โปรแกรมการวัดและประเมินผลมาใช้ในการจัดเก็บข้อมูลการวัดและประเมินผลอย่างเป็นระบบและเป็นปัจจุบัน มีการกำกับ ติดตาม วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นรายบุคคล รายวิชาและกลุ่มสาระการเรียนรู้ และสนับสนุนการสอนซ่อมเสริมสำหรับผู้เรียนที่มีปัญหาด้านการเรียน

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัย เรื่อง การศึกษาความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 และเพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยขั้นตอนที่ 1 การศึกษาระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนของสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 จำนวนทั้งสิ้น 124 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้ คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนของสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 จำนวน 97 คน ขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยใช้ตารางคำนวณของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ส่วนขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางพัฒนาความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหาร กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้มีความรู้ ความสามารถด้านการพัฒนาความเป็นผู้นำทางวิชาการ หรือผู้ที่มีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำทางวิชาการ จำนวน 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคำนวณสำเร็จรูป การแจกแจงค่าความถี่ (f) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แบบสอบถามแบบปลายเปิดวิเคราะห์โดยการสรุปเนื้อหา และใช้ความถี่ของคำตอบที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกันจากมากไปหาน้อย และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์โดยการสรุปวิเคราะห์เนื้อหา ภาษาและความถูกต้อง (Content Analystis)

ผู้วิจัยได้นำเสนอโดยเรียงลำดับหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่อง การศึกษาความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 มีผลการวิจัยสรุปได้ตามวัตถุประสงค์การวิจัย 2 ข้อ ดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย ข้อที่ 1 ผลการศึกษาระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1

ผลการศึกษาระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 โดยภาพรวม พบว่า มีระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ รองลงมา คือ ด้านการวางแผนกลยุทธ์ ด้านการพัฒนาการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการบริหารจัดการ ด้านการวัดประเมินผล ด้านการพัฒนาสื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยี ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการนิเทศ

โดยผลการศึกษาระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ในแต่ละด้านสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ด้านการนิเทศ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีการพัฒนากระบวนการนิเทศให้เกิดคุณภาพ โดยอาศัยหลักการนิเทศแบบกัลยาณมิตร รองลงมา คือ ผู้บริหารมีการแนะนำและร่วมช่วยเหลือครูในการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการสอนของครู โดยอาศัยหลักการนิเทศแบบกัลยาณมิตร ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ทันสมัยเข้ามาใช้ในการนิเทศให้เหมาะสมกับยุคการศึกษา 4.0

2. ด้านการพัฒนาการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีที่หลากหลาย รองลงมา คือ ผู้บริหารมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูจัดการสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียน เพื่อปรับปรุงและพัฒนาผลการเรียนของนักเรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารจัดให้มี

การทำคู่มือครูด้านวิชาการ และจัดทำคู่มือนักเรียนก่อนเปิดภาคเรียนเพื่อเป็นข้อมูลในการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียน

3. ด้านการพัฒนาหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีการพัฒนาหลักสูตรที่มีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน รองลงมา คือ ผู้บริหารมีการบริหารจัดการ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มียุทธศาสตร์ที่ครบถ้วนตามหลักการพัฒนาหลักสูตร ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีการใช้หลักการกระจายอำนาจในการพัฒนาหลักสูตรโดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

4. ด้านการบริหารจัดการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีการจัดองค์การได้สอดคล้อง และมีความเหมาะสมกับสายงานที่ปฏิบัติ รองลงมา คือ ผู้บริหารมีการจัดการทรัพยากรของสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์ คุ่มค่า และบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีความสามารถในการตัดสินใจ เพื่อการเปลี่ยนแปลงสถานศึกษาให้เหมาะสมกับยุค 4.0

5. ด้านการวางแผนกลยุทธ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์เพื่อการพัฒนาไว้อย่างชัดเจน รองลงมา คือ ผู้บริหารมีการกำหนดเป้าหมาย หรือทิศทางของสถานศึกษาในอนาคตตามบริบทที่เป็นจริงของสถานศึกษา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีการวางแผนกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาได้อย่างเป็นระบบ และมีขั้นตอน

6. ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันก่อให้เกิดความรัก ความผูกพัน และภูมิใจในสถานศึกษาของตน รองลงมา คือ ผู้บริหารมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับงานวิชาการ เพื่อสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีการกำหนดเป้าหมาย และมาตรฐานวิชาการเพื่อให้บุคลากรมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน

7. ด้านการพัฒนาสื่อ อุปกรณ์และเทคโนโลยี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

คือ ผู้บริหารมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครู ผู้เรียน และบุคลากรในสถานศึกษามีการผลิตและพัฒนาสื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการเรียนการสอน และผู้บริหารมีการสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูใช้สื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ รองลงมา คือ ผู้บริหารมีการจัดหาสื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีที่มีความหลากหลาย เหมาะสม ทันสมัย และเพียงพอเพื่อให้ครู นักเรียนได้เลือกใช้ในการปฏิบัติงาน และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างได้ผล ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีการประเมินคุณภาพ สื่อเพื่อให้ได้สื่อที่มีคุณภาพและส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้อย่างคุ้มค่าในยุคการศึกษา

8. ด้านการวัดและประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีการส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีความรู้ทางการวัดและประเมินผล รองลงมา คือ ผู้บริหารมีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลอย่างชัดเจน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการวัดและประเมินผล

วัตถุประสงค์การวิจัย ข้อที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางพัฒนาความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1

โดยผลการศึกษาแนวทางพัฒนาความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ในแต่ละด้านเพื่อให้สถานศึกษาประสบผลสำเร็จ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ด้านการนิเทศ ผู้บริหารจะต้องแสดงบทบาทในฐานะผู้นิเทศ (Supervisor) ให้มีความสำคัญต่อภารกิจงานนิเทศในระดับต้น ๆ เนื่องจากการนิเทศมีความสัมพันธ์กับการบริหารการศึกษา โดยเป็นรูปแบบของการบริหารการศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วมของบุคคลเป็นลักษณะของการบริหารตามรูปแบบประชาธิปไตย เช่น การเคารพซึ่งกันและกัน การประชุมปรึกษาหารือกัน การให้ความร่วมมือและประสานงานกัน ตลอดจนการร่วมมือแก้ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับยุค 4.0 ผู้บริหารควรมีบทบาทและหน้าที่ในการดำเนินการนิเทศการสอน โดยทำหน้าที่บริหารโครงการและเป็นผู้นำของคณะผู้นิเทศภายใน ผู้บริหารควรดำเนินการนิเทศภายใน คือ ต้องเป็นผู้นิเทศภายในสถานศึกษา ต้องส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างแท้จริง ร่วมประชุมวางแผนการนิเทศกับผู้นิเทศและครูในฐานะประธานคณะกรรมการ พิจารณาอนุมัติโครงการนิเทศภายในสถานศึกษาที่สอดคล้องกับนโยบายและแผนงานของสถานศึกษา เป็นผู้ประสานงานระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการ

นิเทศ ให้การสนับสนุน ทั้งด้านอุปกรณ์ งบประมาณ ขวัญ และกำลังใจในการดำเนินโครงการ ให้คำปรึกษาแนะนำและเป็นวิทยากรที่ดีแก่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการนิเทศ ช่วยเหลือและส่งเสริมให้ครูมีความรู้และมีพัฒนาการทางวิชาชีพ ใช้เทคนิคการบริหารเข้ามาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา กำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการนิเทศภายในสถานศึกษาด้านการพัฒนาการเรียนการสอน

2. ด้านการพัฒนาการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นหัวใจหลักในการสอน ครูผู้สอนต้องมีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร วิธีการสอนที่หลากหลาย ดังนั้น ผู้บริหารควรแสดงบทบาทเป็นผู้สนับสนุนให้ครูได้รับความรู้ อบรม ศึกษาดูงานแก่บุคลากรอย่างต่อเนื่อง พัฒนาสมรรถนะทางด้านการเรียนการสอน ให้มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ควรส่งเสริมความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศแก่ครูผู้สอน ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการผลิต และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยีประกอบการเรียนการสอน สนับสนุนให้มีการใช้สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย ส่งเสริมการจัดทำแบบเรียน e-Learning ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับการผลิตสื่อการเรียนการสอน และการเผยแพร่สื่อนวัตกรรมการเรียนการสอน เน้นการจัดกิจกรรมทางวิชาการเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพ เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคการศึกษา 4.0

3. ด้านการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทุกประเภท เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามความมุ่งหมายและจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ และเป็นการวางแผนการประเมินผลให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงในตัวผู้เรียนว่าได้บรรลุตามความมุ่งหมายและจุดประสงค์จริงหรือไม่ เพื่อผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบจะได้รู้และคิดเพื่อแก้ไขปรับปรุงต่อไป ดังนั้นหลักสูตรที่ดีและเหมาะสมจะต้องมีการพัฒนาอยู่เสมอเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของกาลเวลา สภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการปกครองของประเทศตลอดจนความก้าวหน้าทางด้านวิทยาการและเทคโนโลยีต่าง ๆ เพราะหลักสูตร คือ แนวทางในการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุจุดมุ่งหมายทางการศึกษาตามมาตรฐานสากล มาตรฐานหลักสูตรแกนกลาง และความต้องการชุมชนท้องถิ่น ดังนั้น การจัดทำหรือพัฒนาหลักสูตรนั้นผู้บริหารมีสิ่งที่จะต้องปฏิบัติและพิจารณาที่สำคัญให้เหมาะสม ทันสมัย และเหมาะสมกับการเรียนรู้ของผู้เรียนในยุคการศึกษา 4.0 นี้ คือ การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การร่างหลักสูตร การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร การทดลองใช้หลักสูตร การประเมินหลักสูตร และการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

4. ด้านการบริหารจัดการ ผู้บริหารควรมีบทบาทในการบริหารจัดการสถานศึกษา กล่าวคือ ความเป็นผู้นำมุ่งบริหารจัดการโดยการกระจายอำนาจให้มากที่สุด เพื่อให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารในด้านต่าง ๆ เช่น งานด้านวิชาการควรเป็นผู้นำในการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดและประเมินผล รวมทั้งปัจจัยเกื้อหนุน การพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ งานด้านการบริหารงานงบประมาณมีการบริหารจัดการให้มีความคล่องตัว โปร่งใส และตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณมุ่งเน้นผลงานให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้งจัดหารายได้จากการบริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน งานด้านการบริหารงานบุคคลควรมีการบริหารโดยยึดหลักธรรมมาภิบาลช่วยส่งเสริมตัวบุคคล ในการทำงาน การจัดหน่วยงาน การบริหารงานได้เหมาะกับบุคคล เพื่อให้บุคคลปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจ ส่งเสริมข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ได้รับการพัฒนาความรู้ ความสามารถ สร้างขวัญกำลังใจได้รับการยกย่อง เชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ งานด้านการบริหารงานทั่วไป ควรมีบทบาทหลักในการประสานส่งเสริมสนับสนุนและการอำนวยความสะดวก ความสะดวกต่าง ๆ ในการให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบ มุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ส่งเสริมในการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

5. ด้านการวางแผนกลยุทธ์ แผนกลยุทธ์เป็นทิศทาง กระบวนการหรือขั้นตอนการดำเนินงานที่กำหนดขึ้นเพื่อให้องค์กรสามารถดำเนินกิจการตามภารกิจหลักและความพึงพอใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องทั้งภายในและภายนอกองค์กร การวางแผนกลยุทธ์ในยุคการศึกษา 4.0 ผู้บริหารควรต้องดำเนินการดังนี้มี การกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และทิศทางในการดำเนินงานขององค์กรในอนาคตให้ชัดเจนและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นรอบด้าน ส่งเสริมการดำเนินงานของทุกส่วนภายในองค์กรเป็นไปอย่างมีเอกภาพ และมุ่งสู่เป้าหมายเดียวกัน ส่งเสริมให้ผู้เกี่ยวข้องทุกระดับมีส่วนร่วมในการริเริ่มสร้างสรรค์ และพัฒนาองค์การให้มีความก้าวหน้า มีประสิทธิผลและ

ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น มีการคาดคะเนปัญหาที่คาดว่าจะเกิดขึ้น และเสาะหาเทคนิควิธีการเปลี่ยนแปลงปัญหาให้เป็นโอกาส เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่นและบรรลุผลสำเร็จตรงตามเป้าหมาย มีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนตรงกัน สามารถตัดสินใจได้อย่างรอบคอบและลดความเสี่ยงในการดำเนินงาน โดยโรงเรียนต้องกำหนดการทำแผนกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับ 6 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนเตรียมการก่อนการวางแผน (pre-planning) เป็นการกำหนดวิธีการในการวางแผน การกำหนดโครงสร้างการจัดแผนการจัดเตรียมข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง และมีการแต่งตั้งมอบหมายให้ผู้ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบ ขั้นตอนการวางแผน (planning) ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย คือ มีการวินิจฉัยสภาพการดำเนินงาน การกำหนดนโยบาย การกำหนดวงเงินค่าใช้จ่ายในอนาคต การจัดลำดับความสำคัญ และการกำหนดเป้าหมายและการทดสอบความเป็นไปได้ ขั้นตอนการจัดทำแผน (plan formulation) เป็นการเสนอกระบวนการตัดสินใจต่อผู้บริหาร และเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการ ขั้นตอนการจัดทำรายละเอียดของแผน (plan elaboration) ประกอบด้วยกิจกรรมที่สำคัญ คือ มีการจัดทำแผนงาน และมีการจัดทำโครงการอย่างละเอียดสามารถนำไปปฏิบัติได้ ขั้นตอนการนำแผนไปปฏิบัติ (plan implementation) เป็นการกระทำ หรือการนำสิ่งที่ได้วางแผนไว้ไปดำเนินการ เพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมาย ขั้นตอนประเมินผล การปรับแผนและการจัดทำแผนใหม่ (evaluation revision and replanting) เป็นการตรวจสอบผลที่เกิดขึ้นว่าตรงกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้เพียงใด ซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่จะนำไปใช้ในการตัดสินใจวางแผนและจัดทำ แผนในรอบถัดไปให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

6. ด้านการสร้างบรรยากาศทางวิชาการ ผู้บริหารควรมีบทบาทที่ช่วยในการสร้างบรรยากาศทางวิชาการออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรกคือ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ซึ่งประกอบด้วย การจัดอาคารสถานที่ต่าง ๆ ในโรงเรียน เช่น ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด สนามกีฬา เป็นต้น นอกจากนี้แล้วยังรวมถึง องค์ประกอบทางกายภาพที่เกี่ยวกับการจัดห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในยุคการศึกษา 4.0 ได้แก่ การจัดวางสิ่งของต่าง ๆ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ตู้ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนต่าง ๆ ที่ทันสมัย การจัดบริเวณ หรือสถานที่ต่าง ๆ ให้มีความเป็นระเบียบ เรียบร้อย และสะดวกต่อการใช้ประโยชน์ และองค์ประกอบทางกายภาพที่มีผลต่ออารมณ์ ความรู้สึก ได้แก่ แสง เสียง อุณหภูมิ การถ่ายเทของอากาศในห้อง เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่จะส่งผลต่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพของผู้เรียน สิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ดีควรทำให้ผู้เรียนมีความรู้สึกอิสระ ผ่อนคลาย มีความสุขในการทำงานและกระตุ้นประสาทรับรู้ของผู้เรียน ส่งเสริมให้ครูจัดสิ่งแวดล้อมในห้องเรียนให้มีความพร้อมและเหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ลักษณะที่สอง คือ สิ่งแวดล้อม

ทางจิตวิทยา ผู้บริหารควรเป็นผู้ริเริ่มในการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เป็นผู้ประสานให้เกิดความรัก ความผูกพัน และความภูมิใจในสถานศึกษาของตน ควรมีการกำหนดเป้าหมายและมาตรฐานวิชาการมีกิจกรรมทางวิชาการ และกิจกรรมการเรียนรู้ สร้างแรงกระตุ้นให้ทำงานอย่างมีความสุข สร้างขวัญกำลังใจให้กับคณะครูและนักเรียน ซึ่งจะเป็นการเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ

7. ด้านการพัฒนาสื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยี สื่อและเทคโนโลยีถือว่ามีสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนในยุคการศึกษา 4.0 ผู้บริหารจึงควรมีบทบาทในการส่งเสริมสนับสนุนให้ครู และบุคลากรมีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีต่าง ๆ ควรสนับสนุนให้มีการสร้าง พัฒนา และจัดหาสื่อ อุปกรณ์และเทคโนโลยีที่มีความหลากหลายเหมาะสม และทันสมัย ติดตั้งระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์ให้เพียงพอต่อการใช้งานทั้งในด้านการบริหารและการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้ควรมีการประเมินผลการใช้สื่อและนำผลที่ได้มาพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการจัดเก็บ ทำทะเบียนสื่อและซ่อมแซมบำรุงรักษา ให้สามารถใช้งานได้อย่างสม่ำเสมอ

8. ด้านการวัดและประเมินผล การวัดและประเมินผลเป็นกระบวนการในการวัดความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียน รวมถึงผลของการจัดการเรียนการสอนของครู ดังนั้น เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนมีความก้าวหน้าในการเรียน ผู้บริหารจึงควรมีบทบาทในการสร้างความรู้ความตระหนักให้ครูเห็นถึงความสำคัญและคุณค่าของการวัดและประเมินผล กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลที่ชัดเจนและสอดคล้องกับหลักสูตร สนับสนุนให้ครูได้รับความรู้เกี่ยวกับกับแนวทางและวิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย อำนวยความสะดวกโดยการจัดหาวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นในการวัดและประเมินผลที่สะดวก รวดเร็ว และทันสมัย นำเทคโนโลยี เช่น โปรแกรมการวัดและประเมินผลมาใช้ในการจัดเก็บข้อมูลการวัดและประเมินผลอย่างเป็นระบบและเป็นปัจจุบัน มีการกำกับ ติดตาม วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นรายบุคคล รายวิชาและกลุ่มสาระการเรียนรู้ และสนับสนุนการสอนซ่อมเสริมสำหรับผู้เรียนที่มีปัญหาด้านการเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย พบว่า การศึกษาความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 จำนวน 8 ด้าน มีประเด็นน่าสนใจที่จะนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย 2 ข้อ ดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย ข้อที่ 1 ผลการวิจัย พบว่า ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการ เพราะงานวิชาการถือเป็นงานหลักและเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารการศึกษา โดยจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา คือ การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ มีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรมตามมาตรฐานของสถานศึกษาและมาตรฐานชาติ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฟองจันทร์ ทองคำ (2558, หน้า 95) ได้ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มดอกคำใต้ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มดอกคำใต้ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่างานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารการศึกษา โดยจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา คือ การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานของสถานศึกษา การบริหารงานวิชาการที่ประกอบด้วย งานหลัก คือ งานหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นกระบวนการของการบริหารที่เกี่ยวข้องกับผลผลิต คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชื่อเสียง และความพึงพอใจของทุกฝ่าย เป็นการตอบสนองความสำเร็จของการจัดกิจกรรมทุกด้านที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ มีคุณธรรม และจริยธรรมและลักษณะอันพึงประสงค์ที่ดีและมีคุณภาพ สอดคล้องกับ จิรภา แดงขาว (2556, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามทัศนะของครูเครือข่ายเขาชนาน้ำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามทัศนะของครูเครือข่ายเขาชนาน้ำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับดีมาก และ นิฤมล ญาวิลาส (2559, หน้า 100-111) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาเขต 35 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ประเสริฐ เนียมแก้ว, นพรัตน์ ชัยเรือง, และ วีรวรรณ จงจิตร ศิริจิรกาล (2555, หน้า 183) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช ผลการวิจัย

พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ ศรารุท ทองอากาศ (2560, หน้า 53-54) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับ สิริญาพร มุกดา (2558, หน้า 129-130) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรีเขต 2 โดยรวมมีระดับปฏิบัติมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการที่ดี เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ และส่งผลกระทบต่อความดีใจของบุคลากร ทำให้มีกำลังใจและมีความสุขในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะเป็นการเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ และส่งผลกระทบต่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้กลุ่มเครือข่ายผาไท เป็นกลุ่มเครือข่ายที่ตั้งอยู่ห่างไกลจากตัวเมือง หรือเรียกได้ว่ายังเป็นสังคมชนบทอยู่ การดำรงชีวิตจึงค่อนข้างที่จะใกล้ชิดกันเหมือนดังพี่น้อง เป็นดังญาติเดียวกันทำให้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ก่อให้เกิดความรัก ความผูกพันกัน ส่งผลให้ทุกคนมีกำลังใจในการทำงานและทำงานอย่างมีความสุข ส่งผลให้การสร้างบรรยากาศทางวิชาการเป็นไปได้โดยง่าย เป็นผลให้การบริหารงานวิชาการและการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ เนตรนภิส เลิศเดชานนท์ (2554, หน้า 148-150) ได้ศึกษาเรื่องขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน ของบุคลากร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 2 พบว่า บุคลากรที่ปฏิบัติงานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 2 มีระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านโอกาสที่จะทำให้ประสบความสำเร็จ ด้านความสัมพันธ์ในระดับเดียวกัน ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ด้านความรับผิดชอบ ด้านโอกาสสำหรับการได้รับการยอมรับ ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ด้านการดูแลเอาใจใส่ และการบังคับบัญชา ด้านสภาพเงื่อนไขในการทำงาน ด้านตัวงาน ด้านนโยบายขององค์กร และบริหารงาน บุคลากรมีระดับขวัญกำลังใจ ในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความก้าวหน้า ด้านการเติบโตและด้านเงินเดือน บุคลากรมีระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกับงานวิจัยของ อนุชา คำแดง (2560, หน้า 6-7) ได้ศึกษา ความพึงพอใจของครูที่มีต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานโรงเรียนสิริรัตนารุท สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 พบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ใน

ระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก การที่จะทำให้บุคลากรในหน่วยงานปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพนั้น จะต้องมีแรงจูงใจหรือ ชวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานที่ตอบสนองความต้องการของ บุคลากรที่เกี่ยวเนื่องในการปฏิบัติงาน ชวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานถือได้ว่าเป็นองค์ ประกอบที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งในการบริหารงานบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานราชการ ทางการศึกษาที่มีจำนวนมาก จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างเจตคติที่ดีต่อการทำงาน ซึ่งเป็น แรงจูงใจให้บุคคลทำงานด้วยความกระตือรือร้น และด้วยความสมัครใจหรือมีชวัญ กำลังใจใน การทำงาน ทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมายและเกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ในที่สุดจึงเป็นที่ ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าชวัญและกำลังใจของบุคคลเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะทำให้การ บริหารมีประสิทธิภาพและเสริมสร้างให้แก่ผู้ปฏิบัติงานได้มีชวัญและกำลังใจที่ดีสิ่งเหล่านี้ล้วน เป็นสิ่งที่ พึงปรารถนาของทุกองค์การเพราะช่วยก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานหลาย ประการ

ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการนิเทศ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อ พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มี ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีการพัฒนากระบวนการนิเทศให้เกิดคุณภาพ โดยอาศัยหลักการ นิเทศแบบกัลยาณมิตร รองลงมา คือ ผู้บริหารมีการแนะนำและร่วมช่วยเหลือครูในการเรียน การสอนอย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการสอนของครู โดยอาศัยหลักการนิเทศ แบบกัลยาณมิตร ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ทันสมัยเข้ามาใช้ในการนิเทศให้เหมาะสมกับยุคการศึกษา 4.0 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 1 เกือบทุกแห่งเป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก จึงเป็นผลทำให้การนิเทศมีข้อจำกัดหลายประการ อาทิ ด้านงบประมาณ ด้านความสะดวกของสัญญาณต่าง ๆ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการใช้สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ บุคลากรมีภาระงานมาก การพัฒนาหลักสูตรหลายครั้ง ความไม่แน่นอนของหลักเกณฑ์การวัดประเมินผล การจัดทำเอกสารการนิเทศและการจัดทำ รายงานการนิเทศ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพรรณทิพย์ เกษเจริญคุณ (2559, หน้า 89-90) ได้ศึกษาปัญหาการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนของโรงเรียนกลุ่มบางละมุง 3 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 3 พบว่า ปัญหาการนิเทศงานวิชาการ ภายในของโรงเรียนกลุ่มบางละมุง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 3 โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการนิเทศงานวิชาการภายใน โรงเรียนมีปัญหาที่หลากหลายมิติในการดำเนินการ ครูมีหลายหน้าที่ในการทำงานอาจจะมีบาง ขั้นตอนหรือบางประเด็นที่ไม่ต้องมีการร่วมกันแก้ไขปัญหา ได้แก่ การนิเทศด้านการจัดการ

เรียนการสอนโดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ามีการปรับหลักสูตรหลายครั้ง ทำให้การวางแผนต้องมีการปรับตามหลักสูตรแกนกลาง ส่งผลต่อการประยุกต์ให้มีความสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น การออกแบบอาจไม่สามารถนำรูปแบบความรู้ทั้ง 2 แบบ มาใช้ร่วมกันอาจเกิดอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนและการจัดการเรียนการสอนเป็นเรื่องเฉพาะบุคคลที่ครูแต่ละคนมีวิธีการตามแบบฉบับของตนเองการนิเทศภายในโรงเรียนจะพบปัญหาที่แตกต่างกันไป รวมถึงผู้บริหารขาดการจัดการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนเพื่อติดตาม ปรับปรุง แก้ไข ให้คำแนะนำการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ปัญหาการนิเทศงานวิชาการ ด้านการสร้างและการใช้สื่อการเรียนการสอนโดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูได้รับการส่งเสริมให้เข้าอบรมการสร้างและการใช้สื่อไม่พอเพียง ทำให้ครูขาดทักษะในการสร้างสื่อขึ้นเองและสื่อการสอนในแต่ละรายวิชามีน้อย รวมทั้งไม่มีการประเมินผลการใช้สื่อเพื่อจะได้นำผลการประเมินมาพัฒนาสื่อที่มีอยู่ ผู้บริหารขาดการส่งเสริมการสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรในรูปแบบที่หลากหลายและพัฒนาตนเองในลักษณะเครือข่าย การใช้สื่อ ICT ปัญหาการนิเทศงานวิชาการด้านการการวัดผลและประเมินผลโดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดและประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลายเพื่อให้ครูได้เข้าใจการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอนอย่างถูกต้อง ตลอดจนสามารถประเมินผลการทำงานของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ชาญณรงค์ ศิริอำพันธ์กุล (2556, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 พบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาและความต้องการโรงเรียนมีปัญหาในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา และการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนางานนิเทศด้านการวางแผน โรงเรียนมีปัญหาในเรื่องความไม่ชัดเจนของเรื่องเครื่องมือ และสื่อยังไม่หลากหลาย การไม่ปฏิบัติตามปฏิทินที่กำหนดไว้ และการยอมรับซึ่งกันและกันระหว่างผู้ให้การนิเทศ และผู้รับการนิเทศด้านการประเมินผล มีปัญหาเรื่องการผลิตผลงานรายงานผลการนิเทศที่ไม่ครบกระบวนการการสรุปรายงานผลการประเมินตนเอง

วัตถุประสงค์การวิจัย ข้อที่ 2 ผลการวิจัย พบว่า เมื่อพิจารณาจากผลการสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายผไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาลำปาง เขต 1 ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่าการศึกษายุค 4.0 ผู้บริหารควรให้ความสำคัญในด้านการพัฒนาสื่อ อุปกรณ์และเทคโนโลยี เพราะสื่อและเทคโนโลยีถือว่ามีสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนในยุคการศึกษา 4.0 และจะส่งเสริมให้การบริหารสถานศึกษาผู้บริหารประสบผลสำเร็จ ผู้บริหารจึง

ควรมีบทบาทในการส่งเสริม สนับสนุนให้ครู และบุคลากรมีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีต่าง ๆ ควรสนับสนุนให้มีการสร้าง พัฒนา และจัดหาสื่อ อุปกรณ์และเทคโนโลยีที่มีความหลากหลาย เหมาะสม และทันสมัย ติดตั้งระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์ให้เพียงพอต่อการใช้งานทั้งในด้านการบริหารและการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้ควรมีการประเมินผลการใช้สื่อและนำผลที่ได้มาพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการจัดเก็บทำทะเบียนสื่อและซ่อมแซมบำรุงรักษา ให้สามารถใช้งานได้สม่ำเสมอ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าจากผลการวิจัยการจะเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษานั้น ควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาสื่อ อุปกรณ์และเทคโนโลยีที่ทันสมัยจึงจะส่งผลให้การบริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษา 4.0 มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับข้อเสนอแนะความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ที่มีประเด็นในการอภิปรายผลที่น่าสนใจ คือ ด้านการพัฒนาสื่อ อุปกรณ์และเทคโนโลยี ซึ่งมีผู้เสนอแนะมากที่สุด คือ ควรจัดหาสื่อและเทคโนโลยีต่าง ๆ ให้เพียงพอต่อความต้องการของครูและนักเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ได้เล็งเห็นความสำคัญของการใช้สื่อ อุปกรณ์และเทคโนโลยีในการบริหารจัดการและการจัดการศึกษา เพราะในโลกยุคปัจจุบันนวัตกรรมและเทคโนโลยีต่าง ๆ ได้เข้ามาบทบาทอย่างมากในการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นกตล เลือดนักรบ, ภาณี เล็งศรี, และพิศิษฐ์ พลชนะ (2560, หน้า 79) ได้ศึกษา ICT: เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง พบว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในศตวรรษที่ 21 ผู้สอนหรือผู้จัดประสบการณ์เรียนรู้ให้กับผู้เรียนจะต้องให้ความสำคัญต่อบุคลิกภาพ พฤติกรรม และประสบการณ์เดิมที่จะนำไปสู่ประสบการณ์ใหม่ ๆ ที่จะเกิดขึ้น การเปลี่ยนแปลงบทบาทของตนเองจากการสอน เป็นผู้ออกแบบกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนคอย ช่วยเหลือให้คำแนะนำต่อผู้เรียนด้วยเทคโนโลยีและสารสนเทศ ผู้สอนจำเป็นต้องเรียนรู้ควบคู่ไปกับผู้เรียน รวมทั้งการย้อนแย้งประสบการณ์เดิมของผู้เรียนที่จะนำไปสู่ประสบการณ์ใหม่ ด้วยข้อมูลและหลักฐานเชิงประจักษ์จากเทคโนโลยี และสารสนเทศ ดังนั้นผู้จัดการเรียนการสอนและผู้เรียนต้องปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในศตวรรษที่ 21 อีกทั้งยังอาจรวมถึงสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 เป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก ทรัพยากรด้านต่าง ๆ อาทิ ด้านบุคลากร ด้านสมรรถนะของสถานศึกษา ด้านความเป็นผู้นำของผู้ดำเนินการสถานศึกษาไม่มีความพร้อมจึงส่งผลให้เกิดปัญหาในการพัฒนาสื่อ อุปกรณ์และเทคโนโลยี

และปัญหาการขาดแคลนสื่อ อุปกรณ์และเทคโนโลยี เห็นสมควรมีการจัดหาและพัฒนาสื่อ อุปกรณ์และเทคโนโลยีเพราะสิ่งเหล่านี้จะสามารถพัฒนาการบริหารจัดการในสถานศึกษา และพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จรุงเกียรติ กุลสอน, จำปี โยธำรินทร์, บุญชนะ ทำद्यธิ และพรชัย วันทุม (2559, หน้า 10) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียน พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการบริหารจัดการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียน พิจารณาลำดับจากอิทธิพลรวม ได้แก่ ปัจจัยด้านทรัพยากร บุคคล ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ปัจจัยด้านการวางแผนและปัจจัยด้านสมรรถนะของโรงเรียน และ ปองทิพย์ ศิริวัฒน์ (2556, หน้า 59) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องสภาพการมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ครูผู้สอนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลจากการศึกษาระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 8 ด้าน เรียงตามลำดับ คือ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ด้านการวางแผนกลยุทธ์ ด้านการพัฒนาการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการบริหารจัดการ ด้านการวัดประเมินผล ด้านการพัฒนาสื่อ อุปกรณ์และเทคโนโลยี และด้านการนิเทศตามลำดับ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ควรต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างจุดแข็งทางด้านวิชาการให้มีประสิทธิภาพต่อไปในยุคการศึกษา 4.0 ตามข้อเสนอแนะและแนวทางพัฒนาจากผลการศึกษา

1.2 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดจากการศึกษาระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 คือ ด้านการนิเทศ กลุ่มเครือข่ายผาไท ซึ่งควรร่วมกันแก้ไขปัญหาและพัฒนา ควรมีการนำข้อมูลไปปรับใช้ในการวางแผนเพื่อพัฒนาการนิเทศ โดย

ร่วมมือกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ในการส่งเสริม และสนับสนุน รวมถึงตัวผู้บริหารเอง ต้องชี้แจง อบรมให้ครูตระหนักในคุณค่าของการนิเทศภายใน การอบรมให้ความรู้ เรื่อง การนิเทศภายในให้ครบทั้งกระบวนการ รวมทั้งการศึกษาดูงานด้านการนิเทศภายในจากโรงเรียนอื่น ๆ ตั้งคณะกรรมการการดำเนินงานการนิเทศภายใน ผู้บริหาร และคณะกรรมการร่วมวิเคราะห์ปัญหา เก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานให้ครอบคลุมทุกด้าน วางแผนร่วมกันในการจัดทำแผนการนิเทศที่ชัดเจน เป็นรูปธรรม สามารถปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมาย ผู้บริหารต้องกำกับดูแล ติดตามผลอย่างต่อเนื่อง และช่วยแก้ปัญหาได้อย่างทันที่ด้วยหลักวิธีแบบกัลยาณมิตร

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการจนทำให้สถานศึกษาประสบผลสำเร็จ ในกลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1

2.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับความต้องการและแนวทางพัฒนาของบุคลากรในการพัฒนาทางด้านวิชาการที่ทำให้สถานศึกษาประสบผลสำเร็จ ในกลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). **ครูไทย 4.0**. สืบค้น 6 พฤศจิกายน 2561, จาก <http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=46603&Key=hotnews>
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). **แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564)**. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กัญญ์รัชการย์ นิลวรรณ. (2553). **องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร**. ดุษฎีนิพนธ์ ปร.ด., มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น, กรุงเทพฯ.
- กัลยา สวยาม. (2558). **การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 (กลุ่มย่อยที่ 6 จังหวัดพะเยา)**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- จรรยาเกียรติ กุลสอน, จำปี โยธารินทร์, บุญชนะ ทำชัย และพรชัย วันทุม. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียน. **วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์**, 11(พิเศษ), 1-12.
- จิรภา แดงขาว. (2556). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามทัศนะของครูเครือข่ายเขาชนาบน้ำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะปี**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, ภูเก็ต.
- จุฑามาศ อินนามเพ็ง. (2552). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารและครูผู้สอนที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การ แห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2555). **การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ฉัตรชัย ไชยมงคล. (2552). **ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2.** วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วิทยาสถกมลนคร, สกมลนคร.
- ชฎากาญจน์ เจริญชนม์. (2553). **ภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1.** การศึกษาค้นคว้าอิสระ ค.ม., มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- ชัยยนต์ เพาพาน. (2559). **แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานการเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 Fundamental Concepts and Theories for being Leaders of School Administrators in the 21st century.** **วารสารบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น**, 12(1), บทคัดย่อ.
- ชาญชัย อาจิมสมาจาร. (2552). **การนิเทศการสอนแผนใหม่.** กรุงเทพฯ: โฟร์เพช.
- ชาญณรงค์ ศิริอำพันธ์กุล. (2556). **ปัญหาและแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุขำเขต 2.** วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, บุรีรัมย์.
- ธวัชพงษ์ ฐิบุญ. (2552). **สภาพและปัญหาการนิเทศการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุขธานี.** วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏศุขธานี, ศุขธานี.
- ธีระ รุญเจริญ. (2556). **วิกฤติและทางออกในการบริหารและจัดการการศึกษา .วารสารวิชาการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์**, 1(1), 5-9.
- ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์. (2561). **การศึกษาในยุค 4.0.** สืบค้น 10 พฤศจิกายน 2561, จาก <http://krooupdate.com/?p=4308>
- ธร สุนทรายุทธ. (2551). **การบริหารจัดการเชิงปฏิรูปทฤษฎีวิจัยและปฏิบัติทางการศึกษา.** กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์.
- นภดล เลื่อนนกรบ, สุภาณี เล็งศรี และพิศิษฐ์ พลชนะ. (2560). **ICT: เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง.** **วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีอุตรดิตถ์**, 9(1), 70-80.

- นิถุมล ญาวิลาศ. (2559). การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- นิตยา เป็ลื่องนุช. (2551). การบริหารหลักสูตร. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เนตรนภิส เลิศเดชานนท์. (2554). ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2. วิทยานิพนธ์ บธ.ม., มหาวิทยาลัยทักษิณ, สงขลา.
- ประเสริฐ เนียมแก้ว, นพรัตน์ ชัยเรือง และวีรวรรณ จงจิตร์ศิริจรัสกาล. (2555). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช. วารสารนาคบุตรปริทรรศน์, 4(2), 175-188.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี.
- ปองทิพย์ ศิริวัฒน์. (2556). สภาพการมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- พัชรา สมควร. (2559). สภาพการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนภูซาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- พรรณทิพย์ เกษเจริญคุณ. (2559). ปัญหาการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนของโรงเรียนกลุ่มบางละมุง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี
- เพ็ญพันธ์ กิจพาณิชย์เจริญ. (2552). ศึกษาสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ไพเราะ พัดดาสิงห์. (2554). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำทางวิชาการกับการส่งเสริม การวิจัยในชั้นเรียนกับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาอ่างทอง. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, อยุธยา.

พองจันทร์ ทองคำ. (2558). **สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มดอกคำใต้**

1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1. วิทยานิพนธ์

กศ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.

มณูเชษฐ์ มะโนธรรม. (2556). **การวางแผนยุทธศาสตร์. สืบค้น 5 ธันวาคม 2561**

จาก <https://www.gotoknow.org/posts/512160>

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2554). **การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**

(พิมพ์ครั้งที่ 5). สงขลา: นำคิดป๊.

รุจิ ภูสาระ. (2551). **การพัฒนาหลักสูตร: ตามแนวปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: บัค พอย์.**

ลัดดาวรรณ นัตดาเทพ. (2557). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน**

สังกัดเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

วินัย บ้อมคำ. (2558). **ผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่**

การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3: กรณีศึกษา. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัย

อิสเทิร์นเอเชีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 3(1), (214-200)

วิโรจน์ สารรัตน์. (2556). **กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษากรณีทัศนะต่อการศึกษา**

ศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: ทิพยวิสุทธิ.

วีรชาติ วิลาศรี. (2550). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน**

เขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิเขต 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, เลย.

ศราวุธ ทองอากาศ. (2560). **การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา**

ขั้นพื้นฐานในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัย

ราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.

ศศิธร เวียงวะลัย. (2556). **การจัดการเรียนรู้ (Learning Management). กรุงเทพฯ:**

โอเดียนสโตร์.

สกล ตามบุศย์ เฉลย ภูมิพนธ์ และธันยาภรณ์ พาพลงาม. (2559). **การพัฒนาภาวะผู้นำทาง**

วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาร้อยเอ็ด. วารสารวิจัยและพัฒนามาโดยลงในพระบรมรา

ชุปลักษณ์สาขามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์เขต 2. 1(1), 253-268

สายใจ ประยูรสุข. (2551). **ความต้องการการนิเทศการสอนของครูผู้สอน โรงเรียนยาน**

นาเวศวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมมหานคร เขต 1.

วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, กรุงเทพฯ.

- สุพชาติ ชุ่มชื่น. (2554). **ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนนวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบวิทยาลัยปทุมธานี**. สารนิพนธ์ ค.ม., บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, กรุงเทพฯ.
- สุมาลี สัจจาวัดณา. (2554). **การศึกษาค่าการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, ชัยภูมิ.
- สิริญาพร มุกดา. (2558). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, นครปฐม.
- สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์. (2556). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานวารสารการบริหารการศึกษา**. 7(2), 1-8
- สุวิธิตา จรุงเกียรติดีกุล. (2557). **แนวโน้มการสร้างเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่**. **วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา**. 9(4), 1.
- สุรพงษ์ สุทธิศักดิ์. (2551). **ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูสังกัดเทศบาลนครยะลา**. สารนิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- สุขฤทัย จันทร์ทรงกรด. (2558). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดจันทบุรีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สพฐ. (2558). **แนวทางจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 1. (2561). **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2561**. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 1: ลำปาง.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579**. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- อนุชา คำแดง. (2560). **ความพึงพอใจของครูที่มีต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานโรงเรียนสิริรัตนารุ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2**. **วารสารออนไลน์ บัณฑิตศึกษา**.

- อัศนีย์ สุทธิใจ. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา. **วารสารวิจัยพุทธศาสตร์**. 3(1), 23-37
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2553). **หลักการสอน** (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- อำนาจ ทองโปร่ง. (2555). **ภาวะผู้นำและนวัตกรรมทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ: มิตรภาพการพิมพ์และสตีวดี.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก แบบสอบถาม

แบบสอบถามสำหรับการวิจัย

เรื่อง ความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา
กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1

คำชี้แจง สำหรับผู้ตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเก็บข้อมูลสำหรับการทำวิจัย เรื่อง ความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1

2. ผลการวิจัยที่ได้จะใช้เป็นแนวทางในการประเมินตนเองและพัฒนาความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษา 4.0 และเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ดังนั้นจึงขอให้ผู้บริหาร และครู ได้ตอบคำถามทุกข้อให้ตรงกับสภาพความเป็นจริง

3. แบบสอบถามฉบับนี้มีทั้งหมดรวม 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ตามแนวคิดที่ได้จากการสังเคราะห์ 8 ด้าน จำนวน 56 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ท่านได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

นวพร แก้ววิชัย

นิสิต ปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยพะเยา

ตอนที่ 1 ข้อมูลสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน หน้าข้อความที่เป็นจริง

1. เพศ

1. ชาย 2. หญิง

2. ตำแหน่ง

1. ผู้บริหาร 2. ครู

3. อายุ

1. 21-30 ปี 2. 31 - 40 ปี
 3. 41 - 50 ปี 4. 51-60 ปี

4. ระดับการศึกษาขั้นสูงสุด

- 1.ปริญญาตรี 2. ปริญญาโท 3. ปริญญาเอก

5. ประสบการณ์การทำงานในสถานศึกษา

1. น้อยกว่า 5 ปี 2. 5 - 10 ปี
 3. 11 - 15 ปี 4. 16 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ตามแนวคิดที่ได้จากการสังเคราะห์ 8 ด้าน

คำชี้แจง

แบบสอบถามตอนนี้ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์จะทราบถึงความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 อยู่ในระดับใด

โปรดควรทำเครื่องหมาย ลงในช่องทำยคำตอบแต่ละข้อเพียงเครื่องหมายเดียว โดยมีเกณฑ์ดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนนความผู้นำทางวิชาการเป็น ดังนี้

5 หมายถึง ระดับมากที่สุด	4 หมายถึง ระดับมาก
3 หมายถึง ระดับปานกลาง	2 หมายถึง ระดับน้อย
1 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด	

ตัวอย่าง

ข้อ	ความเป็นผู้นำทางวิชาการ ในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการ				
		5	4	3	2	1
0	ผู้บริหารสถานศึกษามีการนิเทศการจัดการเรียนการสอนของครูอย่างต่อเนื่อง		✓			

คำอธิบาย

จากตัวอย่างข้อ 0 แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารมีความเป็นผู้นำทางวิชาการ ในเรื่อง การนิเทศการจัดการเรียนการสอนของครูอย่างต่อเนื่องอยู่ในระดับมาก

ข้อ	ความเป็นผู้นำทางวิชาการ ในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการ				
		5	4	3	2	1
ด้านการนิเทศ						
1	ผู้บริหารมีการวางแผนการนิเทศ และมีปฏิทินการนิเทศอย่างชัดเจน โดยอาศัยหลักการนิเทศแบบกัลยาณมิตร					
2	ผู้บริหารมีการแนะนำและร่วมช่วยเหลือครูในการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการสอนของครู โดยอาศัยหลักการนิเทศแบบกัลยาณมิตร					
3	ผู้บริหารมีการพัฒนากระบวนการนิเทศ ให้เกิดคุณภาพ โดยอาศัยหลักการนิเทศแบบกัลยาณมิตร					
4	ผู้บริหารมีวิธีการและเครื่องมือในการนิเทศที่หลากหลายเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง					
5	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบ และแสดงความคิดเห็นในการนิเทศเพื่อให้เกิดความหลากหลาย					

ข้อ	ความเป็นผู้นำทางวิชาการ	ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการ				
6	ผู้บริหารมีการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่ทันสมัยเข้ามาใช้ในการนิเทศให้เหมาะสมกับยุคการศึกษา 4.0					
7	ผู้บริหารมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพอันจะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในยุคการศึกษา 4.0					
8	ผู้บริหารมีการส่งเสริม และสนับสนุนให้นำผลการนิเทศไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียน และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูให้มีประสิทธิภาพ					
ด้านการพัฒนาการเรียนการสอน						
9	ผู้บริหารมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีที่หลากหลาย					
10	ผู้บริหารมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกกระบวนการคิดวิเคราะห์					
11	ผู้บริหารมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกการทำงานเป็นทีม					
12	ผู้บริหารมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง					
13	ผู้บริหารมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองตามความถนัด และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน					

ข้อ	ความเป็นผู้นำทางวิชาการ	ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการ				
14	ผู้บริหารมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูทุกคนจัดทำการสอนแผนการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทุกรายวิชา					
15	ผู้บริหารมีการบริหารจัดการด้านการจัดการเรียนรู้โดยมีการจัดตารางสอน มีการจัดชั้นเรียน มีการจัดครูเข้าสอนในรายวิชาต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม					
16	ผู้บริหารมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูจัดการสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียน เพื่อปรับปรุงและพัฒนาผลการเรียนของนักเรียน					
17	ผู้บริหารจัดให้มีการทำคู่มือครูด้านวิชาการ และจัดทำคู่มือนักเรียนก่อนเปิดภาคเรียนเพื่อเป็นข้อมูลในการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียน					
18	ผู้บริหารมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการใช้นวัตกรรม และสื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะที่เหมาะสมกับยุคการศึกษา 4.0					
ด้านการพัฒนาหลักสูตร						
19	ผู้บริหารมีการบริหารจัดการ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มืองค์ประกอบที่ครบถ้วนตามหลักการพัฒนาหลักสูตร					
20	ผู้บริหารมีการพัฒนาหลักสูตรที่มีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน					
21	ผู้บริหารมีการพัฒนาหลักสูตรที่มีการส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้นวัตกรรม และเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับยุคการศึกษา 4.0					
22	ผู้บริหารมีการพัฒนาหลักสูตรที่มีการส่งเสริมด้านภาษาต่างประเทศที่เหมาะสมกับยุคการศึกษา 4.0					

ข้อ	ความเป็นผู้นำทางวิชาการ	ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการ				
23	ผู้บริหารมีการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับบริบทชุมชน และสามารถนำหลักสูตร ไปใช้ได้จริงอย่างมีประสิทธิภาพ					
24	ผู้บริหารมีการใช้หลักการกระจายอำนาจในการพัฒนาหลักสูตรโดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา					
ด้านการบริหารจัดการ						
25	ผู้บริหารมีการวางแผนในการบริหารจัดการสถานศึกษาไว้อย่างชัดเจน					
26	ผู้บริหารมีการจัดองค์กรได้สอดคล้อง และมีความเหมาะสมกับสายงานที่ปฏิบัติ					
27	ผู้บริหารมีการสั่งการและมอบหมายงานได้อย่างเหมาะสม					
28	ผู้บริหารมีการกำกับ ติดตามและควบคุม ดูแลงานที่มอบหมายอย่างต่อเนื่อง					
29	ผู้บริหารมีความสามารถในการตัดสินใจ เพื่อการเปลี่ยนแปลงสถานศึกษาให้เหมาะสมกับยุค 4.0					
30	ผู้บริหารมีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้เปลี่ยนแปลงการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เหมาะสมการศึกษา 4.0					
31	ผู้บริหารมีการจัดการทรัพยากรของสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์ คุ่มค่า และบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล					
ด้านการวางแผนกลยุทธ์						
32	ผู้บริหารมีการกำหนดเป้าหมาย หรือทิศทางของสถานศึกษาในอนาคตไว้อย่างชัดเจน					

ข้อ	ความเป็นผู้นำทางวิชาการ	ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการ				
33	ผู้บริหารมีการกำหนดเป้าหมาย หรือทิศทางของสถานศึกษาในอนาคตตามบริบทที่เป็นจริงของสถานศึกษา					
34	ผู้บริหารกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษาสอดคล้องกับสถานะของการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม					
35	ผู้บริหารมีการวางแผนกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาได้อย่างเป็นระบบและมีขั้นตอน					
36	ผู้บริหารมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์เพื่อการพัฒนาไว้อย่างชัดเจน					
37	ผู้บริหารมีการกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์การณพัฒนาที่ชัดเจน					
38	ผู้บริหารมีการกำหนดแนวทางการพัฒนาหรือการปฏิบัติงานที่ชัดเจน อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายในการจัดการศึกษายุค 4.0					
ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ						
39	ผู้บริหารมีการกระตุ้น และพัฒนาในด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการที่ดีในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ และส่งผลต่อการดำเนินงานของบุคลากร					
40	ผู้บริหารมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันก่อให้เกิดความรัก ความผูกพัน และภูมิใจในสถานศึกษาของตน					
41	ผู้บริหารมีการกำหนดเป้าหมาย และมาตรฐานวิชาการเพื่อให้บุคลากรมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน					
42	ผู้บริหารมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับงานวิชาการ เพื่อสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน					

ข้อ	ความเป็นผู้นำทางวิชาการ	ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการ				
43	ผู้บริหารมีการสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกที่ทันสมัยและน่าสนใจเพื่อเสริมสภาพการเรียนรู้ให้แก่บุคลากร และเป็นแรงกระตุ้นในการทำงานอย่างมีความสุข					
44	ผู้บริหารมีการสร้างขวัญกำลังใจให้กับคณะครูและนักเรียน ซึ่งจะเป็นการเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการและส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษายุค 4.0					
ด้านการพัฒนาสื่อ อุปกรณ์และเทคโนโลยี						
45	ผู้บริหารมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครู ผู้เรียน และบุคลากรในสถานศึกษามีการผลิตและพัฒนาสื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการเรียนการสอน					
46	ผู้บริหารมีการจัดหาสื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยี ที่มีความหลากหลาย เหมาะสม ทันสมัย และเพียงพอเพื่อให้ครู นักเรียนได้เลือกใช้ในการปฏิบัติงาน และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างได้ผล					
47	ผู้บริหารมีการสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูใช้สื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้					
48	ผู้บริหารมีกระบวนการการผลิต จัดทำ และพัฒนาสื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีอย่างมีขั้นตอนตั้งแต่การสำรวจวิเคราะห์ปัญหา ส่งเสริมการผลิตสื่อ การจัดหาสื่อเทคโนโลยี					
49	ผู้บริหารมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการผลิตสื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีเพื่ออำนวยความสะดวกในการใช้สื่อ					

ข้อ	ความเป็นผู้นำทางวิชาการ	ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการ				
50	ผู้บริหารมีการประเมินคุณภาพ สื่อเพื่อให้ได้สื่อ ที่มีคุณภาพและส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างคุ้มค่า ในยุคการศึกษา 4.0					
ด้านการวัดและประเมินผล						
51	ผู้บริหารมีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับ การวัดและประเมินผลอย่างชัดเจน					
52	ผู้บริหารเป็นผู้อำนวยความสะดวกโดยการ จัดหาวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ที่สะดวก รวดเร็ว และทันสมัยและมีความจำเป็นในการ ใช้วัด และประเมินผล					
53	ผู้บริหารมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการใช้ นวัตกรรม และเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการ วัดและประเมินผล					
54	ผู้บริหารมีการส่งเสริมและพัฒนาครูให้มี ความรู้ทางการวัดและประเมินผล					
55	ผู้บริหารจัดให้มีระเบียบการวัดและประเมิน ผล อย่างชัดเจน					
56	ผู้บริหารมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ใช้ผลที่ ได้จากการวัดและประเมินผลไปปรับปรุงและ พัฒนาการจัดการเรียนรู้ต่อไป					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายพหุไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ตามแนวคิดที่ได้จากการสังเคราะห์ 8 ด้าน เป็นแบบปลายเปิด

ความเป็นผู้นำทางวิชาการ ในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความเป็นผู้นำทางวิชาการ ในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา
1. ด้านการนิเทศ
2. ด้านการพัฒนา การเรียนการสอน
3. ด้านการพัฒนาหลักสูตร
4. ด้านการบริหารจัดการ

5. ด้านการวางแผนกลยุทธ์
6. ด้านการส่งเสริม บรรยากาศทางวิชาการ
7. ด้านการพัฒนาสื่อ อุปกรณ์และเทคโนโลยี
8. ด้านการวัด และประเมินผล

** ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี **

ภาคผนวก ข แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์สำหรับการวิจัย

เรื่อง ความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา
กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1

คำชี้แจง สำหรับผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

1. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเก็บข้อมูลสำหรับการทำวิจัย เรื่อง ความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์เป็นผู้มีประสบการณ์ มีความเชี่ยวชาญ และมีผลงานเชิงประจักษ์เกี่ยวกับความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคในยุคการศึกษา 4.0
2. ผลการวิจัยที่ได้จะใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษา 4.0 และเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาต่อไป
3. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้มีทั้งหมดรวม 2 ตอน ประกอบด้วย
ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้สัมภาษณ์
ตอนที่ 2 แนวทางพัฒนาการบริหารวิชาการในสถานศึกษาความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ท่านได้ให้ความร่วมมือในการให้สัมภาษณ์

นภาพร แก้ววิชัย

นิสิต ปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยพะเยา

แบบสัมภาษณ์สำหรับการวิจัย

เรื่อง ความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา

ชื่อผู้วิจัย นางสาวนวพร แก้ววิชัย นักศึกษานิสิต ปริญญาโท สาขาวิชาการ

บริหารการศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยพะเยา

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โสภา อำนวยรัตน์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

ตำแหน่ง/โรงเรียน

วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์

เริ่มการสัมภาษณ์เวลา น. จบการสัมภาษณ์เวลา น.

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้สัมภาษณ์

กรุณาเล่าประวัติโดยย่อเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวในด้านต่อไปนี้

ประวัติการศึกษา

.....

.....

ประสบการณ์การทำงานด้านผู้บริหารสถานศึกษา.....

ปีประสบการณ์ในการได้รับการอบรมทั้งในประเทศและต่างประเทศ

.....

.....

ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ณ สถานศึกษา.....

ความสำเร็จ / ความประทับใจ / ความภาคภูมิใจ ในการปฏิบัติหน้าที่ผู้บริหาร

สถานศึกษา

.....

.....

ความเชี่ยวชาญของท่าน

.....

.....

ตอนที่ 2 แนวทางพัฒนาการบริหารวิชาการในสถานศึกษาความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุค
การศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา

แนวประเด็นคำถาม

1. ในบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ความเป็นผู้นำทางวิชาการมีความจำเป็นหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ท่านคิดว่าควรมีแนวทางการพัฒนาความเป็นผู้นำทางวิชาการในด้านต่อไปนี้
อย่างไรบ้าง เพื่อให้สถานศึกษาประสบผลสำเร็จ

2.1. ด้านการนิเทศ

.....

.....

.....

.....

2.2. ด้านการพัฒนาการเรียนการสอน

.....

.....

.....

.....

2.3 ด้านการพัฒนาหลักสูตร

.....

.....

.....

2.4 ด้านการบริหารจัดการ

.....

.....

.....

2.5 ด้านการวางแผนกลยุทธ์

.....

.....

.....

2.6 ด้านการสร้างบรรยากาศทางวิชาการ

.....

.....

.....

2.7 ด้านการสร้างสื่อ อุปกรณ์และเทคโนโลยี

.....

.....

.....

2.8 ด้านการวัดและประเมินผล

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณอย่างสูงที่ท่านให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

นวพร แก้ววิชัย

ภาคผนวก ค ผลการตรวจค่าความสอดคล้องข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของ
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย (Item Congruence Index: IOC)

สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยาม

$\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกข้อคำถาม คือ

- 1) ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5-1.00 คัดเลือกไว้ใช้ได้
- 2) ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 ควรพิจารณาปรับปรุงหรือตัดทิ้ง

แสดงการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ (IOC)

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ				ค่า IOC	แปลผล
	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3	รวมคะแนน		
1	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
2	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
3	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
4	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
5	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
6	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
7	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
8	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
9	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
10	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง

ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ						
ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3	รวมคะแนน	ค่า IOC	แปลผล
11	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
12	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
13	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
14	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
15	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
16	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
17	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
18	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
19	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
20	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
21	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
22	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
23	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
24	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
25	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
26	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
27	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
28	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
29	0	1	1	2	0.67	สอดคล้อง
30	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
31	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
32	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
33	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
34	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง

ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ						
ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3	รวมคะแนน	ค่า IOC	แปลผล
35	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
36	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
37	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
38	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
39	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
40	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
41	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
42	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
43	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
44	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
45	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
46	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
47	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
48	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
49	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
50	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
51	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
52	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
53	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
54	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
55	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
56	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง

ค่า IOC มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00

ภาคผนวก ง ผลการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Try Out)

Case Processing Summary			
		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics	
Cronbach's Alpha	N of Items
.918	56

Item–Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item–Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
α1	231.50	1089.638	.626	.916
α2	231.33	1090.506	.647	.916
α3	231.37	1088.585	.769	.915
α4	231.47	1083.430	.732	.915
α5	231.33	1084.575	.841	.915
α6	231.57	1075.289	.827	.914
α7	231.43	1078.530	.766	.915
α8	231.30	1089.941	.842	.916
b9	231.03	1093.620	.646	.916
b10	231.23	1090.599	.707	.916

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item–Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
b11	231.23	1093.082	.712	.916
b12	231.37	1086.102	.830	.915
b13	231.27	1091.651	.770	.916
b14	231.27	1093.720	.807	.916
b15	231.30	1093.045	.756	.916
b16	231.37	1088.516	.709	.916
b17	231.40	1092.041	.788	.916
b18	231.33	1093.747	.624	.916
c19	231.30	1094.562	.643	.916
c20	229.63	855.344	.329	.990
c21	231.37	1087.137	.804	.915
c22	231.53	1086.120	.779	.915
c23	231.50	1084.190	.791	.915
c24	231.53	1076.051	.882	.914
d25	231.17	1088.902	.723	.916
d26	231.30	1083.459	.846	.915
d27	231.27	1081.720	.867	.915
d28	231.30	1100.838	.385	.917
d29	231.33	1081.609	.844	.915
d30	231.43	1078.875	.803	.915
d31	231.30	1085.045	.882	.915
e32	231.27	1084.064	.813	.915
e33	231.27	1083.237	.832	.915
e34	231.27	1090.133	.734	.916

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item–Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
e35	231.30	1088.010	.740	.915
e36	231.20	1090.855	.688	.916
e37	231.30	1092.769	.687	.916
e38	231.40	1087.903	.745	.915
f39	231.40	1088.041	.810	.915
f40	231.30	1085.597	.796	.915
f41	231.23	1085.495	.830	.915
f42	231.27	1087.375	.802	.915
f43	231.27	1086.202	.831	.915
f44	231.23	1086.047	.703	.915
g45	231.30	1085.803	.791	.915
g46	231.43	1087.151	.729	.915
g47	231.23	1085.426	.831	.915
g48	231.37	1080.999	.819	.915
g49	231.37	1083.137	.831	.915
g50	231.43	1086.116	.815	.915
h51	231.20	1086.924	.855	.915
h52	231.37	1088.171	.779	.915
h53	231.33	1076.782	.837	.915
h54	231.27	1089.168	.837	.915
h55	231.17	1089.454	.863	.915
h56	231.27	1082.685	.845	.915

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นวพร แก้ววิชัย
วัน เดือน ปี เกิด	13 เมษายน 2524
สถานที่เกิด	ชัยภูมิ
วุฒิการศึกษา ที่อยู่ปัจจุบัน	ครุศาสตรบัณฑิต คบ.(ภาษาไทย), มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, เลข 98 หมู่ 8 บ้านกุดลอบ ตำบลโพธิ์ไชย อำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัด ขอนแก่น รหัสไปรษณีย์ 40160
ผลงานตีพิมพ์	นวพร แก้ววิชัย (ผู้บรรยาย). (8 มิถุนายน 2562). การศึกษาความเป็น ผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่ม เครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1. ในการประชุมวิชาการบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 5 (หน้า316-330). พะเยา: มหาวิทยาลัยพะเยา
รางวัลที่ได้รับ	รางวัลครูดีที่หนูรัก รางวัลหนึ่งแสนครูดี รางวัลครูดีไม่มีอบายมุข

